

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

POLITIKOS MOKSLŲ BAKALAURO PROGRAMA

GINTARĖ PIKELIENĖ
IV kurso, 3 grupės studentė

**KAIP YRA FORMUOJAMAS ANTIVAKARIETIŠKAS NARATYVAS ŠIUOLAIKINĖJE
RUSIJOJE: RT IR SPUTNIKNEWS INTERNETINIŲ PORTALŲ ANALIZĖ**

BAKALAURO DARBAS

Darbo vadovas: Dr. N. Maliukevičius

Vilnius, 2016m. gegužės 16d.

Bakalauro darbo vadovo išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Bakalauro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretorės parašas)

Bakalauro darbo recenzentas:

.....
(v., pavardė)

Bakalauro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas:
Komisijos nariai:

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Pikelienė G. Kaip yra formuojamas antivakarietiškas naratyvas šiuolaikinėje Rusijoje: RT ir Sputniknews internetinių portalų analizė: Politikos mokslų specialybės , bakalauro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas Dr. N. Maliukevičius. – V., 2016. – 66 p.

Reikšminiai žodžiai: antivakarietiškas, naratyvas, šiuolaikinė Rusija, Rusijos identitetas, internetiniai portalai, informacinė sklaida, Sovietų Sąjungos propaganda, Rusijos žiniasklaidos transformacija.

Šiame darbe nagrinėjamas antivakarietškumo naratyvas Rusijos internetiniuose portaluose RT ir Sputniknews iki ir po įvykių Ukrainoje. Tyrimo metu surinkta informacija yra analizuojama remiantis istorinėmis Rusijos propagandos tradicijomis bei žiniasklaidos priemonių transformacijos kontekstu.

Darbe yra pateikiama antivakarietškumo sąvokos kilmė, propagandos ir naratyvo santykis, analizuojama Sovietų Sąjungos propaganda vykdyta Šaltojo karo metais, remiantis Philip M. Tayloro samprata, taip pat yra pristatoma ir Rusijos identiteto problematika bei jos įtaka antivakarietiškajam naratyvui. Tyrimo metu surinkta informacija yra susisteminta ir pristatomos tik apibendrintos išvalgos bei rezultatai.

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas „Kaip yra formuojamas antivakarietiškas naratyvas šiuolaikinėje rusijoje: RT ir Sputniknews internetinių portalų analizė“ yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose.
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje.
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Gintarė Pikelienė

TURINYS

IVADAS.....	6
1. Teorinis pagrindas.....	12
1.1. Propagandos sąvoka: kilmė, kanalai ir metodai.....	12
1.2. Sovietų Sąjungos propaganda Šaltojo karo metais.....	14
1.3. Antivakarietiškumas: istorinė kilmė ir Rusijos atvejis.....	16
2. Rusijos pokyčių analizė.....	18
2.1. Rusijos identiteto paieškų problematika.....	18
2.2. Rusijos žiniasklaidos priemonių transformacija.....	23
3. Atvejo pagrindimas.....	26
4. Metodologijos aptarimas.....	27
4.1. Metodologijos teorinis aspektas.....	27
4.2. Metodologijos scenarijus.....	29
5. Sputniknews ir RT interneto portalų analizė.....	30
5.1. Bendra Sputniknews ir RT portalų bei naujienų agentūrų apžvalga.....	30
5.2. Sputniknews ir RT portaluose pateikiamų straipsnių analizė.....	31
5.3. „Mes“ ir „kiti“ skirties formavimas straipsniuose RT ir Sputniknews internetiniuose portaluose: Russkiy Mir (liet. Rusiškojo pasaulio) konceptas.....	38
5.4. Straipsnių įvertinimas komunikaciniu aspektu.....	41
IŠVADOS.....	44
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	47
Priedas Nr. 1.....	52
Priedas Nr. 2.....	53
Priedas Nr. 3.....	56
Priedas Nr. 4.....	60
Priedas Nr. 5.....	64
Summary.....	65

IVADAS

„Lokys galbūt dar turi savo nagus, bet prarado dantis.”

Philip M. Taylor, 1995

Pasibaigus Šaltajam karui buvo matoma tendencija, kad informacinis karas tarp Vakarų ir buvusios Sovietų Sąjungos buvo pristabdytas. Tam vienas iš lemiamų faktorių buvo pats Sovietų Sąjungos subyrėjimas ir pokyčiai Rusijoje. Buvo manoma, kad Rusija pasuks demokratiškuoju keliu ir liberalizuos savo žiniasklaidą. Nepaisant tokių manymų, šis scenarijus nesusiklostė ir B.Jelcinas kandidatuodamas antrajai prezidento posto kadencijai ėmė naudoti žiniasklaidą kaip vieną iš galingiausių įrankių, kuris gali priversti pakeisti visuomenės požiūrį. Svarbu yra ne tik tai, kaip yra valdomos informacijos sklaidos priemonės, tačiau ir tai, koku turiniu jos yra užpildomos. Šiuo atveju reikėtų paminėti, kad tam įtaką daro prezidentas ir jo komanda, kuri kuria Rusijos identitetą ir bando jį skleisti visuomenei. Nuo to, kaip save suvokia Rusija, ar kaip Europos šalį, ar kaip Azijos, priklauso ir tai, kokiais būdais yra brėžiama „mes” ir „kiti” skirtis. Būtent šiame kontekste „mes” įgauna Vakarų Europos bei Jungtinių Amerikos Valstijų reikšmę, o siekis sumenkinti savo priešą, vienu iš propagandistų tikslų.

Neabejotinai, kalbant apie informaciją ir jos sklaidą, reikėtų įtraukti ypatingai reikšmingą sąvoką – propagandą. Būtent šioje sąvokoje išnyksta tiesos ribos ir formos, jos tampa palankiomis tos pusės atstovams, kurių rankose atsiduria. Rusijos atveju, propagandos turinys yra užpildomas istoriniu pasakojimu, kuris tęsiasi dar nuo Šaltojo karo laikų, tai Vakarų, kaip priešo vaizdavimas. Būtent iš čia ir kyla antivakarietiškas naratyvas, kuris bus analizuojamas šiame tyrime. Ne tik turinys, tačiau ir pats sklaidos intensyvumas yra itin svarbus veiksnys. Propaganda ir manipuliacija įgavo prasmę pastarųjų įvykių kontekste, kurie taip pat padėjo suvokti, kokia kryptimi pasuko Rusija. Įvykiai, prasidėję dar 2013 metais Ukrainoje, leido iš naujo pažvelgti į Rusijos žiniasklaidos galią. Daug metų sklindantis konspiracijos teorijų ir melagingų pranešimų srautas iš Rytų kaimynės nekėlė tokio didelio pavojaus ir nerimo, tačiau įvykiai, kuriuose aukų skaičius vis augo, o iškreiptais pranešimais buvo bandoma pridengti vykdomus veiksmus, privertė Vakarus iš naujo persvarstyti kylančias grėsmes. Pavojus iškilo ne tik pačiai Ukrainai, tačiau ir Vakarams, apie kuriuos klaidinga informacijos sklaida įgavo taip pat didelį pagreitį. Tokia įvykių dinamika įvairius propagandos ir žiniasklaidos ekspertus paskatino grįžti prie propagandos kilmės ir veikimo pagrindų, kad iš naujo suvokti tai, kas vyksta Rusijos informacinės sklaidos erdvėje.

Itin svarbų vaidmenį propagandos sklaidoje turėjo Rusijos žiniasklaidos transformacija. Siekiant tam tikro tikslo, Rusijos atveju, Vakarų sumenkimo, itin svarbu pasitelkti tam tinkamas priemones. Katja Lehtisaari tyrime „Market and Political Factors and the Russian media”

apžvelgdama Rusijos žiniasklaidą pastebi, kad ji yra reguliuojama 1991 metų žiniasklaidos įstatymo pagrindais, tačiau šis įstatymas yra laikomas vienu liberaliausių pasaulyje. Nepaisant įstatymo liberalumo, žurnalistai iš tiesų yra stipriai varžomi valdžios. Autorė pastebi, kad sunku kalbėti apie pokyčius, nes šiuo metu Kremliaus įtaka ir spaudimas vis labiau jaučiami.¹ Dėl V.Putino įtakos ir spaudimo žiniasklaidai sutaria visi autoriai, kurių tyrimo laukas yra susijęs su Rusijos propaganda ir jos sklaida. Vienas pagrindinių šių dienų Kremliaus propagandos analitikų Peteris Pomerantsevas savo tekstuose teigia, kad visa televizija yra Putino rankose ir apie laisves kalbėti net nevertėtų. Vienne iš savo straipsnių „Unplugging Putin TV” P.Pomerantsev’as analizuoja tai, kad V.Putinas kuria virtualią realybę, autorius kalba apie tai, kad viskas yra daroma būtent V.Putino rankomis, o žiniasklaidos kanalai yra tik priemonė skleisti tą žinią. P.Pomerantsevas pabrėžia tai, kokie milžiniški yra į Vakarų orientuotos žiniasklaidos mąstai ir kaip ši mašina pavergia žmonių protus, atkreipdama dėmesį į aktualias problemas bei antivakarietiškąjį naratyvą.² Kyla diskusija, ar verta kalbėti apie žiniasklaidos laisvę, kai beveik visos siunčiamos Rusijos žinutės yra formuojamos Kremliuje ir turi praeiti valdžios patikrinimą. Dėl šios priežasties galima kelti klausimą, ne kiek laisvai veikia Rusijos medijos, tačiau kokią paruoštą žinutę siunčia auditorijai.

P.Pomerantsevas kitame straipsnyje „Inside the Kremlin’s hall of mirrors” taip pat analizuoja tai, kad Rusijos žiniasklaida nebando ieškoti kitų kelių, tačiau iš esmės į eterį skleidžia visiškai nepagrįstas ir melagingas istorijas. Konspiracijos teorijos padeda nukreipti žmones nuo aktualių įvykių ir juos suklaidinti, trumpam pavergti jų protus. P.Pomerantsevo teigimu, Rusija naudoja „veidrodžio efektą”, bet kokią naujieną, kuri yra paskelbiama iš Vakarų pasaulio, bandoma padaryti abejotina, pasitelkiant įvairias konspiracijos teorijas.³ P.Pomerantsevas aiškiai bando išlaikyti sąsają tarp istorijos ir dabarties, pristatydamas įvadinį žodį publikacijoje „Information at War: From China’s Three Warfares to NATO’s Narratives”, jis vėl aiškiai pabrėžia formuojamos ir pateikiamos istorijos svarbą bei Šaltojo karo koncepcijos panašumus dabartyje.⁴

Kitas svarbus aspektas, kalbant apie Kremliaus veikimo dinamiką, tai pagrindinio užsienio žiniasklaidos objekto RT svarba ir pokyčiai. Maria Snegovaya raporte apie Rusiją „Putin’s information warfare in Ukraine: Soviet origins of Russia’s hybrid warfare” atkreipia dėmesį, kad vykdomas hibridinis Rusijos karas, iš esmės stovi ant informacinės erdvės kovų pamatų. Rusijos *trolių* armija okupuoja informacinę erdvę ir savo darbą atlieka sėkmingai. Vykdoma informacinė

¹ Katja Lehtisaari, „Market and Political Factors and the Russian media”, Reuters Institute for the Study of Journalism,

² Peter Pomerantsev, „Unplugging Putin TV”, Foreign Affairs <<https://www.foreignaffairs.com/articles/russia-fsu/2015-02-18/unplugging-putin-tv>> [Žiūrėta 2015 11 24]

³ Peter Pomerantsev, „Inside the Kremlin’s hall of mirrors”, The Guardian, 2015. <<http://www.theguardian.com/news/2015/apr/09/kremlin-hall-of-mirrors-military-information-psychology>> [Žiūrėta 2015 09 23]

⁴ Peter Pomerantsev, „Introduction”, Report: „Information at War: From China’s Three Warfares to NATO’s Narratives”, Legatum Institute, 2015 <<http://www.li.com/activities/publications/information-at-war-from-china-s-three-warfares-to-nato-s-narratives>> [Žiūrėta 2015 02 03]

priedanga (*maskirovka*) suteikia daugiau galių ir lankstumo kariniams veiksams. Šioje erdvėje galią įgauna RT kanalas, kuris turi didelę reikšmę rinkdamas radikalios kairės ir dešinės žiūrovus Europoje ir Šiaurės Amerikoje, jie turi tikslinę auditoriją ir bando ją paveikti, siekia skleisti nerimą ir nepasitikėjimą Vakarų žiniasklaida.⁵ Su RT įtakos svarba sutinka ir M. Weissas bei P. Pomerantsevas, kurie savo tyrime „The Menace of Unreality: How the Kremlin Weaponizes Information, Culture and Money” atskleidžia Rusijos vykdomo informacinio karo anatomiją. Kremlius ir toliau didina biudžetus plėsdamas televizijos kanalų erdvę, socialinių tinklų galimybes bei nuolatos augančią *trolių* armiją. Šie autoriai pastebi ne tik veikimo principus, bet ir formuojamus naratyvus. Kremlius toliau laikosi Šaltojo Karo metu skleistų antivakarietiško ir antiamerikietiško idėjų.⁶

Walter Laqueur savo tekste „After the Fall: Russia in Search of a New Ideology” Rusijos formuojamą antivakarietišką naratyvą priskiria ideologinėms tapatybės paieškoms, kurios siejamos dar su XIX amžiaus Rusijos savęs suvokimu ir identiteto tęstinumu.⁷ Tai tampa leitmotyvu Kremliaus formuojamoje koncepcijoje skirtoje Vakarų ir vidaus auditorijai. Nors dėl pačių antivakarietiško naratyvo kilmės šaknų ir yra diskusijų, tačiau Maria Snegovaya pritaria, kad šis naratyvas yra vienas dominuojančiųjų, nepaisant to, kad jo reikšminę kilmę autorė sieja su Šaltojo karo laikotarpiu.⁸ Antivakarietiškojo naratyvo stovyklą palaiko ir analitikas Antonas Shekhovtsovas, kuris savo straipsnyje „Bringing the Rebels” taip pat atkreipia dėmesį į prieš Vakarus, konkrečiau Ameriką, nukreipiamą, formuojamą naratyvą. Šiuo atveju, autorius analizuoja Rugsėjo 11-osios įvykius ir įvairias konspiracijos teorijas, kurios buvo pateikiamos RT kanale. Tokios temos yra konkrečiai nuteikiamos į Vakarų auditoriją ir tampa proga Vakarų pasaulio „ekspertams” išsakyti savo pasipiktinimą valdžia ir taip padėti Rusijai „gelbėti” pasaulį.⁹ RT vaidmenį propagandos sklaidos kontekste išskiria ir Vasily Gatovas, kuris tekste „Weapons of Mass Deception. Part One” mini, kad 2005 metais prasidėjusios Russia Today (dabartinis RT)

⁵ Maria Snegovaya, „Putin’s information warfare in Ukraine: Soviet origins of Russia’s hybrid warfare” (Russia Report I), Institute For The Study Of War, 2015.

< <http://understandingwar.org/report/putins-information-warfare-ukraine-soviet-origins-russias-hybrid-warfare>> [Žiūrėta 2015 09 24]

⁶ Michael Weiss, Peter Pomerantsev, „The Menace of Unreality: How the Kremlin Weaponizes Information, Culture and Money”, The Interpreter, 2014. < <http://www.interpretermag.com/the-menace-of-unreality-how-the-kremlin-weaponizes-information-culture-and-money/>> [Žiūrėta 2015 09 24]

⁷ Walter Laqueur, „After the Fall: Russia in Search of a New Ideology”, World Affairs, 2014
< <http://www.worldaffairsjournal.org/article/after-fall-russia-search-new-ideology>> [Žiūrėta 2016 02 15]

⁸ Maria Snegovaya, „What explains the sometimes obsessive anti-Americanism of Russian elites?”, Brookings, 2016
< <http://www.brookings.edu/blogs/order-from-chaos/posts/2016/02/23-russian-elites-antiamericanism-snegovaya>> [Žiūrėta 2016 03 01]

⁹ Antonas Shekhovtsovas, „Bringing the Rebels”, Legatum Institute, 2015
< <https://lif.blob.core.windows.net/lif/docs/default-source/publications/bringing-the-rebels-by-anton-shekhovtsov-september-2015-pdf.pdf?sfvrsn=2>> [Žiūrėta 2015 12 01]

transliacijos suteikė galimybę Putinui manipuliuoti auditorija ir pateikti savo naujienų interpretacijas.¹⁰

Nors daugelis autorių kalba apie tai, kad Rusijos propaganda tapo labiau sofistikuota, tačiau yra ir tam prieštaraujančių. Edwardas Lucasas ir Benas Nimmo savo straipsnyje „Information Warfare: What Is It and How to Win It?“ teigia, kad Rusijos propaganda yra lengvai nuspėjama ir pakankamai lengvai paneigiama. Tačiau autoriai sutinka su tuo, kad didžioji propagandos dalis yra nukreipta prieš Ameriką ir Vakarų, siekiant sugriauti NATO ir kitų institucijų įvaizdį.¹¹ Nepaisant propagandos lygio, reikia pripažinti, kad visi įrankiai yra sutelkti būtent Putino ir jo komandos rankose, todėl žinutę visada galima tobulinti, bet priemonės ją pateikti išlieka. Kaip teigia Ilya Kiriya ir Elena Degteriova, valstybės valdoma žiniasklaida suteikia galimybę pateikti savo simbolius, stereotipus ir strategijas masinėms auditorijoms.¹² Apie masinių auditorijų poveikumą kalba ir Jill Dougherty, kuri teigia, kad Putinas jas išnaudoja savo ideologijai skleisti visame pasaulyje, ypač Ukrainos – Rusijos konflikto kontekste.¹³ Aptariant vyraujančią diskusiją, reikėtų atsižvelgti ir į rusofobijos naratyvą, kurį Kremlius taip pat nuolatos pasitelkia kalbėdamas apie Vakarų vykdomą politiką, tačiau ir šiame kontekste galima išvelgti antivakarietiškumą, nes pagrindinis propagandos objektas yra Vakarų valstybės.¹⁴

Taigi, nagrinėjant literatūrą, kurioje yra analizuojamas ir dekonstruojamas Rusijos veikimas informacinėje erdvėje aiškėja tikslinga dinamika, kuri nesikeičia jau keletą dešimtmečių. **Kylanti darbo problema yra:** nors pasibaigus Šaltajam karui ir subyrėjus Sovietų Sąjungai, buvo manyta, kad itin atkaklus propagandinis Rusijos veikimas bus nutrauktas ir valstybė pasuks liberalizacijos ir demokratizacijos keliu, tačiau šių dienų kontekste yra pastebima, kad Kremlius niekada nebuvo nustojęs tvirtinti ir vystyti propagandai reikalingų įrankių. Nepaisant to, kad priemonės keičiasi ir nuolatos yra tobulinamos, Rusijoje ir toliau vyrauja vienas pagrindinių naratyvų, kurio tikslas yra menkinti bet kokius Vakarų veiksmus. Atsižvelgiant į akademines analizes, yra **kliamas klausimas:** kaip ir kokią antivakarietišką naratyvą Kremlius skleidžia pačiai Vakarų auditorijai? Įvykdyta žiniasklaidos transformacija Rusijoje suteikė galimybes efektyviai transliuoti naujienas

¹⁰ Vasily Gatov, „Weapons of Mass Deception. Part One“, Institute of Modern Russia, 2015 <<http://imrussia.org/en/analysis/politics/2279-weapons-of-mass-deception-part-one>> [Žiūrėta 2016 03 01]

¹¹ Edward Lucas, Ben Nimmo, CEPA Infowar Paper No.1, „Information Warfare: What Is It and How to Win It?“, CEPA, 2015 <http://infowar.cepa.org/files/?id_plik=1896> [Žiūrėta 2016 02 25]

¹² Ilya Kiriya, Elena Degteriova, „Russian TV market: Between state supervision, commercial logic and simulacrum of public service“, Central European Journal of Communication, 4, 2010 <http://ptks.pl/cejc/wp-content/uploads/2012/07/CEJC_Vol3_No1_Degtereva.pdf> [Žiūrėta 2016 02 25]

¹³ Jill Dougherty, „Everyone Lies: The Ukraine Conflict and Russia’s Media Transformation“, Shorenstein Center on Media, Politics and Public Policy, Discussion Paper Series #D-88, 2014 <<http://shorensteincenter.org/wp-content/uploads/2014/07/d88-dougherty.pdf>> [Žiūrėta 2014 02 25]

¹⁴ Jolanta Darczewska, Piotr Zochowski, „Russophobia in the Kremlin’s strategy: a weapon of mass destruction“, Point of View, Number 56, 2015 <http://www.osw.waw.pl/sites/default/files/pw_56_ang_russophobia_net.pdf> [Žiūrėta 2016 03 01]

Vakarų Europos bei JAV gyventojams, tačiau mažai analitikų atkreipia dėmesį į tai, kaip V. Putinas ir jo komanda formuoja šio naratyvo turinį ir sklaidą bei kaip aktyviai tai daro.

Siekiant atsakyti į pagrindinį darbe keliamą klausimą, bus naudojamas Philipo M. Tayloro knygoje „Munitions of the Mind: a history of propaganda from the ancient world to the present era” pristatomas Sovietų Sąjungos propagandinio veikimo konceptas, naudotas Šaltojo karo metais. Pavyzdžiai, kurie yra pasakojami knygoje ir tai, kokiais būdais tai buvo daroma, ne tiek daug atitolę nuo to, kas vyksta šiandien, visai čia pat. Autoriaus aprašomas bandymas legitimizuoti branduolinį ginklą naudojant viešąją erdvę ir bandant paveikti visuomenės požiūrį, iš tiesų primena bandymus pratęsti Rusijos veiksmus ir šiomis dienomis.¹⁵ Analizuojant Rusijos identiteto problematiką, kuri yra svarbi antivakarietiškojo naratyvo sklaidai, pasitelkiami Andrei P. Tsygankov tekstai, kuriuose ši problematika yra dominuojanti tema. Autorius daug dėmesio skiria istorinei identiteto analizei ir tai, kokią įtaką tai daro šiuolaikinės Rusijos politikos kryptims.

Pagrindinis šio darbo tikslas yra atskleisti pagrindinių Rusijos naujienų kanalų, kurie yra transliuojami anglakalbei užsienio auditorijai, tendencijas susijusias su antivakarietiškojo naratyvo turinio formavimu ir transliavimo dažnumu. **Šiam tikslui pasiekti bus įgyvendinami uždaviniai:**

- 1) pagrindinių, tyrime naudojamų, sąvokų apibrėžimas;
- 2) Rusijos identiteto pokyčių analizė;
- 3) Rusijos informacijos sklaidos kanalų pokyčių analizė;
- 4) pirminė tyrimo lauko apžvalga, kurios pagalba bus pasirenkami informacijos sklaidos kanalai bei apžvelgiamos vyraujančios tendencijos;
- 5) žiniasklaidos kanalų pasirinkimas, atkreipiant dėmesį į auditorijos mastus bei sąsajas su Kremliumi;
- 6) tyrimo, kurio metu bus bandoma išsiaiškinti, kaip dažnai žiniasklaidoje užsienio auditorijoms yra kartojamas antivakarietiškas naratyvas, vykdymas;
- 7) gilesnė žiniasklaidoje pateikiamų pranešimų analizė, kurios metu bus atskleidžiamos žinutės formavimo tendencijos bei dinamika.

Šiems tikslams pasiekti bus naudojama kiekybinė ir kokybinė turinio analizė. Šie metodai suteiks galimybę ne tik atskleisti ar naratyvas iš tiesų yra dažnai naudojamas, tačiau ir kaip tai yra daroma. Metodas padės apsibrėžti raktinius paieškos žodžius, susisteminti duomenis ir išsiaiškinti vyraujančias tendencijas bei pagrįsti arba paneigti tyrimo metu keltus tiriamuosius teiginius.

Pagrindiniai keliami tikrinamieji teiginiai yra:

- 1) Antivakarietškumo naratyvo turinys pasikeitė po Šaltojo karo;

¹⁵ Philip M. Taylor, *Munitions of the Mind: A history of propaganda from the ancient world to the present era*, Manchester: Manchester University Press, 1995, 249-282.

- 2) Antivakarietiškojo naratyvo suintensyvėjimas ir pokyčiai yra jaučiami po įvykių Ukrainoje.

Rašomą darbą galima suskirstyti į tris pagrindinius blokus. Pirmojoje dalyje bus aptariamas teorinis pagrindas, šioje dalyje bus analizuojama propagandos sąvoka, Rusijos propagandinis veikimas Šaltojo karo metais bei antivakarietškumo sąvokos kilmė, jos formavimasis bei pokyčių dinamika Rusijos kontekste. Antroje dalyje bus analizuojama Rusijos identiteto problematika, kuri turi įtakos antivakarietiškojo naratyvo sklaidai, taip pat didelis dėmesys bus sutelkiamas į Rusijos žiniasklaidos transformaciją po Šaltojo karo, SSRS griūties. Ši darbo dalis leis pateikti palyginimus su gauto tyrimo rezultatais. Trečioje darbo dalyje bus pristatoma tyrimo metu naudota metodologija bei pateikiama atlikto tyrimo metu surinkta informacija ir gauti rezultatai.

Taigi, visos rašomojo darbo dalys yra siejamos pagrindinio **tyrimo objekto**, kuris yra Rusijos žiniasklaida skirta užsienio šalių, konkrečiau Vakarų Europos ir JAV, auditorijoms. V. Putino įvykdytos tiek vidinės, tiek išorinės žiniasklaidos transformacijos leidžia kitaip ir iš naujo pažvelgti į tai, kaip Kremlius skleidžia pranešimus, kurie menkina pačią auditorijos valdžią bei jos vykdomą politiką. Ši tiriamojo objekto dinamika leis atskleisti su kuo Vakarams tenka kovoti ne išorėje, o savo šalių viduje, kokius mitus ir konspiracijos teorijas paneigti.

1. Teorinis pagrindas

1.1. Propagandos sąvoka: kilmė, kanalai ir metodai.

Norint suprasti dabartinį Putino Rusijos veikimo konceptą, visų pirma, reikėtų plačiau susipažinti su propagandos kilmės samprata bei veikimo principais. Propaganda ir jos naudojimas visada turėjo didelę įtaką tiek formuojant užsienio politiką, tiek valdant visuomenę. Rusijoje egzistuojantis demokratijos trūkumas ir tvirtos rankos valdymas lėmė tai, kad ši sąvoka visada buvo siejama su Kremliaus vykdoma politika. Neišimtis ir šiame darbe analizuojama antivakarietiškojo naratyvo sklaida. Nors metams bėgant patys metodai ir kinta, tačiau veikimo dinamika išlieka ta pati istoriniame kontekste. Pasak Lasswello, propaganda yra kolektyvinių nuostatų valdymas manipuliuojant reikšmingais simboliais.¹⁶ Gintautas Mažeikis propagandą apibrėžia kaip: „viešas, instituciškai reglamentuotas, tinklinis, pasikartojantis masių ar socialinių grupių įtikinėjimas“ (p. 19), „siekiantis tikslingai veikti socialinius santykius ir socialines tapatybes“ (p. 344).¹⁷ G. S. Jowetto ir Victoria O'Donnell teigimu, neutraliu vertinimu, propaganda yra siekimas reklamuoti ir skleisti tam tikras idėjas.¹⁸ Taigi, galima teigti, kad propaganda yra tam tikros auditorijos įtikinėjimas ir tam tikrų idėjų skleidimas. Neigiamą kontekstą ši sąvoką įgauna tik tada, kai šiais įrankiais pradeda naudotis skleidėjas, kuris siekia negatyvių tikslų, nori ne tik skleisti, bet ir pavergti bei įtikinti žinutės gavėją.

Nors propagandos kilmę būtų galima sieti su Senovės istorija, kai dar Asirijos imperija, pasitelkdama herojines karines poetas ir himnus sugebėjo užtikrinti žymiai stipresnę propagandinę sklaidą nei babiloniečiai,¹⁹ tačiau pati dinamika iš esmės pasikeitė, kai karai pasidarė totaliniai ir palietė kiekvieną žmogų asmeniškai, XX amžius tapo reikšmingu ne tik dėl pasikeitusio karo koncepto, tačiau ir dėl modernių masinių medijų atsiradimo.²⁰ Propaganda buvo reikalinga pavergti ne tik kovojančius, tačiau ir užkariautuosius civilius. Atsiradusios naujos komunikacijos galimybės įgalino skleidėjus naujais būdais paveikti žmones bei jų mąstymą. Propaganda itin svarbų vaidmenį atliko Šaltojo karo metais, tuo metu buvo aiškiai pastebima, kokią galią turi idėjų sklaida. Galima teigti, kad taip įvyko dėl pačio karo koncepcijos pokyčių. Su sparčiu ištikimybės

¹⁶ Harold D. Lasswell, „The Theory of Political Propaganda“, The American Political Science Review, Vol. 21, No. 3 (Aug., 1927), 627.

¹⁷ Kęstas Kirtiklis, „Filosofinė propagandos analizė“, Problemos, 2014, (86), 185, cituota iš Gintautas Mažeikis. Propaganda ir simbolinis mąstymas. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2010. 480 p. ISBN 978-9955-12-575-4. <<http://www.zurnalai.vu.lt/problemos/article/view/3945>> [Žiūrėta 2016 03 01]

¹⁸ Garth S. Jowett, Victoria O'Donnell, *Propaganda & Persuasion*. 5 leid. Washington DC: SAGE publications, 2006, 2.

¹⁹ Philip M. Taylor, *Munitions of the Mind: A history of propaganda from the ancient world to the present era*, 3 leid. Manchester: Manchester University Press, 2003, 22.

²⁰ Philip M. Taylor, 173 – 174.

mažėjimu kariniu laikotarpiu, kas tapo žinoma kaip Šaltasis Karas, iškilo nauja konfliktų rūšis. Šis karas buvo minčių, ideologijų varžybos, nervų mūšis, ateinančius keturiasdešimt metų padalijęs pasaulį į dvipolę konkurenciją, kuri pasižymėjo labiau kaip žodžių karas ir grasinimu atominiais ginklais nei jų faktiniu (tiesioginiu) panaudojimu.²¹ Taigi, Šaltasis karas privertė pasaulį iš naujo pažvelgti į tai, kad karas gali būti ne tik konvencinis, tačiau ir komunikacinis.

Vienas iš svarbių propagandos sklaidos aspektų yra tai, koku būdu siunčiama žinutė pasieks auditoriją ir ar tai bus paveikus žingsnis ar ne. Lasswell'as apibrėždamas propagandos sąvoką išskyrė simbolius ir jų svarbą, jis taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad svarbu yra forma, kuria šie simboliai pateikiami. Propagandistas, kuris geba save sutapatinti su subjektu į kurį yra nukreiptas informacijos srautas, gali atrasti net keletą kanalų, kuriais galės skleisti norimą informaciją.²² Galima teigti, kad skleidėjas turi pažinti ir perprasti auditoriją tam, kad būtų pasiektas norimas rezultatas ir tai turėtų pastebimą reikšmę. To pavyzdžiu tapo televizijos amžius ir Vietnamo karas, kurio metu technologijos jau leido visuomenei parodyti aukų vaizdus ir veiksmus. Tai buvo vienas matomiausių karų, žvelgiant iš istorinės perspektyvos. Taip pat yra daugybė nuomonių, kad Jungtinės Amerikos Valstijos šį karą pralaimėjo, būtent, dėl televizijos įtakos.²³ Televizijos ekranas tapo vienu iš kanalų, kuriuose pristatomi simboliai, karo baisybės, lėmė visuomenės nuotaiką ir nusistatymą. Laikui bėgant technologijos keitėsi, tačiau esminiu dalyku išlieka tai, kas siunčia žinutę ir kokie simboliai yra perteikiami. Iš šių pavyzdžių, galima teigti, kad žiniasklaida pradėjo įgauti galią formuojant žmonių požiūrį ir nuomonę, kuriant bendrą visuomenės nuotaiką. Žiniasklaida tapo vienu iš pagrindinių įrankių siekiant skleisti idėjas.

Kalbant apie propagandą, svarbu yra ne tik kokiais kanalais ir kokie simboliai yra skleidžiami, tačiau ir patys metodai, kuriais ši ideologizuota informacija yra formuojama. Tam, kad suprasti poveikimo priemones, galima taikyti septynias propagandos atpažinimo technikas, kurias Elizabeth Briant Lee ir Alfred McClung Lee pristato tirdami propagandos dinamiką ir pritaikymą, jie kalba apie etikečių klįjavimą, prasivardžiavimą ir kitas, su kuriomis susiduriame ir turime galimybę atpažinti.²⁴ Prie propagandos sklaidos metodų reikėtų aptarti ir pačią naratyvo sąvoką. Tinkamai pasirinktas ir formuojamas naratyvas gali tapti propagandos įrankiu. Šio darbo kontekste tai yra itin svarbu, antivakarietiškumas ir antiamerikietiškumas yra tik turinys, kuriuo užpildomas naratyvas, todėl svarbu apibrėžti, kas yra pats naratyvas. Jungtinės Amerikos Valstijos savo skleidžiamoje propagandoje nevengia amerikietiškosios svajonės naratyvo, o tuo metu Kinijoje galima įžvelgti socialinio paklusnumo naratyvą, kuris tampa šeimos santykių idealo formavimo

²¹ Philip M. Taylor, 250.

²² Harold D. Lasswell, „The Theory of Political Propaganda“, 630.

²³ Philip M. Taylor, 269.

²⁴ Elizabeth Briant Lee and Alfred McClung Lee, *The fine art of propaganda analysis—then and now*, A Review of General Semantics Vol. 36, No. 2 (Summer 1979), 122.

<http://www.jstor.org/stable/42575396?seq=1#page_scan_tab_contents> [Žiūrėta 2016 03 10]

dalimi.²⁵ Remiantis Oksfordo žodynu, naratyvas yra, išsakytas ar užrašytas, susijusių įvykių pasakojimas, istorija.²⁶ Naratyvas suteikia galimybę pasakoti istoriją, tačiau nebūtinai teisingą ar faktais pagrįstą, tiesiog paskleisti visuomenėje pasakojimą, kuris tampa identiteto dalimi. Naratyvas nėra tiesiog randamas pasaulyje, pasakojama istorija visada yra įtvirtinta žmonių kontekste, kuris apima ir istorijos pasakotojus, ir istorijos klausytojus. Taip pat svarbu tai, kad pasakojama istorija yra ne tiesiogiai susijusi su kontekstu, tačiau labiau su įvykiu, kuris buvo praeityje arba tiesiog buvo išgalvotas.²⁷ Tyrimo metu analizuojamas antivakarietiško naratyvas ir yra vienas iš propagandinių metodų apraiškų, nes Rusija pasitelkdamą istorinių įvykių kontekstą formuoja negatyvų požiūrį į Vakarus, kuris, iš pradžių buvo orientuojamas į vidinę auditoriją, tačiau dabar yra skleidžiamas jau ir į pačius Vakarus.

1.2. Sovietų Sąjungos propaganda Šaltojo karo metais

Siekiant suprasti dabartinę Rusijos propagandos dinamiką bei pasakojimą, kuris yra kuriamas Kremliuje, yra būtina atsigręžti į praeitį. Dabartinė ideologinė sklaida turi ilgametės tradicijas, kurios buvo pradėtos vystyti ir plėtoti Sovietų Sąjungos egzistavimo laikotarpiu. Šis periodas yra ypatingas tuo, kad atsiradusi aiški skirtis tarp komunistinio ir šiai utopijai nepritariančio pasaulio, iš esmės, privertė valdžios atstovus pasitelkti įvairias propagandines technikas, kad likusioji tarptautinės bendruomenės dalis pasirinktų, kuri barikadų pusė yra patrauklesnė. Šiems tikslams pasiekti Sovietų Sąjungos vadovai pasitelkė institucijų struktūrą, kuri rūpinosi idėjų formavimu, tvirtinimu ir skleidimu. Pagrindinį propagandos administracinį aparatą sudarė CK propagandos ir agitacijos skyrius bei jam pavaldūs propagandos, agitacijos, darbo su masėmis ir savaisiais sektoriai.²⁸ Taip pat vyravo ir pagrindinės propagandos konstravimo ir sklaidos priemonės, kurios siekė sukurti ilgalaikį propagandos veikimą, marksizmo klasikų raštų aiškinimas, analizė, švietimo procesas, bibliotekos, knygų leidimas, muziejai ir archyvai.²⁹ Sovietinė propaganda turėjo aiškų tikslą – sąmoningo bei tinkamai besielgiančio sovietinio žmogaus kūrimą, kuris būtų naudingas partijos įgyvendinamiems tikslams.³⁰ Taip trumpai galima išskirti pagrindinius ir esminius Sovietų

²⁵ Arūnas Skrudupas, „Kinijos propaganda Rusijoje: estetiški strategijos elementai“, *Politologija* 2(66), 2012, 85.

< <http://www.zurnalai.vu.lt/files/journals/121/articles/1519/public/78-104.pdf> > [Žiūrėta 2016 03 16]

²⁶ Oxford dictionaries, Definition of narrative in English

< <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/narrative> > [Žiūrėta 2016 03 16]

²⁷ Marco Caracciolo, „Narrative, meaning, interpretation: an enactivist approach“, *Phenom Cogn Sci*, 11, 2012, 373.

< <http://link.springer.com/article/10.1007/s11097-011-9216-0#page-1> > [Žiūrėta 2016 03 16]

²⁸ Gintautas Mažeikis, *Propaganda ir simbolinis mąstymas*, Vytauto Didžiojo universiteto leidykla: Kaunas, 2010, 248.

²⁹ Ten pat, 243.

³⁰ Ten pat, 241.

Sąjungos vykdytos propagandinės strategijos aspektus, tačiau skirtingais laikotarpiais pats propagandos taikymas ir turinys įgaudavo įvairius konceptus.

Kalbant apie Sovietų Sąjungą, reikėtų išskirti Šaltojo karo periodą, kurio pradžia yra laikoma garsioji Vinstono Čerčilio kalba Fultone ir jo ištarta frazė „geležinė uždanga“.³¹ Ši kalba ir prasidėjęs konfliktas pasiekė kitą dimensiją: ginkluotą konfliktą pakeitė ideologinė kova dėl žmonių palaikymo ir pripažinimo. Philip M. Taylor šį karą apibūdina: „tai minčių karas, ideologijų varžytuvės, nervų kova trukusi daugiau nei 40 metų, kuri išskyrė planetą į bipolinę konkurenciją, kurią galima apibūdinti kaip žodžių karą ir gąsdinimą atominiu ginklu, bet ne šio ginklo realiu panaudojimu.“³² Pasikeitusi konflikto dinamika privertė keisti ir naudojamus propagandinius metodus. Buvo bandoma sukurti baimės aplinką, kurioje yra aiškiai įvardijamas „priešas“ bei „bombos“ pavojus, šie naratyvai buvo naudojami tiek Sovietų, tiek JAV medijose.³³ Iki 1980 metų Sovietų valdžia turėjo pranašumą, nes valstybės kontroliuojama žiniasklaida skleidė vadovybės suformuotus pranešimus, tačiau pasikeitusios technologijos suteikė galimybę informacijai skliti ir iš kitos „geležinės uždangos“ pusės.³⁴ Sovietų Sąjungos propaganda pasižymėjo idėjinės alternatyvos sklaida. Maskva pasiūlė išeitį užguitiems žmonėms - socialistinį rojų, kuriame visi būtų lygūs. Dėl šios idėjos skatinimo buvo pradėtas informacinis puolimas, kurį valdė *Agitprop* (liet. Komunistų partijos Centrinio Komiteto agitacijos ir propagandos valdyba) bei *Cominform*, visos įmanomos priemonės – filmai, knygos ir t.t. buvo pasitelktos šiam tikslui įgyvendinti.³⁵ Sovietų Sąjunga bandė pavergti žmonių protus pateikdami jiems ideologinę alternatyvą, kuri padėtų išspręsti egzistuojančias problemas. Strategija apėmė ne tik alternatyvos siūlymą, tačiau ir „priešo“ negatyvaus poveikio kūrimą. KGB bandydama diskredituoti skleidė tokias istorijas, kaip pavyzdžiui tai, kad AIDS buvo amerikiečių biologų klaida arba tai, kad amerikiečiai grobia Trečiojo Pasaulio šalių vaikus dėl organų donorystės. Šios istorijos ėmė plisti ir į viešąją erdvę, taip kuriant neigiamą JAV įvaizdį pasauliniame kontekste.³⁶ Tai tik keletas iš pavyzdžių, kokiais metodais buvo bandoma pakeisti žmonių nuomonę apie JAV ir suformuoti neigiamą šios šalies įvaizdį, taip siekiant sutelkti didesnę palankumą Socialistiniam blokui.

Analizuojant Šaltojo karo metais vykdytą propagandinę sklaidą bei JAV ir Sovietų sąjungos priešpriešą, reikėtų aptarti ir antiamerikietiško sąvokos svarbą šiame kontekste. Sovietų Sąjungoje dominavusį antiamerikietiško naratyvą galima priskirti radikaliajam tipui, kuris reiškia, kad dėl geresnio pasaulio progreso, JAV visuomenė ir ekonomika turi būti transformuota.

³¹ History.com stuff, „Churchill delivers Iron Curtain speech“, History, 2010 <<http://www.history.com/this-day-in-history/churchill-delivers-iron-curtain-speech>> [Žiūrėta 2016 04 10]

³² Philip M. Taylor, 250.

³³ Ten pat, 253.

³⁴ Ten pat, 253.

³⁵ Ten pat, 255.

³⁶ Ten pat, 266.

Šis antiamerikietiško tipas yra būdingas ne tik Sovietų Sąjungai, bet ir kitoms Marksistinėms – Leninistinėms valstybėms, tokioms kaip Kuba ar Šiaurės Korėja.³⁷ Iš esmės, tai reiškia, kad amerikiečių siūloma alternatyva yra visiškai atmetama ir nepriimtina socialistinėms valstybėms, kurios, šiuo atveju, turi tinkamesnę utopinę pasaulio viziją. Neigiamos idėjos skleidimas Amerikos atžvilgiu vyko viso Šaltojo karo periodu, septintajame dešimtmetyje Sovietai sugebėjo įgauti aukos vaidmenį ir tuo naudojantis skleisti savo melagingas tiesas. Tai kokias neigiamas agitacines žinutes Vakarų atžvilgiu sovietų agentams pavyko įteikti Vakarų ir Trečiojo Pasaulio žiniasklaidai tuo laikotarpiu, pavyks sužinoti tik atsidarius KGB archyvams.³⁸ Taigi, Šaltojo karo metu, Sovietų Sąjunga intensyviai skleidė neigiamą požiūrį į Vakarus, ypač amerikiečius, siekdami įrodyti, kad socialistinis blokas visų šių problemų nepatiria ir gali neapsisprendusioms šalims pasiūlyti alternatyvą, kuri padės sukurti tinkamai veikiančias struktūras ir visuomenę.

1.3. Antivakarietiškas: istorinė kilmė ir Rusijos atvejis.

Vienas pagrindinių tyrimo teorinių aspektų yra antivakarietiško naratyvas, kuris yra pastebimas daugelyje Rusijos informacinių šaltinių ir strategijų. Nors pati sąvoka galėtų būti skaidoma į antiamerikietišumą ir antivakarietišumą, tačiau, dažnu atveju, jos yra tapačios, o į Vakarų apibrėžimą galima įtraukti ir JAV, kuri yra vienas iš šios sąvokos komponentų. Šis naratyvas, žvelgiant iš istorinės perspektyvos, pastebimas beveik nuolatos Rusijos oficialioje kalboje ir pranešimuose. Norint suprasti šios sąvokos svarbą ir reikšmę, reikia atsižvelgti į istorines Rusijos tapatybės paieškas.

Plačiau aptariant antiamerikietiško sąvoką reikia paminėti, kad autoriai yra labiau linkę atsigręžti ne tik į Rusiją, tačiau ir į kitas pasaulio valstybes. Remiantis James Ceaser tekstu „The Philosophical Origins of Anti-Americanism in Europe” apie antiamerikietiško kilmę ir ištakas Europoje galima pastebėti tai, kad ši sąvoka yra paplitusi ne tik tarp Amerikos priešu, tačiau ir tarp sąjungininkų. Šis autorius apibrėžia ir tai, kad antiamerikietiškas, dažnai kyla dėl pačios Amerikos įtakos sklaidos ir galios toli už jos sienų ribų. Autorius teigia, kad ši filosofinė sąvoka susimaišiusi su praktiniais dalykais virsta diskursu, kuris yra įtraukiamas į politinį pasaulį. Tai, iš esmės, tampa politine šių dienų tendencija.³⁹ Nors autorius daugiau kalba apie filosofinę šios sąvokos kilmę, tačiau tai padeda suprasti pačią ideologijos esmę ir kaip ji veikė Europoje istoriniame kontekste. Šis istorinis sąvokos vystymasis leidžia lengviau suprasti, kodėl Rusija šiuo

³⁷ Peter J. Katzenstein, Robert O. Keohane, *Anti-americanisms in World Politics*, Cornell University Press: Ithaca and London, 2006, 105.

³⁸ Philip M. Taylor, 275.

³⁹ James Ceaser, „The Philosophical Origins of Anti-Americanism in Europe”

<<http://chapters.ivanrdee.com/15/666/1566635640ch1.pdf>> [Žiūrėta 2015 12 03]

metu sugeba panaudoti antiamerikietišumą. Remiantis šiuo tekstu, galima daryti prielaidą, kad antiamerikietiškumo kilmė slypi pačioje Europoje, o Rusija šiuo metu tai naudoja tiesiog kaip priemonę, kuri yra glaudžiai susijusi su pačiu Europos vystymusi ir istorine atmintimi. Knygoje „Anti-americanisms in World Politics”, redaguotoje Peter J. Katzenstein ir Robert O. Keohane yra išskiriami keturi antiamerikietiškumo tipai: liberalus antiamerikietiškumas, socialinis antiamerikietiškumas, suverenus-nacionalistinis antiamerikietiškumas ir radikalus antiamerikietiškumas. Visi šie tipai yra priskiriami tam tikroms pasaulio valstybėms. Ketvirtasis - radikalaus antiamerikietiškumo tipas yra priskiriamas Sovietų Sąjungai.⁴⁰ Knygoje pristatyta antiamerikietiškumo tipologija leidžia suprasti kaip yra skirstomi skirtingi požiūriai nukreipti prieš Ameriką.

Nepaisant antiamerikietiškumo sąvokos kilmės svarbos, pagrindinį dėmesį reikėtų sutelkti į Rusiją ir šios šalies identiteto paieškas, kurios ir lėmė esamą vyraujančią požiūrį į Vakarų. Po Sovietų Sąjungos griūties visos komunistinės ir marksistinės studijos išnyko, todėl iškilo klausimas, kokią kelią Rusija pasirinko vykdydama užsienio ir vidaus politiką. Autoriaus teigimu, žvelgiant iš šių dienų perspektyvos, V.Putinas ir jo komanda ideologine prasme sugrįžo į gerokai ankstesnius laikus ir dabartinių politinių sprendimų perspektyvoje, galima teigti, kad tikslingai laikosi šios linijos. S. Uvarovas, Rusijos Švietimo Ministras, 1833 savo laiške išskyrė tris prioritetus: ortodoksai, autokratija ir tauta, Carui Nikolajui I ši triada patiko. Nors tik Ortodoksų bažnyčios reikšmė buvo aiški ir suprantama, o autokratija ir tauta keldavo įvairių suvokimo ir paaiškinimo konfliktų, tačiau dauguma slavofilų (angl. slavophiles) išskirdavo didžiulius skirtumus tarp Rusijos ir Vakarų pasaulio. Šis istorinis debatas dėl Rusijos istorinės misijos XIX amžiuje taip ir liko neaiškus. Taip pat jau XIX amžiuje buvo pastebimas besiformuojantis antivakarietiškas naratyvas, vienas radikalčiausių teoretikų N. Danilevskis prieštaravo universaliosioms vertybėms ir kritikavo Vakarų įtaką Rusijai, kuri yra ne tik nereikalinga, bet ir pavojinga. Tai, kad yra atsigręžiama į istorines ir tradicines vertybes, V.Putinas deklaravo pirmojoje savo antrosios kadencijos kalboje. Jis teigė, kad reikia atsigręžti būtent į šias tradicijas, o ne bandyti diegti Vakarų politinius modelius. Konkrečiau kalbant apie antivakarietiško naratyvą, tai vienas iš tęstiniausių naratyvų dominuojančių Rusijos formuojamame identitete. Nors pati šios sąvokos reikšmė nuo XIX amžiaus kito, iš pradžių tai labiau reiškė Europos valstybės ir jų lyginimą su Rusijos išsivystymu, o po Antrojo Pasaulinio karo buvo labiau siejama su Amerika, tačiau pati sąvoka išliko iki pat šių dienų. Galima pastebėti, kad Rusijos ideologiniu suvokimu, pati sąvoka vėl atsigręžia į Europos darinį ir bandymą įrodyti konkurencingumą visam Europos Sąjungos šalių blokui.⁴¹ Šis istorinis kontekstas

⁴⁰ Peter J. Katzenstein, Robert O. Keohane, 33.

⁴¹ Walter Laqueur, „After the Fall: Russia in Search of a New Ideology”, World Affairs, 2014 <
<http://www.worldaffairsjournal.org/article/after-fall-russia-search-new-ideology>> [Žiūrėta 2016 03 17]

leidžia giliau pažvelgti į antivakarietiškojo naratyvo atsiradimą Rusijoje, dar iki Sovietų Sąjungos laikų, suprasti pačia jo formavimosi pradžią bei prielaidas, kurios šiam naratyvui leido vystytis toliau.

Rusijos tapatybių paieškose svarbų vaidmenį atlieka ir Ortodoksų bažnyčia, kuri yra svarbi Putino valdymo laikotarpiu. Šis aspektas yra svarbus, kalbant apie antivakarietškumo sąvoką, nes Vakarų ir Ortodoksų bažnyčios santykiai taip pat nėra pozityvūs istoriniame kontekste. Antivakarietškumo sąvokos kilmę, Ortodoksiškojo pasaulio kontekste, galima sieti dar su bažnyčios skilimu 1054 metais, kuris buvo nulemtas sociapolitinių ir opozicinių religinių priežasčių.⁴² Ortodoksų bažnyčios įtaka gali būti pastebima ir kitame Rusijos tapatybės kontekste – tai Rusiškojo pasaulio suvokimas ir šios idėjos sklaida. Beveik visi tarptautiniai konfliktai, kuriuose dalyvauja Rusija, atsigręžia į vertybių nesutarimus. Tai atskleidžia Rusijos bandymą saugoti tradicines vertybes, o Vakarai, šiuo atveju, griauja šias nuostatas ir bando atmesti visus Rusijai svarbius ir saugomus vertybinius įsitikinimus.⁴³ Galima išvelgti vyraujančią priešpriešą, kurią deklaruoja pati Rusija ir dėl to dažnai jaučiamas neigiamas požiūris į Vakarus, ne tik kaip į veiksmų junginį, tačiau kaip į bendrą ideologinį konceptą. Išskyla naujas kintamasis, tai vertybės, kurios yra sunkiai apčiuopiamos, todėl jomis tampa lengva manipuliuoti ir panaudoti jas tokiu rakursu, kuris yra patogus ir naudingas pačiam skleidėjui.

2. Rusijos pokyčių analizė

2.1. Rusijos identiteto paieškų problematika

Anksčiau aptartas antivakarietškumo naratyvas, remiantis istoriniu kontekstu, ilgą laiką buvo neatsiejama Rusijos identiteto dalis, tačiau kalbant apie pačias tapatybės paieškas išskyla daugybė neatsakytų klausimų. Besikeičiančios valdymo santvarkos bei valdymo idėjos dažnai keitė Rusijos ir Europos ryšių dinamiką bei vykdomos užsienio politikos siekius, tai turėjo įtakos ir pačiam antivakarietiškojo naratyvo formavimui bei sklaidai. Besikeičianti tarptautinės bendruomenės situacija neretai leidžia suabejoti tikraisiais Rytų kaimynės siekiais ir požiūriu į Vakarus, nuo glaudžių partnerių iki nesutaikomų priešų. Nepaisant santykių atšalimo ar šiltėjimo, aiškiai galima išskirti vieną iš pagrindinių bruožų, kuris tęsiasi, nepaisant įvairių valdymo pokyčių, tai „jie“ ir

⁴² Vasilios N. Makrides, „Orthodox Anti-Westernism Today: A Hindrance to European Integration?“ *International Journal for the Study of the Christian Church* Vol. 9, No. 3, August 2009, 212.
<<http://dx.doi.org/10.1080/14742250903186935>> [Žiūrėta 2016 03 20]

⁴³ Jolanta Darczewska, Piotr Zochowski, „Russophobia in the Kremlin’s strategy: a weapon of mass destruction“, *Point of View*, Number 56, 2015, 12.
<http://www.osw.waw.pl/sites/default/files/pw_56_ang_russophobia_net.pdf> [Žiūrėta 2016 03 20]

„mes” skirtis, kuri tampa vienu pagrindinių diskursų, formuojančių Rusijos bendruomenę.⁴⁴ Nuolatine identiteto paieškų dalimi tapo santykių tarp „jie” ir „mes” koncepcija.

Rusijos dabartinės identiteto krizės ištakos siekia dar ankstesnius nei Bolševikų Spalio revoliucijos, kilusios 1917 metais, laikus ir ją būtų galima tapatinti su Rusijos caro Petro Pirmojo valdymo laikotarpiu, kurio metu kilo diskusijos dėl nacionalinio identiteto. Europos sukurta bendra politinė ir kultūrinė aplinka lėmė tai, kad Rytų kaimyninės imperijos vertybės taip pat turėjo būti ginamos.⁴⁵ Aiškiai yra pastebima tai, kad jau XVII amžiuje Rusija buvo pasirengusi ginti savo vertybinį suvokimą ir nevykdyti asimiliacijos su Vakarų siūlomu vertybiniu pasaulio suvokimu. Nepaisant savęs paieškų, būtent Bolševikai XX amžiuje padarė pagrindinį identiteto pasirinkimą, kuomet buvo sukurta Sovietų Sąjunga ir nubrėžta aiški skirtis nuo „buržuazinės” Europos.⁴⁶ Bolševikų pasirinkimas buvo itin svarbus ne tik dėl siekio atsiriboti nuo Europos, tačiau dėl pasirinkto naujo identiteto koncepto, kuris buvo siejamas su antieuropietiško naratyvo atsiradimu.⁴⁷ Marksizmas paveikė Rusijos vykdomą užsienio politiką ir aiškiai atskyrė Europos, kaip „kito” suvokimą, ši ideologija siekė išsaugoti valstybės palankumo *status quo*, kuriame nebeliko vietos išorinio pasaulio priėmimui.⁴⁸ Būtent šie ideologiniai pokyčiai ir sisteminis pasikeitimas lėmė naują pasaulio dichotomiją, kuri ilgam laikui tapo tiek tuometinės Sovietų Sąjungos vidaus, tiek išorės politikos bei identiteto dalimi.

Bandymas sukurti utopinę Sovietų Sąjungos viziją realybėje turėjo negrįžtamų padarinių. Nepaisant to, kad pati projekcija žlugo, tačiau būtina atkreipti dėmesį į tai, kad ilgi transformacijos metai sukūrė tam tikrą savitą civilizaciją. Sukurtos sisteminės-kultūrinės vertybės atsispindėjo bendru Rusijos ir kitų buvusių Sovietų Sąjungos teritorijoje valstybių likimu.⁴⁹ Svarbus faktorius Sovietų Sąjungos savęs suvokime, turėjo ir ideologinė hegemonija, Sovietinis Marksizmas turėjo griežtus kanonus tarptautinių santykių mokykloms. Kitos idėjos buvo mažai diskutuojamos ir prieinamos.⁵⁰ Tiek metų diegtas ir įvairiomis represijomis skatintas vertybinis suvokimas ir tikėjimas bendra ateitimi, negalėjo būti pakeistas per trumpą laiko tarpą, todėl vėl iškilo Rusijos

⁴⁴ Viatcheslav Morozov, *Human Rights and Foreign Policy Discourse in Today's Russia: Romantic Realism and Securitisation of identity*, Copenhagen Peace Research Institute: Denmark, 2002, 9.

⁴⁵ Andrei P. Tsygankov, Pavel A. Tsygankov, „New directions in Russian international studies: pluralization, Westernization, and isolationism”, *Communist and Post-Communist Studies* (37), 2004, 4-5.
<<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0967067X03000813>> [Žiūrėta 2016 04 06]

⁴⁶ Andrei P. Tsygankov, „Finding a Civilisational Idea: “West,” Eurasia,” and “Euro-East” in Russia’s Foreign Policy”, *Geopolitics*, 2007, 376. <<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14650040701305617>> [Žiūrėta 2016 04 06]

⁴⁷ Andrei P. Tsygankov, Pavel A. Tsygankov, „New directions in Russian international studies: pluralization, Westernization, and isolationism”, 5.

⁴⁸ Ten pat, 6.

⁴⁹ Andrei P. Tsygankov, „Finding a Civilisational Idea: “West,” Eurasia,” and “Euro-East” in Russia’s Foreign Policy”, 380.

⁵⁰ Andrei P. Tsygankov, Pavel A. Tsygankov, „New directions in Russian international studies: pluralization, Westernization, and isolationism”, 6.

identiteto dilema, kurioje iš centrinės valstybės, valdančios periferiją, reikėjo sukurti naują savęs ir kitų suvokimo projektą. Vertybinių pokyčių lūžis gali būti siejamas ne su Sovietų Sąjungos subyrėjimu, tačiau ir su Stalino mirtimi bei nauju laikotarpiu prasidėjusiu po to. Nauji Sovietų Sąjungos vadovai, ypač N. Chruščiovas, pradėjo save labiau tapatinti su liberaliai demokratiška Europa, siekdami suartinti ir pereiti iš izoliacionistinės užsienio politikos tradicijos į šiek tiek atviresnę.⁵¹ Taigi, net esant Sovietų Sąjungai, pati šalis išgyveno naujas identiteto paieškas, kurios buvo nulemtos naujų vadovų bei jų bandymo kurti kitokius santykius su Europa ir Vakarų pasauliu. Būtina atkreipti dėmesį į tai, kad viskas dažnai priklausydavo nuo to, kieno rankosė atsidurdavo valdžia. Keletas žmonių nulemdavo tai, koku keliu toliau eis visa valstybė.

V. Putinas kasmetinėje savo kalboje 2005 metais, kuri yra skirta Rusijos Federacinei Asamblėjai, pabrėžė Sovietų Sąjungos griuvimo svarbą visai Rusijos ir aplinkinių tautų bendruomenei: „Nepaisant visko, mes turime suvokti, kad Sovietų Sąjungos subyrėjimas buvo milžiniška amžiaus katastrofa. Rusų tautai, tai tapo tikra drama. Dešimtys milijonų mūsų bendrapiliečių ir tėvynainių suprato likę už Rusijos teritorijos ribų. Be to, deintegracijos proceso epidemija palietė ir pačią Rusiją.“⁵² Prasidėjęs etapas tapo naujos pradžios riba ir būtinybe permąstyti vykdomą vidinę ir užsienio politiką, o tuo pat metu ir pasiūlyti visuomenei naują savęs identifikavimo konceptą, kuris, remiantis V.Putino kalba, sukėlė didelius iššūkius. Šaltojo karo pabaiga, komunizmo žlugimas Rytų Europos bloke, Sovietų Sąjungos griūtis privertė Rusiją iš naujo permąstyti istorinį ir kultūrinį užsienio politikos suvokimą, perprasti naują dinamiką, kuri reiškė, kad Rusija yra nauja valstybė, su pasikeitusia teritorija bei kaimyninėmis šalimis.⁵³ Įvykę pokyčiai lėmė ateinančius dešimtmečius paieškų, kaip reikėtų save suvokti bei pristatyti kitiems. Sovietmečiu ganėtinai statiška vykdyta užsienio politika, įgavo naują dinamiką ir pagreitį. Iškylusi nauja Rusijos identiteto krizė sukėlė daugybę sunkumų formuojant aišką, naują politikos kryptį, pradėta vykdyti politika po 1991 metų pasižymėjo tuo, kad iki pat 1993 metų buvo jaučiamas trūkumas nuoseklumo, strategijos ir bendro koncepto suvokimo.⁵⁴ Tai atsiskleidžia ir su nuolat keičiama santykio su Europa dinamika. Jau M.Gorbačiovas kalbėjo apie naują santykių su Vakarais erą, nuomonių pliuralizmą bei pradėtą vykdyti *perestroiką*.⁵⁵ Pasikeitusi politinė ir geografinė situacija privertė suprasti, kad pokyčiai yra privalomi, tačiau ateitis buvo ganėtinai nenuspėjama ir strategiškai ribotai apgalvota. Tam, kad konceptas veiktų tinkamai, yra būtinas apgalvotas ir

⁵¹ Ten pat, 6-7.

⁵² Vladimir Putin, „Annual Address to the Federal Assembly of the Russian Federation“, The Kremlin, Moscow, 2005. <<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/22931>> [Žiūrėta 2016 04 07]

⁵³ Andrei P. Tsygankov, „From International Institutionalism to Revolutionary Expansionism: The Foreign Policy Discourse of Contemporary Russia“ *Mershon International Studies Review*, Vol. 41, No. 2, 1997, 248. <<http://www.jstor.org/stable/222669>> [Žiūrėta 2016 04 07]

⁵⁴ Ten pat, 248.

⁵⁵ Andrei P. Tsygankov, Pavel A. Tsygankov, „New directions in Russian international studies: pluralization, Westernization, and isolationism“, 7.

preciziškai sudėliotas planas, kuris turi būti implikuojamas visai visuomenei, o ne tik vadovybei ir jai pavaldžioms institucijoms.

Aiškesnis gairių formavimas yra pastebimas pirmojo Rusijos prezidento, po Sovietų Sąjungos griūties, B.Jelcino formuotoje politikoje. Jis pirmasis suformulavo siekiamą idėją, kad vakarizacija yra svarbi tarptautinės strategijos dalis. Ši sukurta idėja apėmė radikalias ekonomines reformas, statuso transatlantinėse ekonominėse bei saugumo institucijose siekimą, buvo siekiama propaguoti Rusijos interesus. Prasidėjo naujo civilizacijos identiteto formavimasis.⁵⁶ Vesternizacijos procesas greitai buvo sustabdytas, vieną svarbiausių vaidmenų šiame procese atliko buvęs Rusijos Federacijos užsienio reikalų ministras bei Ministras Pirmininkas J.Primakovas. Šis žmogus politinėje arenoje ypač pagarsėjo „Primakovo kilpa (angl. Primakov's loop)“, kuomet pakeliui į Jungtines Amerikos Valstijas skrydžio metu sužinojęs apie tai, kad NATO pradėjo karinius veiksmus Jugoslavijos teritorijoje, ne tik liepė apsukti lėktuvą atgal į Maskvą, tačiau ir išsiųsti oro gynybos pagalbą Miloševićiui.⁵⁷ Šis veiksmas atspindi ne tik tiesioginį lėktuvo krypties pakeitimą danguje, tačiau ir aiškiai leido suprasti, kad B.Jelcino pradėtas vykdyti vakarizacijos procesas bus sustabdytas bei vykdyta politika iš esmės įgaus naują kryptį. Artėjančios permainos buvo jaučiamos, kai J.Primakovas atliko užsienio reikalų ministro pareigas. Jie kartu su S.Stankėvič atstovavo opoziciją, kuri pasisakė už kitokį Rusijos civilizacijos identifikavimą. Ši politinė stovykla suvokė Rusiją kaip didžiąją Eurazijos galią, nors jie ir nesiekė konfrontacijos su Vakarais, tačiau kalbėjo apie tautos išskirtinumo išlaikymą.⁵⁸ Taigi, pirmieji Rusijos Federacijos vykdomos užsienio politikos pasirinkimai nesugebėjo išlaikyti strateginio stabilumo, bandomas kurti identitetas buvo nuolat keičiamas, atsigręžiant tai į Vakarus, tai į Eurazijos projektą.

V.Putinui atėjus į valdžią, vėl įvyko pokyčiai Rusijos savęs suvokime. Naujasis prezidentas matė reikiamybę vėl atsigręžti į Vakarus, jis sugrąžino viziją, kad Rusija savo identitetu yra panašesnė į Europą nei į Aziją. Klaidinga yra manyti, kad tai reiškė kultūrinį tapatumą ar provakarietiškojo kelio pasirinkimą, didesnis dėmesys buvo skiriamas tam, kad Rusija yra didžioji Europos galia, ką V.Putinas pažymėjo ir savo kalboje 2005 metais: „Nepaisant visko, Rusija buvo ir visada bus pagrindinė Europos galia. Laisvės, žmogaus teisių, teisingumo ir demokratijos idealai, pasiekti per Europos kultūros kančias, daugumą amžių buvo mūsų visuomenę lemiančių vertybių.”⁵⁹ Naujasis V.Putino formuojamas konceptas strategiškai buvo visiškai netapatus B.Jelcino bandymams atgaivinti santykius su Vakarais. Nors buvo bandoma įsitraukti į Europos

⁵⁶ Andrei P. Tsygankov, „Finding a Civilisational Idea: “West,” Eurasia,” and “Euro-East” in Russia’s Foreign Policy”, 383.

⁵⁷ The Economist, „Steel and shadows”, 2015 <<http://www.economist.com/news/obituary/21657755-yevgeny-primakov-russian-spy-diplomat-and-politician-died-june-29th-aged-85-steel-and>> [Žiūrėta 2016 04 07]

⁵⁸ Andrei P. Tsygankov, „Finding a Civilisational Idea: “West,” Eurasia,” and “Euro-East” in Russia’s Foreign Policy”, 384.

⁵⁹ Vladimir Putin, „Annual Address to the Federal Assembly of the Russian Federation”, The Kremlin, Moscow, 2005.

reikalus, tačiau buvo pradėtas formuoti naujas vertybinis kontekstas. Naujas *Russkiy Mir* (liet. Rusiškojo Pasaulio) suvokimo konceptas buvo pristatytas 2007 metais, kaip švelnioji galia, skirta skatinti Rusų kultūrą ir kalbą už Rusijos sienų ribų, labiausiai orientuota į buvusias Sovietų Sąjungos teritorijos valstybes, tačiau pasitelkiama ir opozicijos Vakarams formavimui.⁶⁰ Šias tendencijas galima pastebėti ir 2013 metais V.Putino patvirtintame Rusijos Federacijos užsienio politikos koncepte, kuriame didelis dėmesys yra telkiamas į Rusų diasporą užsienyje ir tai, kad yra būtina ją stiprinti, yra deklaruojama kaip vienas iš Rusijos kultūrinio identiteto suvokimo dalių.⁶¹ Taigi, V.Putinas sutelkęs valdžios galios įrankius savo rankose ne tik pasirinko naują užsienio politikos kryptį, tačiau sukūrė naują strategiją, kurią aktyviai vykdė ir vykdo pasitelkdamas Slaviškojo pasaulio suvokimo modelį.

Kalbant apie V.Putino naujojo identiteto formavimo dinamiką, dar vienas kintamasis yra svarbus. Nors apie svarbų Ortodoksų bažnyčios vaidmenį antivakarietiškojo naratyvo kontekste buvo kalbėta anksčiau, tačiau V.Putinas šį svarbų žaidėją sugebėjo iškelti į naują dimensiją, kurioje bažnyčia tapo ne tik vertybių saugotoja, tačiau ir neatsiejama Kremliaus valdymo bei kuriamo naujojo identiteto koncepcijos dalimi bei stiprybe. Būtent šis naujas identiteto naratyvas tampa priešpriešos tarp Vakarų ir Rytų Europos vertybinio suvokimo išraiška. Svarbiu šio tandemo aspektu yra tai, kad Ortodoksų bažnyčia labai populiari dabartinėje Rusijoje, ji yra tarp trijų institucijų, kuriomis Rusijos piliečiai labiausiai pasitiki, taip pat rusų, kurie identifikuoja save kaip ortodoksus, nuo 1991 iki 2008, išaugo nuo 31% iki 72%, tai tapo jų kultūros dalimi.⁶² Tačiau kalbant apie Ortodoksų bažnyčios įtaką identiteto formavime, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad ir šioje dimensijoje dominuoja santykis su Vakarais. Nepaisant to, kad Rusijos ir Vakarų santykis nuolatos kito, bažnyčios kontekste jis dažniausiai išlikdavo negatyvus. Jau anksčiau minėto karo Jugoslavijoje kontekste, Ortodoksų bažnyčia išsakė neigiamą požiūrį ne tik dėl Vakarų karinės intervencijos ir savo tikslų siekimo, tačiau ir dėl to, kad prie viso šito prisideda ir Vatikanas, kuris palaiko Romos Katalikus šioje teritorijoje.⁶³ Nors išlieka Vakarų – Rytų bloko priešprieša, tačiau yra įtraukiami ir nesutarimai tarp Ortodoksų ir Romos Katalikų atstovų. Nepaisant to, Romos Katalikus aiškiai galima tapatinti su pačia Vakarų sąvoka. Tai, kad V.Putinas suvokia Ortodoksų bažnyčios svarbą galima suprasti ir iš to, kad bažnyčia ir su ja susijusios organizacijos buvo didžiausios Prezidento dotacijų gavėjos nuo 2013 iki 2015 metų, joms buvo skirta daugiau nei 256

⁶⁰ George Soroka, „Putin's Patriarch: Does the Kremlin Control the Church?“ Foreign Affairs, 2016.

<<https://www.foreignaffairs.com/articles/russian-federation/2016-02-11/putins-patriarch>> [Žiūrėta 2016 04 08]

⁶¹ Concept of the Foreign Policy of the Russian Federation, Approved by President of the Russian Federation V. Putin, 2013 <http://archive.mid.ru/brp_4.nsf/0/76389FEC168189ED44257B2E0039B16D> [Žiūrėta 2016 04 08]

⁶² George Soroka, „Putin's Patriarch: Does the Kremlin Control the Church?“

⁶³ Vasilios N. Makrides, „Orthodox Anti-Westernism Today: A Hindrance to European Integration?“, International Journal for the Study of the Christian Church, 9:3, 2009, 210. <<http://dx.doi.org/10.1080/14742250903186935>> [Žiūrėta 2016 04 08]

000 000 rublių.⁶⁴ Šios dotacijos parodo, kad ne V.Putinas yra priklausomas nuo Patriarcho, o ryšys yra atvirkštinis. Neišskiriant to, kas kam daro didesnę įtaką, įtampa tarp Rytų ir Vakarų polių egzistavo ir vis dar yra jaučiama, tai atspindi bipolio pasaulio suvokimo konceptą. Ortodoksiškas Rusijos vertybinis ir kultūrinis identitetas yra aiškiai atskirtas nuo Vakarų vertybinio suvokimo, tai ne tik religinis aspektas, kuris iš tiesų yra labai svarbus, tačiau ir bendras politinis, kultūrinis ir socialinis suvokimas.⁶⁵ Šis Ortodoksų bažnyčios, kaip priešiško vakarams veikėjo, vaidmuo V.Putino valdymo laikotarpiu tampa svarbiu veiksmu kalbant apie antivakarietiško tradicijos suaktyvėjimą. Šių dienų kontekste istorinė patirtis ir nuoskaudos leidžia eskaluoti ne tik vertybinės dimensijos nesutarimus, tačiau ir istoriškai susiklosčiusias priešpriešas.

2.2. Rusijos žiniasklaidos priemonių transformacija

Apie tai, kad Rusija siekia sustiprinti savo paveiklos kanalus, galima suprasti ir trumpai apžvelgiant pačią žiniasklaidos transformaciją, kuri parodo, kad Kremlius suvokdamas sklaidos kanalų svarbą, pradėjo tam tikras permainas. Tai vienas iš pirmų žingsnių, kuris įgalino dabartinę valdžią skleisti suformuotas naujienas ne tik vidaus bet ir plačiai užsienio auditorijai. Svarbūs pokyčiai vidinių kanalų sistemoje, vėliau pasireiškė ir agentūrose, kurios skleidžia naujienas užsienio kalbomis.

Nors televizijos transliacija Rusijoje prasidėjo dar 1949 metais, tačiau realią masinių medijų reikšmę įgavo tik septintajame dešimtmetyje. Nuo 1960 metų iki 1981 metų namų televizorių naudojimas išaugo nuo 5 milijonų iki 75 milijonų ir tuomet televizija įgavo pagrindinio informacijos šaltinio ir naujienų skleidėjo statusą. Tačiau būtina paminėti, kad televizijos transliacijos buvo griežtai kontroliuojamos valstybės. Finansavimas, informacija ir žurnalistų veikla buvo griežtai kontroliuojama Politbiuro, Centrinio komiteto bei GLAVLIT'o.⁶⁶ Televizija Rusijoje buvo naujas dalykas, tačiau valdžia aiškiai suprato, kad šio fenomeno paleisti be kontrolės nereikėtų, nes tinkamai panaudojus resursus, transliacijos gali tapti dar viena galimybe valdyti visuomenę. Pokyčiai pradėjo vykti devintajame dešimtmetyje, kuomet technologijos suteikė galimybę pamatyti, kas vyksta už „geležinės uždangos“, CNN sklaida įvairiomis formomis suteikė šį pasirinkimą. Pokyčiai privertė Maskvą pergaltvoti vykdomą vidinę politiką ir tapti atviresniais.⁶⁷ Tuo metu prasidėjo Sovietų Sąjungos griūtis ir tapo aišku, kad permainos palies ir žiniasklaidą. Tai,

⁶⁴ George Soroka, „Putin's Patriarch: Does the Kremlin Control the Church?“

⁶⁵ Vasilios N. Makrides, „Orthodox Anti-Westernism Today: A Hindrance to European Integration?“, *International Journal for the Study of the Christian Church*, 9:3, 2009, 214.

⁶⁶ Philip M. Taylor, *Munitions of the Mind: A history of propaganda from the ancient world to the present era*, Manchester: Manchester University Press, 1995, 263-264.

⁶⁷ Philip M. Taylor, 282.

kad Rusijos televizija greitai prarado savo įtaką Sovietiniu laikotarpiu, nes turėjo mažai gebėjimų skleisti naujienas, lyginant su vakarais, aiškiai pastebima ir tolimesniame žiniasklaidos vystymosi etape po SSRS žlugimo.

Visų pirma reikėtų išanalizuoti vidaus televizijos pokyčius po 1991 metų, kuomet buvo bandoma diegti demokratines vertybes ir aspektus. Galima teigti, kad prasidėjo pirmasis, jau aptartas, chaoso informacinėje erdvėje etapas. Iširus Sovietų Sąjungai ir prasidėjus naujų tradicijų formavimuisi pokyčiai prasidėjo ir televizijos valdyme. Jau 1993 metais pradėjo veikti pirmoji privati TV kompanija - NTV, tačiau jau tada buvo pastebima, kad laisvos rinkos standartų įgyvendinimas Rusijoje nėra įmanomas. Licencija šiam kanalui įsteigti buvo suteikta B.Jelcino dekretu. Panašiu būdu buvo įsteigtas ir privatus Ren-TV kanalas. Nors ir buvo vykdomas privatizacijos procesas, tačiau valdžia siekė išlaikyti dalį akcijų paketo savo rankose, pagrindinis tikslas buvo gauti finansinę pagalbą valstybei, kuri, tuo metu, buvo itin reikalinga. Dėl šios priežasties 1995 metais privačių bankų valdytojai gavo galimybę disponuoti didele dalimi valstybės nuosavybės už atitinkamą paramą valdžiai.⁶⁸ Privatūs kanalai tiesiog tapo oligarchams galimybe demonstruoti savo galią ir įtaką, tačiau neatitiko rinkos logikos ir nepriartėjo prie Vakaruose naudojamų žiniasklaidos modelių ir laisvės standartų. Valstybė laikė privilegija turėti privatų žiniasklaidos kanalą, tai itin būdinga turtu grįstai visuomenei.⁶⁹ Nors nuo 1991 metų laikotarpio jau ir buvo pastebima galimybė konkuruoti rinkos sąlygomis, tačiau taip pat vyko ir galios centralizacijos procesas, kuris paliko aiškią žymią Rusijos žiniasklaidos formavimosi procese.⁷⁰ Taigi, apžvelgiant pirmąją televizijos raidos etapą po Sovietų Sąjungos griūties, galima teigti, kad tai greičiau buvo manipuliacija ir siekis pasipelninti nei laisvas ir demokratinis procesas, kuris galėjo suteikti esminių permainų masinių medijų erdvėje. Tai privilegijų ir finansinės paramos mainų etapas.

Kitas etapas Rusijos televizijos valdymo sistemoje prasidėjo 2000 metų pradžioje, kai valdžioje įsitvirtino Putinas. Tai buvo medijų susigrąžinimo laikas. Tuo metu viskas buvo daroma ekonominiais kanalais, kaip pavyzdį galimą pateikti NTV kanalą, kuris buvo išpirktas valstybės valdomos Gazprom kompanijos, kuri buvo šio kanalo kreditorė ir pareikalavo suteiktų paskolų grąžinimo. Nors 1 kanalas taip pat turėjo panašias skolas, tačiau jos savininkas, kuris valdė 49% akcijų buvo priverstas jas parduoti, neoficialiais duomenimis R.Abramovičiui. Visi šie veiksmai lėmė, kad netrukus televizija priklausė valstybei arba jos įtakos veikiamiems oligarchams.⁷¹ Visos šios permainos parodo, kad valstybės privilegijų dėka įgytas turtas, iš tiesų, buvo neapsaugotas

⁶⁸ Ilya Kiriya, Elena Degteriova, „Russian TV market: Between state supervision, commercial logic and simulacrum of public service“, *Central European Journal of Communication*, 4, 2010, 38.

⁶⁹ Ilya Kiriya, Elena Degtereva, 39.

⁷⁰ Katja Lehtisaari, „Market and Political Factors and the Russian media“, Reuters Institute for the Study of Journalism, 2015, 1.

⁷¹ Ilya Kiriya, Elena Degtereva, 40.

jokių rinkos ekonomikos saugiklių, todėl ir susigrąžinti ji buvo ganėtinai paprasta. Kai Putinas atėjęs į valdžią suprato, kaip svarbu yra valdyti informacinę sklaidą, iš karto ėmėsi permainų ir nuosavybės teisių susigrąžinimo. Tai tik įrodo, kad pirmasis – demokratinis etapas buvo labiau įsivaizduojamas, negu atitinkantis realybę, viskas buvo kuriama ant netvirtų privatizacijos pamatų, todėl vėliau juos buvo ganėtinai lengva sugriauti, tikroji žiniasklaidos laisvė niekada ir neegzistavo.

Ilgą laiką visa žiniasklaidos komunikacijos sistema buvo nukreipta į vidinę auditoriją, kuri buvo lengvai valdoma per televizijos ekranus, net 99% bent jau kartą per mėnesį žiūri televizijos programas, kai kompiuteriu naudojimasis siekia 72%.⁷² Dauguma Rusijos gyventojų tikisi, kad būtent televizija išspręs jų moralines problemas, televizija yra matoma kaip valstybės institucija, kuri gali pasirūpinti.⁷³ Tai atskleidžia visuomenės pasyvumą ir priklausomybę nuo valstybės formuojamos nuomonės ir naratyvų, todėl diskusijų apie pačios Rusijos gyventojų poveikimo lygį nekylo, tačiau žymiai svarbiau yra tai, kaip Kremlius sugebėjo panaudoti savo rankose sukauptą žiniasklaidos galią prieš kitų valstybių gyventojus. Tai galima įvardinti kaip dar vieną esminį lūžį, kuomet buvo įvertinta užsienio auditorijos svarba. Iš vidinės informacinės erdvės kūrimo, viskas persikėlė į platesnę, informacinio karo erdvę. Po Antrojo Čėčėnijos karo Rusija išmoko savo pamokas, todėl vykstant Rusijos – Gruzijos karui buvo pasitelkti informaciniai įrankiai valdyti ir bauginti priešininką, buvo akivaizdu, kad prasidės naujas informacinių operacijų etapas. Tačiau pagrindiniu akcentu galima išskirti 2013 metais pasirašytą nacionalinio saugumo strategiją, kurioje informacinis prieštaraavimas yra prilyginamas kitiems kariniams elementams.⁷⁴ Galima teigti, kad Putinas suprato, kaip svarbu yra formuoti kitokį Rusijos įvaizdį ir sugebėti pateikti atsaką užsienio naujienų agentūrų skleidžiamoms žinioms. Nors tai reikalauja didelių išlaidų, tačiau tiek internetiniai, tiek televiziniai Rusijos informacinės sklaidos kanalai buvo reorganizuojami, siekiant didinti auditoriją ir prieinamumą.

Vieną svarbiausių vaidmenų, kalbant apie informacijos sklaidą orientuotą į išorę, atliko RIA Novosti transformacija į Russia Today (RT). Po ilgalaikių bandymų skleisti informaciją apie Rusiją užsieniui, pasidarė aišku, kad to neužteks, todėl yra reikalingos permainos ne tik sistemos valdyme, tačiau ir turinyje, kuris yra skleidžiamas užsienio auditorijai. Prasidėjus protestams Kijeve Putinas pradėjo medijų permainas Rusijoje. Visų pirma, buvo liepta likviduoti RIA Novosti naujienų agentūrą, kuri veikė dar nuo 1941 metų, per tris mėnesius, taip pat uždaryti ir Rusijos Balso radiją. Vietoj šių organizacijų Putino dekretu buvo sukurta tarptautinė informacinė agentūra – Russia Today, kurios valdymas buvo patikėtas D.Kiseliovui, kas nustebino didžiąją dalį Rusijos žurnalistų,

⁷² Katja Lehtisaari, 3.

⁷³ Ilya Kiriya, Elena Degtereva, 47.

⁷⁴ Lietuvos mokslo taryba, „Propagandinių technikų atpažinimo metodologijos sukūrimas ir taikymas“ projekto tyrimo medžiaga, Vilnius, 2015 gruodžio 3d.

nes šis asmuo buvo pagarsėjęs savo pasisakymais.⁷⁵ Nors tikslios šių permainų priežastys oficialiai aiškiai nebuvo deklaruojamos, tačiau tokio masto tarptautinės naujienų agentūros sukūrimas paskleidė aiškią žinutę Vakarų pasauliui, kad Rusija yra pasirengusi pateikti savo požiūrį ir naratyvus apie aktualius klausimus. RT kanalas ir naujienų agentūra Sputnik pradėjo skleisti naujienas užsienio kalba, kuriose vyravo antivakarietiška propaganda, pabrėžiamos Vakarų pasaulio problemos. Žinutėms skleisti buvo naudojami įvairūs ekspertai, nepriklausomi žurnalistai, interneto „trolliai“, kurie padėjo formuoti ir skleisti Putinui palankius naratyvus.⁷⁶ RT kanalas yra vienas iš matomiausių ženklų, kad Kremlius ruošiasi ir vykdo informacinį karą. Šio kanalo biudžetas siekia 300 milijonų dolerių per metus ir yra transliuojamas angų, arabų ir ispanų kalbomis, negana to, yra siekiama pradėti transliacijas vokiečių ir prancūzų kalbomis. Kanalas yra pasiekiamas daugiau nei 600 milijonų žmonių.⁷⁷ Galima pastebėti, kad visos permainos buvo vykdomos siekiant naujienų agentūrą padaryti patrauklesnę ir prieinamą užsienio žiūrovams, tai neabejotinai yra neatsiejama nuo prasidėjusių įvykių Ukrainoje. Sukurta platforma tapo galimybe Kremlui skleisti savo požiūrį ir taip bent dalinai pakeisti visuomenės nuomonę Vakaruose ar bent jau priversti juos abejoti tuo, ką sako Britų naujienų agentūros.

Analizuojant Rusijos žiniasklaidos, ypač televizijos raidą, galima pastebėti, kad nors po Sovietų Sąjungos griūties buvo bandoma kurti rinkos principais grįstą žiniasklaidos erdvę, tačiau nuo valstybės įtakos taip niekada ir nebuvo atitrūkta. Jelcino privilegijos suteikė šiek tiek daugiau laisvės, tačiau taip pat suvaržė akcininkus ir į valdžią atėjusiam Putinui suteikė lengvesnį susigrąžinimo procesą. Dauguma televizijos ir žiniasklaidos kanalų tiesiogiai ar netiesiogiai buvo valdoma tiesiai iš Kremliaus, aiškiai formuojant ir pateikiant žinutės turinį, kuris pasieks žiūrovą. Nepaisant to, kad ilgą laiką didžiausias dėmesys buvo skiriamas vidaus auditorijai, prasidėję įvykiai Ukrainoje leido pasinaudoti sutelktomis galiomis ir pradėti skleisti antivakarietiškąją propagandą kitose šalyse įsitvirtinusių kanalų pagalba. Aiškiai pastebimi ir formuojami naratyvai leido suprasti, kodėl Putinas ėmėsi naujienų agentūrų permainų ir kokią puolamąją galią savyje kaupė.

3. Atvejo pagrindimas

Tai kad Rusijoje vyksta žiniasklaidos pokytis pastebėti buvo galima dar 2013 metais, kai Ria Novosti naujienų agentūra buvo reorganizuota į Russia Today, kuri buvo labiau orientuota į

⁷⁵ Jill Dougherty, „Everyone Lies: The Ukraine Conflict and Russia’s Media Transformation“, Shorenstein Center on Media, Politics and Public Policy, Discussion Paper Series #D-88, 2014, 19.

⁷⁶ Edward Lucas, Ben Nimmo, „Information Warfare: What Is It and Who to Win It?“ CEPA Infowar paper No.1, CEPA, 2015, 4.

⁷⁷ Peter Pomerantsev, Michael Weiss, „The Menace of Unreality: How the Kremlin Weaponizes Information, Culture and Money“, Institute of Modern Russia, 2014, 14 – 15.

užsienio auditoriją ir turėjo atitikti vakarų keliamus standartus. Kaip viena iš RT vidinių veikėjų teigė: Pirminis Russia Today pavadinimas neatitiko siekiamų tikslų, tai kėlė įspūdį, kad naujienos bus susijusios tik su Rusija ir jai aktualiomis problemomis, todėl vėliau buvo pasirinktas mažiau jautrus pavadinimas RT, kuris leido pritraukti didesnę žiūrovų auditoriją.⁷⁸ RT skleidžia įvairias žinutes, kuriomis bandoma pritraukti tam tikrą auditorijos dalį, jie stengiasi kalbėti aktualiomis mažumoms rūpinčiomis temomis, kurios pritrauktų tų žmonių dėmesį. Kaip daugelis ekspertų teigia, RT naudoja antisisteminis naratyvus, kurie netiesiogiai telkia pritarimą Rusijos siūlomiems naratyvams. Vienas iš jų yra ir mano tyrime nagrinėjamas antivakarietiškas naratyvas. Nors daugelis tyrimų yra susiję su prieš Ukrainą nukreiptą propagandinį karą, bet daugelyje iš jų taip pat yra išskiriamas šis naratyvas, kaip manipuliacinė priemonė. P.Pomerantsevas yra vienas iš dažniausiai pastebimų analitikų, kuris didelį dėmesį skiria Rusijos informaciniam veikimui. Jo straipsniuose taip pat išskiriamos antivakarietiškos tendencijos. Nepaisant to, kad Rusijos propaganda yra gana dažnai analizuojama ir aptariama, tačiau konkrečių tyrimų apie antivakarietšką naratyvą pastaruoju metu nėra, tai labiau aktualu buvo Sovietų Sąjungos laikais, kuomet kova buvo labiau tiesioginė ir nukreipta prieš pačią Ameriką.

Reikėtų paminėti, kad Rusijos propaganda dažnai pasiekia savo tikslą, ypač labiau pažeidžiamuose kraštuose. Kalbant apie Moldovos atvejį, visuomenės palaikymas dėl prisijungimo prie Europos Sąjungos 2007 metais siekė 72%, kai 2015 metais siekia tik 40%.⁷⁹ Tai įrodo, kad tinkamu metu Rusijos skleidžiama propaganda pasiekia tikslą. O atlikus pirminį tyrimo lauko žvalgymą, buvo aiškiai matyti, kaip buvo suintensyvėjusi propaganda, nukreipta prieš Vakarus Moldovoje tuo metu. Taigi, mano tikslas yra parodyti ir įrodyti, kad Rusija ir toliau aktyviai vykdo propagandą, nukreiptą prieš Ameriką ir Vakarus, bei toliau dėl visko juos kaltina.

4. Metodologijos aptarimas

4.1. Metodologijos teorinis aspektas

Turinio analizė yra rašytinių, verbalinių ar vizualių komunikuojamų žinučių analizės metodas. Pirmiausia, šis metodas buvo pritaikytas himnų, laikraščių ir žurnalų straipsnių, reklamų bei politinių kalbų XIX amžiuje analizei. Šie tyrimai buvo susiję su reikšmėmis, ketinimais,

⁷⁸ Jill Dougherty, „Everyone Lies: The Ukraine Conflict and Russia’s Media Transformation”, Shorenstein Center on Media, Politics and Public Policy, Discussion Paper Series #D-88, 2014, 19.

⁷⁹ Stanislav Secieru, „The Eastern Partnership: the view from Moldova”, the European Council on Foreign Relations, 2015. < http://www.ecfr.eu/article/commentary_georgia3025 > [Žiūrėta 2016 03 10]

pasekmėmis ir kontekstu.⁸⁰ Metodas sulaukė didelio populiarumo socialiniuose moksluose ir tarp komunikacinių tyrimų. Metodas buvo pripažintas, kaip pilnavertis ir mokslinis Antrojo Pasaulinio karo metais, kai JAV vyriausybė finansavo Haroldo Lasswello projektą, susijusį su propagandos eliminavimu. Šis projektas prisidėjo prie to, kad turinio analizės metodas dar labiau patobulėtų.⁸¹ Taigi, istorinė metodo raida suteikė naujas galimybes plėsti ir tobulinti socialinius tyrimus bei kiekybiškai vertinti tekstines bei vizualines išraiškas. Galima išskirti tris pagrindinius šio metodo principus: 1) objektyvumas; 2) sistemiškumas; 3) generalizacija.⁸² Turinio analizė yra paremta kodavimo sistemomis, kodų kategorijomis, koduotajai bei tekstai, kuriems yra pritaikomos kodavimo schemas.⁸³ Galima teigti, kad turinio analizė yra griežtai struktūruotas metodas, kuriame yra siekiama pašalinti subjektyvumo galimybę ir kiekybiškai pažvelgti į tekstinę ar simboliais išreikštą informaciją.

Remiantis tradiciniu komunikacijos modeliu, galima teigti, kad svarbiausi elementai yra siuntėjas, kanalas, kuriuo yra siunčiamas pranešimas, ir gavėjas.⁸⁴ Pritaikant šią schemą vykdomam tyrimui, siuntėju tampa Kremlius, kitaip tariant dabartinė Rusijos valdžia, kanalai - žiniasklaidos priemonės, kurios skleidžia naujienas anglų kalba, o gavėjai – užsienio auditorija, kuri skaito naujienas anglų kalba. Nors pati schema yra aiški, tačiau esminiu klausimu tampa tai, ką siuntėjas nori perduoti auditorijai. Būtent dėl šio kylančio klausimo galima teigti, kad šiai dilemai išspręsti yra reikalingas turinio analizės tyrimas.⁸⁵

Bendrai kalbant apie turinio analizės struktūrą, svarbu yra išsikelti tyrimo klausimą į kurį bus bandoma atsakyti naudojantis tyrimo eigoje gauta informacija ir gautomis išvadomis.⁸⁶ Atliekamo tyrimo pagrindinis kylantis klausimas yra susijęs su tuo, kaip antivakarietiško naratyvą Kremlius skleidžia pačiai Vakarų auditorijai. Šiame klausime slypintis paradoksas kyla dėl to, kad dažnas antivakarietškumo naratyvo aptarimas nėra dekonstruojamas, kaip patiems vakarams siūlomas konstruktas. Siekiant tikslingai atlikti tyrimą, būtina išskirti tam tikras kategorijas, kurios leis atskleisti tam tikras būdingas savybes skleidžiamiesiems pranešimams. Būtent kategorijų išskyrimas suteiks objektyvų vertinimą.⁸⁷ Nors remiantis istorine antivakarietškumo kilme, būtų galima daryti

⁸⁰ Elo Satu & Kynga Helvi, „The qualitative content analysis process”, Journal of Advanced Nursing 62(1), 2007, 107.
<<https://student.cc.uoc.gr/uploadFiles/192-ΣΠΕΝ407/CONTENT%20ANALYSIS.pdf>> [Žiūrėta 2016 03 10]

⁸¹ B. Devi Prasad, „Content Analysis: A method in Social Science Research”, CSS, 1.
<<http://www.css.ac.in/download/Content%20Analysis.%20A%20method%20of%20Social%20Science%20Research.pdf>> [Žiūrėta 2016 03 10]

⁸² B. Devi Prasad, 3.

⁸³ Roberto Franzosi, „Content Analysis: Objective, Systematic, and Quantitative Description of Content”, 2011, 35.
<http://www.unive.it/media/allegato/Scuola-Dottorale/2011/allegato/Content_Analysis_-_Introduction.pdf>

⁸⁴ Aukšė Balčytienė, „Žiniasklaidos tekstai”, Darbai ir dienos, 2000, 110.
<<http://donelaitis.vdu.lt/publikacijos/balcytiene.pdf>> [Žiūrėta 2016 03 23]

⁸⁵ Aukšė Balčytienė, 110.

⁸⁶ Ten pat, 110.

⁸⁷ Ten pat, 110.

takoskyrą tarp antivakarietiškumo ir antiamerikietiškumo, tačiau šiame tyrime bus pasirinkta bendra sąvoka, kuri generalizuos informaciją ir apie Ameriką, ir apie Vakarų valstybes. Pagrindinės kategorijos bus siejamos su tiesioginiu ir netiesioginiu antivakarietiškumo naratyvo konstravimu.

Nors tyrimo vienetas gali būti ir pavieniai žodžiai, vyraujančios temos bei simboliai, tačiau šiuo atveju dėmesys bus telkiamas į raktinius žodžius. Nepaisant to, kad toks smulkus tyrimo vienetas gali tyrimą apsunkinti, tačiau tokiu būdu bus absorbuojamas didesnis galimų, temų atitinkančių straipsnių kiekis.⁸⁸ Taip pat šią problemą pavyks išspręsti ir pasirenkant trumpus laiko periodus. Tam, kad būtų atsektos tam tikros sklaidos tendencijos, periodai yra susiję su svarbiais įvykiais, šiuo atveju, konfliktu Ukrainoje. Bus siekiama išsiaiškinti ar įvyko esminiai pokyčiai prieš ir po Maidano Rusijos žiniasklaidos informavimo priemonėse anglų kalba. Taigi, analizuojant turinio analizės metodologijos eigą ir principus, galima teigti, kad šis metodas gali atsakyti į vykdomo tyrimo keliamą klausimą bei hipotezes. Taip pat šio metodo dėka galima susisteminti medžiagą ir pateikti atitinkamas išvadas, ko ir bus siekiama.

4.2. Metodologijos scenarijus

Pirmas žingsnis: antivakarietiškumo sąvokos apibrėžimas, jos kilmė bei kaita istoriniame kontekste.

Antras žingsnis: žinutės siuntėjo analizė, Kremliaus vykdomų ideologinių paieškų atspindys antivakarietiškojo naratyvo kontekste, sklaidos kanalų analizė.

Trečiasis žingsnis: auditorija, į kurią nukreipta žinutė, apibūdinimas.

Ketvirtasis žingsnis: metodologijos pritaikymas konkrečiam tiriamam atvejui.

Pagrindinė tyrimo tematika: antivakarietiškumo naratyvo pasikartojimas Rusijos žiniasklaidoje, transliuojamoje Vakaruose anglų kalba.

Sklaidos kanalai, kuriuose bus ieškoma pasikartojančio naratyvo: tai populiariausi kanalai anglų kalba, kurie pasiekia daugybę skaitytojų ir susilaukia populiarumo užsieniečių tarpe ir taip pat atvirai yra deklaruojami kaip valstybės įtakoje esantys. Pirmiausia bus analizuojami internetiniai naujienų portalai www.sputniknews.com, www.rt.com. Nepaisant to, kad šie kanalai yra glaudžiai susiję, tačiau tyrimo metu bus galima atskleisti tendencijas, ar šie portalai iš esmės pateikia vienodą informaciją, ar galima pastebėti tam tikrų dinamikos skirtumų.

Raktiniai žodžiai: Nors tyrimą galima atlikti ir atrenkant tekstus pagal temą, tačiau šiuo atveju bus ieškoma tam tikrų raktinių žodžių, kurie galėtų turėti sąsajų su analizuojama tema. Remiantis Kembridžo anglų kalbos žodynu, sąvoka Vakarai (angl. The West) reiškia Šiaurės

⁸⁸ Ten pat, 115.

Ameriką (JAV) ir Vakarų Europos valstybes.⁸⁹ Dėl šios priežasties raktiniai žodžiai yra glaudžiai susiję ir Europos Sąjunga, kuri atspindi Vakarų Europos bendrą išraiškos formą, taip pat buvo naudojamas raktinis žodis Europa, dėl to, kad būtų išplėstas paieškos rezultatų kiekis dėl galimai bendros su tema susijusių žodžių šaknies, taip pat buvo naudojamas Jungtinių Amerikos Valstijų raktinis paieškos žodis, kuris tiesiogiai reiškia Šiaurės Ameriką, bet pats išsireiškimas Vakarai, dėl siekio atskleisti bendrą Vakarų įvaizdį.

Kategorijos: Tyrimo metu bus siekiama išskirti pagrindines kategorijas, kuriose yra formuojamas antivakarietiškas naratyvas. Tai bus daroma indukciniu metodu, skaitant straipsnius ir ieškant bendrų, iš teksto kylančių, kategorijų.

Periodas: bus tiriami du periodai, kuriuos skirs vienas ryškus ir didelės įtakos tarptautinei bendruomenei turėjęs įvykis – Maidanas. Analizuojamas bus mėnėsis iki šio įvykio ir mėnėsis po jo. Pasirinktas periodas yra nuo 2013 10 21 iki 2013 11 21 bei nuo 2014 02 24 iki 2014 03 24.

5. Sputniknews ir RT interneto portalų analizė

5.1. Bendra Sputniknews ir RT portalų bei naujienų agentūrų apžvalga

Sputniknews yra ne tik internetinis portalas, tačiau ir struktūruotai veikianti naujienų agentūra, kuri pasauliui pateikia informaciją anglų, ispanų, arabų ir kinų kalbomis. Kaip yra minima jų puslapyje: „Agentūros pozicija yra užtikrinti alternatyvų naujienų turinį ir radijo transliacijas.”⁹⁰ Taigi, šis internetinis portalas yra masinėms įvairiakalbėms auditorijoms, siekiant pateikti naujienų alternatyvą. Ši naujienų agentūra yra dukterinė RT(buvusi Russia Today) įmonė, kuri pasak D.Kiseliovo yra skirta atremti Vakarų propagandai.⁹¹ Kalbant apie RT, ši naujienų agentūra yra gerai žinoma ir aptariama visame pasaulyje. Tai gerai išreklamuotas „prekinis” ženklas. Apie šios agentūros veikimo svarbą jau buvo aptarta anksčiau. Pasak jų, transliacijos yra vykdomos anglų, arabų ir ispanų kalbomis, o interaktyvios platformos yra pasiekiamos dar ir prancūzų bei vokiečių kalbomis. RT aiškiai pristato savo tikslą – priversti žmones užduoti daugiau klausimų. Žinoma, taip pat yra pristatoma ir gausybė apdovanojimų, kuriuos pavyko laimėti. Pateikiama informacija, kad kas dieną www.rt.com puslapį aplanko daugiau nei 3 milijonai unikalių vartotojų.⁹² Abi naujienų agentūros save pateikia, kaip alternatyvą pasauliui, kaip galimybę gauti informaciją, kuri yra

⁸⁹ Cambridge Dictionaries online, „Meaning of “west” in the English Dictionary”, Cambridge University Press, 2016 <<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/west>> [Žiūrėta 2016 04 27]

⁹⁰ Sputniknews, „About us” <<http://sputniknews.com/docs/about/index.html>> [Žiūrėta 2016 04 27]

⁹¹ Daisy Sindelar, „Sputnik has lift-off: what Russia's new media brand thinks of the world”, The Guardian <<http://www.theguardian.com/world/2014/nov/12/sputnik-news-agency-what-russias-new-website-thinks-of-the-world>> [Žiūrėta 2016 04 27]

⁹² RT, „About RT” <<https://www.rt.com/about-us/>> [Žiūrėta 2016 04 27]

objektyvesnė nei Vakarų siūloma. Įvertinus tai, kiek kalbų ir platformų yra siūloma auditorijai, galima daryti išvadą, kad daugybę metų tobulintas ir milžiniškų investicijų pareikalavęs projektas, padeda skleisti Kremliaus požiūrį į visą pasaulį.

Kalbant apie šių internetinių portalų skirtumus vartotojui, reikėtų paminėti, kad Sputniknews yra žymiai labiau išstobulintas portalas. Sputniknews portalas yra modernesnis, pasitelkiamos ryškesnės spalvos – vyraujanti spalva yra oranžinė, o RT portale vyrauja juoda spalva ir pati puslapio platforma primena puslapių konceptus naudotus gerokai anksčiau. Reikėtų paminėti, kad ir paieškų galimybės skiriasi. Sputniknews portalas siūlo galimybę ieškoti straipsnių pasirinkus kokiu formatu yra pateiktas pranešimas, nustatyti datą ir net paieškos laikotarpį, o RT platforma suteikia galimybę ieškoti naujienų tik pagal pranešimo formą bei raktinį žodį, taip pat paieška pateikia rezultatus tik iki 2015 metų. Dėl šių priežasčių, tyrimui reikalingiems straipsniams surasti buvo pasitelkta google paieškos platforma. Skaitant RT straipsnius beveik teksto centre yra pateikiama galimybė pasidalinti straipsniu tiek Twitter, tiek Facebook paskyrose. RT portalas yra užpildytas nuotraukomis, straipsnių pasiūlymais, Sputniknews straipsnius skaityti yra patogiau, nes nėra pateikiama tiek pašalinių trukdžių. Apibendrinus, Sputniknews portalas yra labiau pritaikytas vartotojo patogumui ir šių dienų internetinių portalų lankytojui.

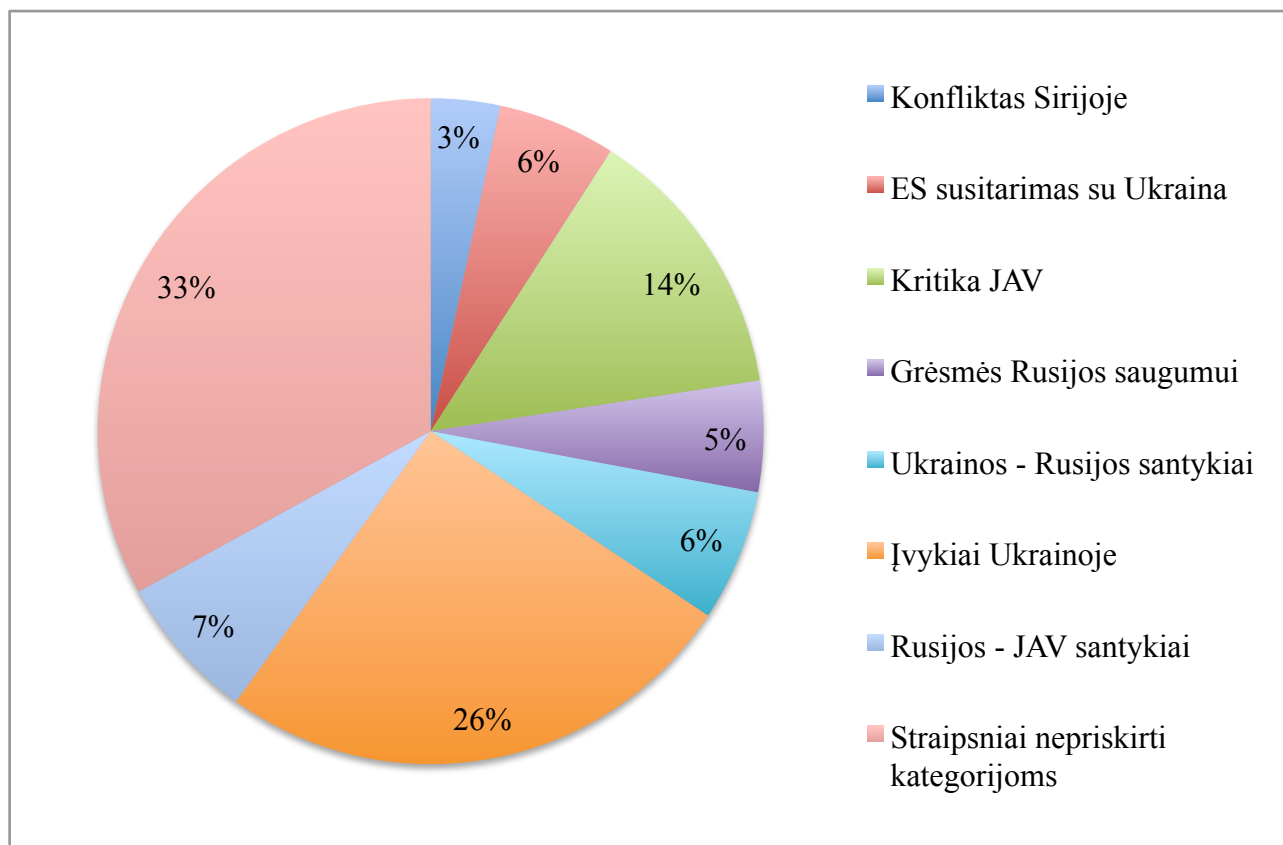
5.2. Sputniknews ir RT portaluose pateikiamų straipsnių analizė

Tyrimo metu buvo ieškoma straipsnių pagal raktinius žodžius Vakarai (angl. West), Europa (angl. Europe), Jungtinės Amerikos Valstijos (angl. United States) bei Europos Sąjunga (angl. European Union). Straipsnių analizei buvo pasirinkti du periodai, tai nuo 2013 metų spalio 21 dienos iki 2013 metų lapkričio 21 dienos bei nuo 2014 vasario 24 dienos iki 2014 kovo 24 dienos. Šis periodas buvo pasirinktas dėl to, kad šiuo metu buvo stipriai aptarinėjami įvykiai Ukrainoje ir buvo manoma, kad dėl šios priežasties suaktyvėjo Rusijos propagandinė sklaida, tačiau taip pat yra nuomonių, kad ši sklaida buvo aktyvi ir anksčiau. Šis periodas leidžia įvertinti pranešimus iki svarbaus tarptautinei bendruomenei įvykio ir po jo. Visi straipsniai, kuriuose buvo randami šie raktiniai žodžiai buvo analizuojami, tačiau nagrinėjami buvo tik tiek, kuriuose galima išskirti aiškius sakinius, kurie yra tiesiogiai susiję su Vakarų veiksmis ar kontekstu. Iš šių sakinių buvo išskiriami žodžių junginiai, kurie pabrėžia ir formuoja neigiamą arba neutralų požiūrį į Vakarus. Kalbant apie neigiamų ir neutralių straipsnių atskyrimą, reikėtų apibrėžti kokiu principu tai buvo daroma. Neigiamu straipsniu buvo laikomi tie šaltiniai, kuriuose yra naudojama griežta retorika, negatyvius jausmus keliantys žodžiai, tokie kaip „grasina“, „nesuvokia realybės“ ir panašūs, taip pat pateikiama kritika Vakarų vykdomiems veiksmai bei politikai, pasiūloma alternatyva. Neutraliais straipsniais buvo laikomi tokie, kuriuose buvo aptariami Vakarų veiksmai, pateikiama informacija,

skaičiai ar pristatoma pati situacija, tačiau nėra išsakoma Rusijos pozicija šiuo klausimu, nėra kritikuojama. Pritaikius visus paieškos kriterijus išanalizuoti buvo 297 straipsniai.

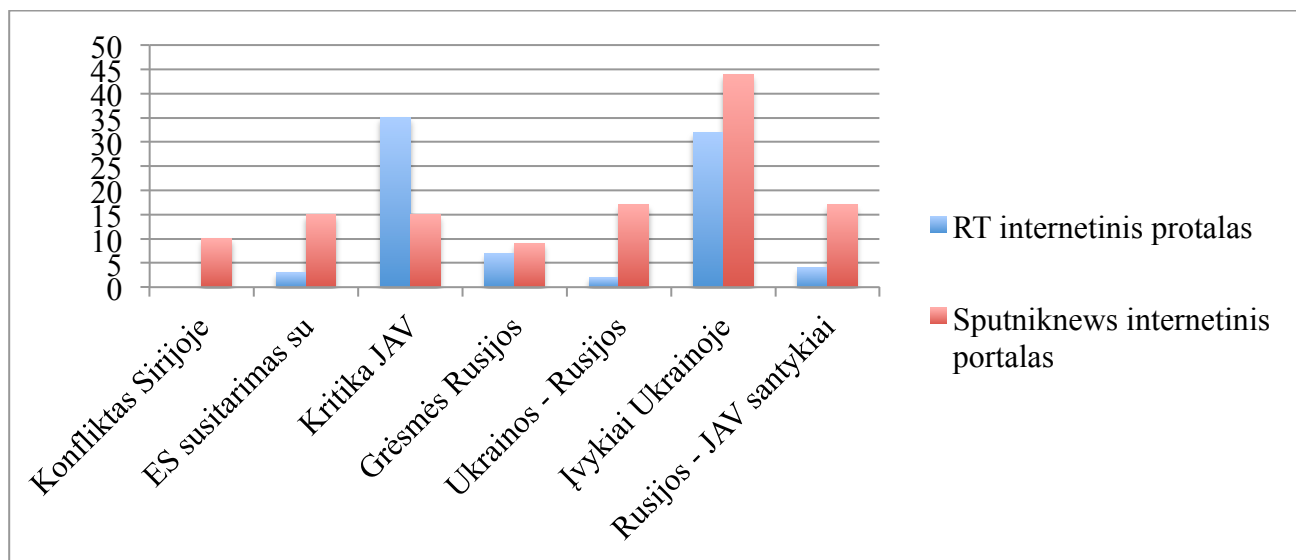
Išanalizuoti straipsniai buvo pristatomi pagal pavadinimą, datą, autorių, neigiamą arba neutralų Vakarų įvaizdžio formavimą, peržiūrų skaičių (tik Sputniknews pateikia šią informaciją), komentarų skaičių bei kokiai skilčiai yra priskirtas straipsnis pačiame portale (visi duomenys yra pateikiami priede Nr. 5), tačiau svarbiausias darbo aspektas buvo priskirti straipsnį atitinkamai kategorijai. Būtent kategorijos padeda atskleisti, kaip Rusija formuoja antivakarietiško naratyvą savo portaluose, kokios temos yra tam pasitelkiamos. Susisteminus surinktą informaciją, galima išskirti šias pagrindines kategorijas: konfliktas Sirijoje, Europos Sąjungos susitarimas su Ukraina, kritika JAV, JAV – Rusijos santykiai, grėsmės Rusijos saugumui, Ukrainos – Rusijos santykiai, įvykiai Ukrainoje. Šios kategorijos buvo išskirtos dėl straipsnių gausos su kategorija susijusiomis temomis ir dėl to, kad būtent šių straipsnių pagalba yra formuojamas antivakarietiško naratyvas. Kategorijos buvo formuojamos indukciniu metodu, o ne iš anksto suformuojant kategorijas ir ieškant straipsnių, kurie galėtų jas atitikti. Atkreipiant dėmesį į grafiką Nr. 1, didžiąją dalį išanalizuotų straipsnių sudaro tie, kurie buvo priskirti įvykių Ukrainoje kriterijui (26%), tačiau reikėtų paminėti tai, kad į šią kategoriją buvo priskiriami trijų mažesnių grupių duomenys: Krymo referendumo, Euromaidano ir Vakarų sankcijų Rusijai, dėl šios priežasties ir susidarė didžiausias kiekis duomenų. Antroji pagal dydį kategorija yra kritika JAV, jai buvo priskirta 14% straipsnių. Likusios kategorijos pasiskirstė 3% - 7% intervale. Mažiausiai dėmesio buvo skiriama konfliktui Sirijoje. Kalbant apie likusius straipsnius, kurie nebuvo priskiriami jokiai kategorijai ir sudaro trečdalį visų straipsnių, reikėtų paminėti, kad jie buvo skirtingų tematikų ir nesudarė didesnių atskirų kategorijų. Iš šių nekategoriizuotų straipsnių būtų galima paminėti homoseksualų, Ortodoksų bažnyčios, istorinės bei pabėgėlių klausimo tematikas. Remiantis grafike Nr. 2 pateikiama informacija, galima pastebėti, kad atitinkamas internetinis portalas daugiau dėmesio skiria vienai ar kitai kategorijai. Kalbant apie konflikto Sirijoje kategoriją, ji yra būdinga tik Sputniknews internetiniam portalui taip pat Europos Sąjungos susitarimo su Ukraina straipsnių grupė labiau būdinga šiam tinklalapiui. Ryškus skirtumas pastebimas ir kritikos JAV kontekste, tam daugiau dėmesio yra skiriama RT portale. Straipsnių priskiriamų grėsmių Rusijos saugumo kategorijai yra pasiskirstęs beveik tolygiai, tačiau Rusijos – Ukrainos santykių kategorija yra labiau pastebima Sputniknews internetiniame portale, taip pat kaip ir įvykių Ukrainoje. Šiame portale taip pat labiau yra aptariama ir Rusijos – JAV santykių kategorija. Taigi, galima pastebėti tendenciją, kad RT internetinis portalas daugiausiai dėmesio skiria antivakarietiško naratyvo sklaidai per kritikos JAV kontekstą, o Sputniknews portale tai labiausiai atsispindi straipsniuose, kurie yra susiję su įvykių Ukrainoje tematika. Plačiau kategorijoms būdingos tendencijos ir bruožai yra pristatomi lentelėje Nr. 1.

Grafikas Nr.1 Straipsnių pasiskirstymas pagal kategorijas remiantis atlikto tyrimo duomenimis

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis tyrimo metu surinktais duomenimis

Grafikas Nr. 2 Straipsnių pasiskirstymas pagal kategorijas Sputniknews ir RT internetiniuose portaluose remiantis atlikto tyrimo duomenimis

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis tyrimo metu surinktais duomenimis

Lentelė Nr. 1 sudaryta remiantis atliktu tyrimu

Kategorija	Kategorijos aprašymas/vyraujančios temos	Laikotarpis, kuriame labiausiai pastebimas kategorijos dominavimas
Konfliktas Sirijoje	Dominuoja derybos dėl bandymo išspręsti konfliktą Sirijoje, tačiau dažnai yra atkreipiamas dėmesys į tai, kad Vakarai remia opoziciją, dėl to nepavyksta pasiekti reikiamų sprendimų. Rusija save pristato kaip veikėją, kuris bando suvaldyti esančią situaciją.	2013 10 21 – 2013 11 21
Europos Sąjungos susitarimas su Ukraina	Aptariamas planuojamas pasirašyti Europos Sąjungos ir Ukrainos laisvos prekybos susitarimas, aptariamas poveikis Ukrainos ekonomikai, komentuojama, kodėl tai yra nenaudingas sprendimas ir reikėtų pasirinkti Rusijos siūlomas alternatyvas.	2013 10 21 – 2013 11 21
Kritika JAV	Pagrindinis kritikos JAV kontekstas yra susijęs su Snowdeno istorija ir šnipinėjimo skandalu. Bandoma formuoti įvaizdį, kad JAV yra nepatikima partnerė bei riboja privačių žmonių laisves ir tik manipuliuoja demokratijos sąvoka.	Visame tyrimo laikotarpyje
Grėsmė Rusijos saugumui	Dauguma straipsnių yra susiję su NATO plėtra ir tai, kad tokia ekspansija yra siekis įbauginti Rusiją ir priartėti prie jos teritorijos ribų. Aptariamos NATO pratybos ir panašūs atvejai, kurie kelia nerimą, taip pat NATO bazių įrengimas Rytų Europos šalyse ir t.t.	2013 10 21 – 2013 11 21
Ukrainos – Rusijos santykiai	Dažniausiai yra aptariama problema dėl dujų tiekimo ir Ukrainos įsiskolinimo už jas. Nors dažnai temos yra susijusios su Europos Sąjungos laisvosios prekybos sutarties perspektyva, bet dažniausiai yra pateikiama	Visame tyrimo laikotarpyje

	per dvišalius Ukrainos – Rusijos santykius ir Rusijos siūlomas alternatyvas	
Įvykiai Ukrainoje	Įvykiai Ukrainoje dažnai yra nušviečiami kaip Vakarų suorganizuotas darinys. Nepaisant to, kartais yra kalbama ir apie galimybę kalbėtis bei spręsti esamą situaciją, tačiau dažnai grįžtama prie to, kad Vakarai palaiko nelegalią valdžią Ukrainoje, todėl sunku priimti reikalingus sprendimus. Kalbama apie JAV investicijas per įvairias organizacijas, kurios skatino Euromaidano atsiradimą. Taip pat įvykiai Ukrainoje dažnai pateikiami per Krymo referendumo prizmę, primenant Kosovo atvejį.	2014 02 24 – 2014 03 24
Rusijos – JAV santykiai	Šioje kategorijoje esantys straipsniai yra susiję su dvišaliais JAV – Rusijos santykiais įvairiais klausimais. Tai apima įvairius susitarimus, Rusijos ir JAV atstovų bendravimą dėl iškilusių tarptautinių problemų, taip pat ir G8 susitikimus. Nors šie santykiai dažnai yra susiję su tarptautinėmis problemomis, tačiau šiuose straipsniuose išskirtinai yra pabrėžiamas JAV – Rusijos atstovų dialogas	Visame tyrimo laikotarpyje

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis tyrimo metu surinktais duomenimis

Remiantis tyrimo metu gautais duomenimis, reikėtų apžvelgti bendras tendencijas kiekviename internetiniame portale, kiekvienu tyrimo laikotarpiu. Sputniknews internetiniame portale 2013 10 21- 2013 11 21 daug dėmesio yra skiriama Europos Sąjungos ir Ukrainos laisvos prekybos susitarimui. Reikėtų paminėti, kad aptariamam laikotarpiu Sputniknews internetiniame portale buvo rastas didžiausias kiekis straipsnių susijusių su vakarais, galima pažymėti, kad žinių skleidimas apie vakarus buvo intensyvus. Šiame kontekste yra komentuojama, kad Europos Sąjunga kišasi į buvusios Sovietų Sąjungos valstybės reikalus ir kad taip elgtis neturėtų. Aiškiai matoma tendencija, kad formuojama priešprieša Vakarams yra pateikiama kaip reikalavimas nesikišti į buvusias Sovietų Sąjungos teritorijas ir nebeplėsti savo ribų. Taip pat šis kontekstas yra siejamas ir su dvišaliais Rusijos – Ukrainos santykiais, šiuose straipsniuose Ukrainos pasirinkimas eiti su

Vakaraais yra vadinamas savižudišku, tai atsikartoja daugelyje su šia kategorija susijusių straipsnių. Kaip pavyzdį galima pateikti straipsnį kuriame yra kalbama apie Ukrainos įsiskolinimą, tačiau straipsnio pabaigoje yra pristatoma nuomonė, kad susitarimas su Europos Sąjunga yra savižudiškas žingsnis.⁹³ Šiuo periodu reikėtų išskirti itin intensyvią kritiką JAV, ši kritika yra formuojama pasitelkiant šnipinėjimo skandalą, kuris kilo dėl Snowdeno atskleistų duomenų. Nuolatos yra pabrėžiama, kad JAV šnipinėja net savo partneres. Kalbant apie JAV įvaizdį, dėmesys yra atkreipiamas į konfliktą Sirijoje, nors vienuose straipsniuose yra aptariama, kad JAV ir Vakarai kartu su Rusija bando išspręsti iškylusį, tačiau kartais yra atkreipiamas dėmesys į tai, kad Vakarai palaiko Sirijos opoziciją ir tai trukdo rasti sprendimą problemoms Sirijoje. Tiriamuosiuose straipsniuose taip pat pastebima tendencija, kad Rusija savo santykius dažniausiai formuoja kaip dvišalius, jie linkę bendrauti su Vokietija ar kita Europos valstybe, tačiau ne su Europos Sąjunga bendrai. Straipsniuose nepamiršamas ir NATO vaidmuo tarptautinėje arenoje, straipsnio žodžiais „terorizmas ir NATO ekspansija prie Rusijos sienų yra grėsmė Rusijos saugumui“.⁹⁴ Apibendrinat šį laikotarpį, galima teigti, kad kritikos daugiau yra išsakoma JAV, o ne Europos Sąjungai, tačiau bendras formuojamas Vakarų paveikslas yra siejamas su įvairiais konfliktais ir nestabiliomis situacijomis pasaulyje.

Antrasis periodas (2014 02 24 – 2014 03 24) Sputniknews internetiniame portale daugiausiai atspindi įvykius Ukrainoje. Šiuos įvykius reikėtų atskirti į Euromaidaną ir Krymo aneksiją bei referendumą. Būtent šiame kontekste yra formuojamos pagrindinės žinutės, kurios yra susijusios su Vakaraais. Nors galima rasti tokių straipsnių, kuriuose nėra pateikiama kritikos Vakarams, tačiau daugumoje jų yra išsakoma kritika Vakarų pozicijai. Didžiausias dėmesys yra skiriamas Krymui ir referendumui dėl Krymo pasirinkimo. Krymo situacija iššaukė Vakarų sankcijas, todėl sankcijos tampa nauja erdve, kurioje yra formuojamas negatyvus požiūris ir į JAV ir į kitas Europos valstybes. Nuolatos yra naudojamas žodis „gąsdina“, šis žodis naudojamas norint pabrėžti, kad Vakarai bando paveikti Rusiją savo sankcijomis. Beveik visuose straipsniuose, kurie yra susiję su Krymu, yra pateikiamas šis sakiny: „Krymo, buvusio autonominė Ukrainos respublika, kuriame išskirtinai gyvena didelė etninių Rusų bendruomenė, ateitis įžiebė rimčiausią geopolitinį priešišumą tarp Rusijos ir Vakarų nuo Šaltojo karo laikų.“⁹⁵ Šaltojo karo naratyvas dažnai yra

⁹³ Sputniknews, „Ukraine Hopeful Over Gas Spat Resolution“, 2013

<http://sputniknews.com/russia/20131101/184472598/Ukraine-Hopeful-Over-Gas-Spat-Resolution.html?utm_source=short_direct&utm_medium=short_url&utm_content=bjeF&utm_campaign=URL_shortening> [Žiūrėta 2016 04 30]

⁹⁴ Sputniknews, „Defense Minister Shoigu Outlines Security Threats to Russia“, 2013

<<http://sputniknews.com/military/20131109/184611245/Defense-Minister-Shoigu-Outlines-Security-Threats-to-Russia.html#ixzz47hbm5SQj>> [Žiūrėta 2016 04 30]

⁹⁵ Sputniknews, „UN Chief to Visit Moscow and Kiev to Discuss Ukraine Crisis“, 2014

<<http://sputniknews.com/world/20140319/188575581/UN-Chief-to-Visit-Moscow-and-Kiev-to-Discuss-Ukraine-Crisis.html#ixzz47hihiRbQ>> [Žiūrėta 2016 04 30]

atkartojamas straipsniuose, siekiant parodyti Vakarų bandymą izoliuoti Rusiją. Reikėtų atkreipti dėmesį ir į tai, kad Krymo klausimu visada yra paminimas faktas, kad Rusija turi ginti etninius Rusus, formuojamas Rusiškojo pasaulio konceptas. Išanalizavus šio periodo straipsnius, galima teigti, kad Rusija pasitelkdama įvykius Ukrainoje, kritikavo Vakarus ir skleidė savo požiūrį, kuris dažnai nesutapdavo su Vakarų pasaulio, tačiau reikėtų pabrėžti ir tai, kad daug buvo kalbama ir apie vystomą dialogą ir bandymą spręsti iškilusią problemą.

Plačiau kalbant apie RT portalą, reikėtų paminėti, kad naudojama retorika yra griežtesnė nei Sputniknews. Nepaisant to, šiame internetiniame portale pristatomos temos pirmuoju laikotarpiu yra labai panašios kaip ir anksčiau aptartame internetiniame portale. RT tinklalapyje vėl yra pastebima nuolatinė kritika JAV, kuri yra pristatoma, kaip savo partnerių negerbianči šnipinėtoja. Šiame kontekste Didžioji Britanija yra pristatom kaip pavaldi JAV: „Britanijos lyderiai pataikauja Vašingtonui” yra sakoma viename iš straipsnių susijusių su šnipinėjimo skandalu.⁹⁶ Kalbant apie Europos Sąjungą, reikėtų paminėti, kad yra atkreipiamas dėmesys į pabėgėlius ir kad Europa turi jiems padėti, o ne priimti įstatymus, kurių pagalba šie žmonės būtų grąžinami atgal. Formuojamas įvaizdis, kad Europos Sąjunga nėra linkusi padėti ir nori nusisukti nuo šios problemos, o neišspręsti ją. Reikėtų atkreipti dėmesį, kad RT portale nėra atkreipiamas dėmesys į konfliktą Sirijoje, tai nėra laikoma aktualija, tačiau, kaip ir Sputniknews portale, dėmesys yra atkreipiamas į NATO ekspansiją ir formuojant tai, kaip grėsmę Rusijai. Apibendrinant galima pasakyti, kad vyraujančios temos yra panašios, tačiau yra pasitelkiama griežtesnė retorika, iškeliama keletas papildomų problemų, tokių kaip pabėgėliai, tačiau pats formuojamas neigiamas įvaizdis išlieka panašus.

Pristatant 2014 02 24 -2014 03 24 laikotarpį RT internetiniame portale, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad kalbėjimo tonas yra dar griežtesnis ir kritiškesnis, pasitelkiamos istorinės spekuliacijos bei Vakarų klaidos. Nors pačios straipsnių kategorijos išlieka tapačios, tačiau pasitelkiami skirtingi metodai joms išpildyti. Taip pat šiame puslapyje yra pateikiamos nuotraukos prie visų straipsnių, siekiant sustiprinti emocijas. Vienu iš naratyvų yra demokratijos trūkumas Europoje: „Ukraina yra ne vienintelis pavyzdys, kur demokratija buvo suspenduota dabartiniais metais.” Taip pat pažymima, kad ši problema atsirado dėl JAV daromos įtakos Europos Sąjungai.⁹⁷ Aiškiai yra išsakoma pozicija, kad JAV yra prisidėjusi prie įvykių Ukrainoje, nors minima, kad ir Europos Sąjunga prisidėjusi prie to, tačiau JAV pabrėžiama kaip jėga, kuri investavo į šį procesą, tačiau šie pinigai yra netikri: „Mano nuomone, amerikiečiai tiesiog ketina išrašyti tuščią čekį

⁹⁶ Neil Clark, „US Trojan horse: NSA scandal shows Europe would be better off without Britain”, 2013 <<http://on.rt.com/1w71sb>> [Žiūrėta 2016 05 01]

⁹⁷ Neil Clark, „Unelected power: Democracy on the retreat in Europe”, 2014 <<https://www.rt.com/op-edge/democracy-on-retreat-europe-ukraine-608/>> [Žiūrėta 2016 05 01]

žaisdami savo žaidimą, o Ukrainiečiai, tikiuosi, supras, kad tai yra netikri pinigai.”⁹⁸ Yra įvedama nauja tema, tai Jugoslavijos NATO iniciatyva vykdytas bombardavimas. Tekstuose šis įvykis yra įvardijamas kaip „humanitarinis” bombardavimas. Pristatoma daugybė nuotraukų, aukų pasakojimų ir kitų, neigiamas emocijas iššaukiančių detalių. Jugoslavijos įvykiai yra pritaikomi ir Ukrainos kontekste. Vakarams yra primenama Kosovo atvejis ir nuolat kritikuojama, kad Europa taiko dvigubus standartus pripažindami Kosovo žmonių apsisprendimą, tačiau smerkdami Krymo gyventojų pasirinkimą. Taigi, atlikus tyrimą RT internetiniame portale, galima teigti, kad Rusija manipuliuoja istoriniu kontekstu, bandydami sukurti negatyvų Vakarų vaizdinį, bando įteigti, kad Europoje nebeliko demokratijos.

Bendrai kalbant apie Sputniknews ir RT formuojamą antivakarietišką naratyvą, reikėtų paminėti, kad jis tikrai egzistuoja. Analizuojant tyrimo periodo metu publikuotus straipsnius, aiškiai matoma priešprieša tarp Vakarų ir Rusijos. Nepaisant to, reikėtų išskirti tai, kad egzistuoja ir atskira antiamerikietiško forma, straipsniuose gausu kritikos JAV, pabrėžiama, kad JAV padaryta įtaka Europai turėjo įtakos dabar egzistuojančiame demokratijos trūkumui. Pasakojamos įvairios istorijos, kaip JAV finansuoja įvykius Maidane, primena Šaltojo karo laikų konspiracijos teorijas. Atsiradęs naujas žaidėjas – Europos Sąjunga, pakeitė Rusijos retorikos dinamiką, tačiau negatyvus požiūris išliko. Kaip jau buvo aptarta ankstesnėse darbo dalyse, Rusija save kartais identifikuoja kaip Europos dalį, o kartais kaip Azijos, viskas priklauso nuo pasirinktos užsienio politikos krypties. Šios tendencijos pastebimos ir analizuotuose straipsniuose, kai JAV ir Europos Sąjunga paskelbė apie galimas sankcijas, pastebimi straipsniai, kurie kalba apie tai, kad Rusija ieško partnerių Azijoje. Nepaisant to, pati Rusijos antivakarietiškumo dinamika įgavo ir kitą prasmę, viskas perėjo į gynybos poziciją. Šaltojo karo metais Rusija trečiajam Pasauliui siūlė alternatyvą, o išanalizavus dabartinius straipsnius matoma aiški tendencija, kad Rusija nenori plėsti, o tik neprarasti turimos įtakos buvusiose Sovietų Sąjungos valstybėse. Frazė „buvusi Sovietų Sąjungos valstybė” labai dažnai kartojasi visuose straipsniuose, kuriose tų valstybių pavadinimai yra minimi.

5.3. „Mes” ir „kiti” skirties formavimas straipsniuose RT ir Sputniknews internetiniuose portaluose: Ruskiy Mir (liet. Rusiškojo pasaulio) konceptas

Rusiškojo pasaulio konceptas, kaip jau buvo aptarta anksčiau tekste, yra vienas iš V.Putino prioritetų formuojant dabartinę Rusijos tapatybės idėją. Šios strategijos apraiškų buvo pastebima ir atlikto tyrimo metu. Straipsniuose yra formuojami „mes” ir „kiti” struktūra. Šiame kontekste žodis „mes” yra išreiškiamas kaip Rusija ir buvusios Sovietų Sąjungos šalys, kurių prioritetas turėtų būti

⁹⁸ Pokalbis su Scott Rickard, „US foreign aid agencies paid for Kiev street violence - ex-US agent Scott Rickard”, 2014 <<https://www.rt.com/shows/sophieco/ukraine-revolution-usa-support-246>> [Žiūrėta 2016 05 01]

Maskvos valdoma muitų sąjunga, o „kiti” įgauna Europos Sąjungos prasmę, tai junginys, kuris siekia išplėsti savo įtakos sklaidos zoną į šalis, kurios save turėtų identifikuoti kaip aiškias sąsajas su Kremliumi turinčias valstybes. Šis suvokimas yra formuojamas pasitelkiant Europos Sąjungos ir Ukrainos laisvosios prekybos susitarimą, Analizuojant straipsnius 2013 10 21 - 2013 11 21 periodu Sputniknews portale, pastebimas atsikartojantis žodžių junginys „Sovietų valstybė” (angl. Soviet nation) arba naudojamas junginys „buvusi Sovietų valstybė” (angl. Ex-Soviet nation). Taip iš esmės yra bandoma sukurti tam tikrą skirtį tarp Vakarų ir buvusių sąjungos valstybių. Reikėtų atkreipti dėmesį, kad tai nėra traktuojamas kaip laisvas šių valstybių apsisprendimas, greičiau, spaudimas iš Europos Sąjungos. Kaip pavyzdį reikėtų paminėti straipsnį, kurio pavadinimas yra formuojamas negatyviai Europos Sąjungos atžvilgiu „Rusija kaltina ES dėl spaudimo buvusioms Sovietų Sąjungos valstybėms.” Šiame straipsnyje yra cituojamas S. Lavrovas, kurio teigimu, Europos Sąjunga naudoja nesąžiningą politinį spaudimą ir bando atkalbėti Moldovą, Gruziją ir Ukrainą nuo glaudesnių santykių su Rusija.⁹⁹ Remiantis šaltiniu, Europos Sąjunga yra pristatoma kaip atskiras veikėjas, kuris ne tik daro spaudimą įvardintoms šalims, tačiau yra kuriamas vaizdas, kad bandoma nutraukti saitus su Kremliumi. Tuo pačiu laikotarpiu, tačiau jau kitame, RT internetiniame portale, taip pat pastebima Europos Sąjungos ir Ukrainos laisvosios prekybos susitarimo tematika, tačiau ji nėra taip dažnai atsikartojanti ir nėra minimas „Sovietų valstybė” žodžių junginys, tačiau aiškiai pastebima negatyvus požiūris į susitarimą. Nepaisant to, yra minima geografinė priklausomybė bei minimas spaudimo iš Europos Sąjungos veiksnys, yra naudojamas net žodis „šantažas”, siekiant sustiprinti negatyvumo požiūrį apie Europos Sąjungą. Taigi, yra kuriamas suvokimas, kad Vakarai yra priešas, kuris bando plėsti savo teritoriją ir spaudimo būdu priversti Rusijos įtakos zonoje esančias valstybes prisijungti prie Europos Sąjungos.

Rusiškojo pasaulio suvokimas gali būti formuojamas ir per tėvynainių suvokimo prizmę. Kaip jau buvo minėta anksčiau, V. Putinas tai deklaruoja daugumoje oficialių dokumentų. Šio koncepto formavimas yra labiausiai pastebimas 2014 02 24 – 2014 03 24 periode, pasitelkiant įvykių Ukrainoje kontekstą. Kalbant plačiau apie tėvynainių, kaip savęs identifikavimo, strategiją, tai siekis apsaugoti rusų tautybės žmonių, kurie gyvena kitų šalių teritorijose, teises. Tyrimo metu buvo pastebima tokia tendencija straipsniuose, kurie yra susiję su Krymo referendumu ir ten gyvenančių žmonių apsisprendimo teise. Santykiai tarp Vakarų ir Rusijos dėl šio referendumo, straipsniuose Sputniknews internetiniame portale yra įvardijami kaip „rimčiausias geopolitinis atsiskyrimas tarp Vakarų ir Rusijos nuo Šaltojo karo pabaigos”, taip pabrėžiant jau minėtą egzistuojančią skirtį. Tačiau šiame kontekste svarbiausia yra straipsniuose nuolat minimas „daugumos etninių rusų

⁹⁹ Sputniknews, „Russia Blames EU For 'Pressure' on Former Soviet States”, 2013 <<http://sptnkne.ws/bjbt>> [Žiūrėta 2015 05 07]

gyventojų” apsisprendimas. Šios sąvokos yra minimos visiškai tokios pačios struktūros sakiniiais, beveik kiekviename straipsnyje, kuris yra susijęs su įvykusi referendumu Kryme. Rusija pasitelkdama šią savęs identifikavimo idėją, legitimizuoja veiksmus Ukrainoje, tačiau svarbu yra tai, kad šis Kremliaus požiūris brėžia skirtį ir išsako negatyvų požiūrį apie Vakarų dėl to, kad jie nepalaiko įvykusio referendumo ir laisvo žmonių apsisprendimo, taip yra kritikuojamas Vakarų suvokimas apie demokratiją ir apsisprendimo laisvę. Kalbant apie straipsnius RT portale, kurių tematika yra panaši, pastebima kita koncepto konstravimo tendencija. Išlaikoma jau minėta rusų tautybės apsisprendimo teisė, tačiau čia išryškėja antivakarietiškas naratyvas. Vakarai yra kaltinami dėl „dvigubų standartų” taikymo. Remiantis vienu iš tyrimo metu analizuotų straipsnių, yra pateikiamas Kosovo referendumo pavyzdys, tačiau yra pabrėžiama tai, kad įvykęs referendumas buvo vykdomas dėl Vakarų tautų spaudimo, o Kryme žmonės turėjo galimybę balsuoti laisvai.¹⁰⁰ Panašūs išsireiškimai dominuoja ir kituose panašiuose straipsniuose. Vėl aiškiai formuojamas požiūris, kad „mes” saugome savo tautiečius, leidžiame laisvai apsispręsti ir pasirinkti, o „jie” nuolat vykdo spaudimą ir daro įtaką kitų šalių apsisprendimams.

Kalbant apie Rusijos identiteto formavimo vaidmenį antivakarietiško naratyvo sklaidoje Sputniknews ir RT internetiniuose portaluose, reikėtų išskirti dar vieną tekstų grupę, kurioje matomos aiškos identiteto įtakos tendencijos. Kaip jau buvo minėta skyriuje apie Rusijos identiteto problematiką, dažnai pastebimas savęs identifikavimo konstruktas pasitelkiant Rusijos savęs priskyrimą prie Vakarų arba Azijos šalių. Šias tendencijas buvo galima pastebėti ir analizuotuose straipsniuose. Pirmiausia, galima išskirti konflikto Sirijoje kategoriją, kuri labiausiai yra pastebima 2013 10 21 – 2013 11 21 laiko periodu, Sputniknews internetiniame portale, šiame kontekste yra daug kalbama apie Rusijos ir Vakarų dialogą, siekiant išspręsti kylančias problemas šioje šalyje, nepaisant to, kad yra pateikiama ir kritikos dėl Vakarų dialogo su Sirijos opozicija, tačiau bendras kuriamas vaizdas yra bendradarbiavimo ir komandinio darbo, kaip atstovo, kuris siekia padėti bei save identifikuoja kaip vieną iš Vakarų valstybių. Tačiau 2014 02 24 – 2014 03 24 periode pastebima kita tendencija, kuri tampa priešprieša jau įvardintam laikotarpiui. Tuo metu, po įvykių Ukrainoje, dominuojanti tema yra sankcijos Rusijai, šiame kontekste taip pat pasirodė ir straipsniai, kuriuose yra kalbama apie Rusijos atsigręžimą į Aziją ir partnerių ieškojimą šiame regione. Vakarai yra nurašomi dėl nesugebėjimo suvokti realybės, o „grasinimai” nėra tokie pavojingi, nes Rusija turi ir kitų užsienio politikos alternatyvų.

Analizuojant Rusijos identiteto konstravimą ir antivakarietškumo naratyvo sąsajas, reikėtų paminėti dar vieną tyrimo metu atrastą veiksnį, tai grėsmių Rusijai įvardijimas. Kaip jau buvo minėta anksčiau analizuojant tyrimo rezultatus, aiškiai pastebima straipsnių kategorija per kurią yra

¹⁰⁰ RT, „Crimean ‘referendum at gunpoint’ is a myth – intl observers”, 2014 <<http://on.rt.com/sv7518>> [Žiūrėta 2016 05 07]

formuojamas antvakarietiškumo naratyvas, tai grėsmės Rusijos saugumui. Pagrindinės vyraujančios temos šioje kategorijoje yra susijusios su NATO plėtra. Rusija tai įvardija kaip NATO siekį plėsti savo bazes ir artėti prie Rusijos sienų, šis akcentas yra įvardijamas ir straipsniuose, kurie yra siejami su įvykiais Ukrainoje kriterijumi. Kuriamas vaizdas, kad „jų“ priartėjimas prie „mūsų“ sienų yra taktinio plano dalis, siekiant įbauginti Rusiją ir kelti pavojų saugumui. Vėl yra grįžtama prie įtakos zonų pasiskirstymo bei skirties tarp Vakarų ir Rusijos brėžimo.

Apibendrinant, atliktas tyrimas leidžia daryti išvadą, kad antvakarietiškumo naratyvas yra formuojamas per Rusijos savęs identifikavimo koncepciją. Rusija stengiasi išlaikyti įtaką buvusiose Sovietų Sąjungos valstybėse, taip toliau aktyviai vykdant Rusiškojo pasaulio suvokimo sklaidą, tačiau tuo pat metu yra aiškiai formuojamas negatyvus požiūris į Vakarų ir jų nuolatinį spaudimą tokioms šalims, kaip Moldova, Gruzija ar Ukraina. Šis konceptas pasireiškia ir per pastangas ginti savo tautiečius šiose šalyse, tai parodo įvykiai Ukrainoje ir Krymo apsisprendimas prisijungti prie Rusijos. Vakarai vėl yra kaltinami dėl dvigubų standartų ir nesugebėjimo palaikyti demokratiško ir laisvo balsavimo, kurio metu žmonės išsakė aiškią savo poziciją. Visi šie straipsniai parodo, kad Rusija ne tik bando atkurti stiprią tautinę diasporą, tačiau ir bando sukurti negatyvų Vakarų įvaizdį, demonizuoja Europos Sąjungą bei Jungtines Amerikos Valstijas.

5.4. Straipsnių įvertinimas komunikaciniu aspektu

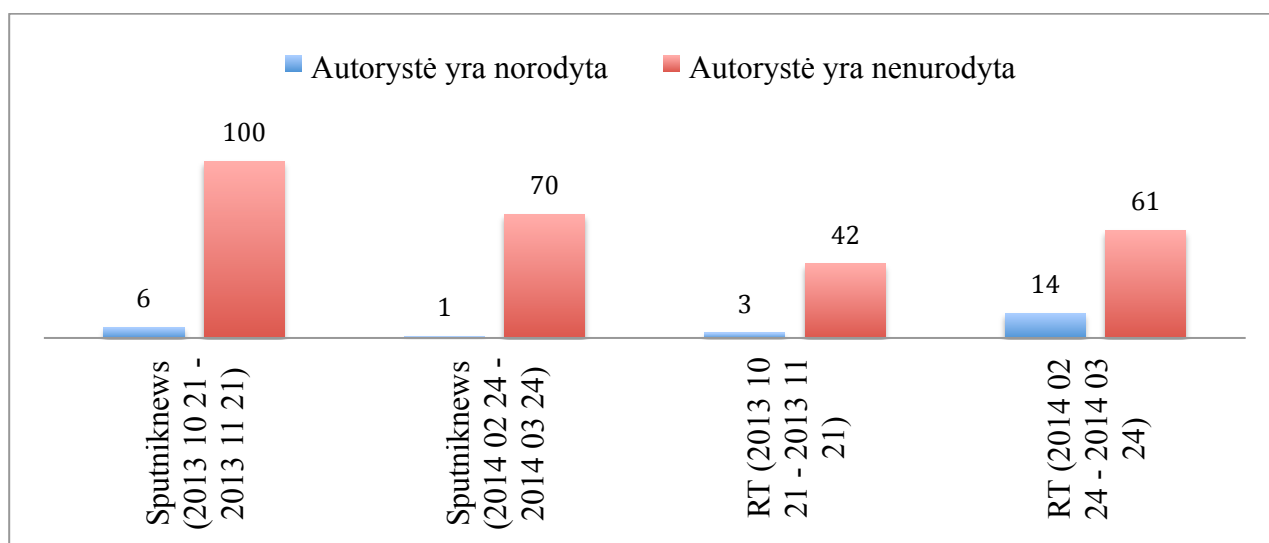
Dar vienas svarbus tyrimo aspektas yra tai, kaip formuojami patys straipsniai. Kaip jau buvo minėta anksčiau, RT yra pasitelkiama griežtesnė retorika, naudojamos skambesnės frazės, sarkazmo elementai, naudojamos kabutės virš žodžių, siekiant išjuokti, pašiepti. Sputniknews pranešimai yra mažiau paveikiami autoriaus nuomonės, dažniau yra pateikiami faktai ir informacija. Kalbant apie autorius, Sputniknews dauguma straipsnių yra be autorių, RT taip pat daug straipsnių be autoriaus, tačiau yra ir pateikiama autorinių analizių ir nuomonių apie įvairius įvykius, istoriją. Kaip pavyzdį galima pateikti straipsnį kuriame iš esmės yra perkuriama Antrojo Pasaulinio karo istorija, Ribentropo-Molotovo paktas pateikiamas kaip Vakarų nenoro kovoti prieš nacius kartu su Rusija pasekmė. Šis straipsnis yra skiriamas H.Clinton, kuri palygino Putiną su Hitleriu.¹⁰¹ Kiekvieno tokio straipsnio pabaigoje yra nurodoma, kad tai yra tik autoriaus nuomonė ir nebūtinai atitinka RT požiūrį, tačiau įdomus sutapimas yra tas, kad per šiuos straipsnius yra pateikiama radikaliausias ir priešiščiausias požiūris į Vakarų. Šie ekspertai dažniausiai yra užsienio atstovai, bandoma sukurti įvaizdį, kad patys Vakarų gyventojai abejoja Vakarų pasaulio vertybėmis. Sputniknews labiau atitinka trumpų naujienų konceptą, pranešimai būna kelių pastraipų ilgio, koncentruoti, tačiau yra

¹⁰¹Caleb Maupin, „Who are the Anti-Fascists? Hillary Clinton and historical confusion” 2014 <<https://www.rt.com/op-edge/clinton-compares-putin-with-hitler-366/>> [Žiūrėta 2016 05 01]

pasitelkiamos frazės-sakiniai, kurie yra visiškai tokia pačia struktūra naudojami panašios temos straipsnių pabaigoje. RT gausu pokalbių su užsienio ekspertais ar buvusiais valdžios atstovais, užduodami atitinkami klausimai, kad būtų gaunami reikalingi atsakymai. Dažnai šie žmonės būna aukštus postus užėmę pareigūnai ar valdžios atstovai, todėl laisvai gali kritikuoti. Sputniknews taip pat naudoja kitų žmonių išsakytas mintis, bet dažniausiai tai yra tik citatos, kurios gali būti paimtos ir iš konteksto. Dažniausiai citatos Sputniknews internetiniame portale yra S. Lavrovo, tačiau yra cituojami ir Vakarų buvę politikai, bet yra pastebimi ir esamųjų pasisakymai. Taigi, Sputniknews ir RT pateikia panašių temų straipsnius, tačiau skirtingais metodais, pritaiko skirtingus naujienų pranešimų konstravimo metodus.

Plačiau aptariant straipsnių autorystės tendencijas internetiniuose portaluose, daugiau straipsnių su nurodytais autoriais yra RT internetiniame portale. Daugelyje straipsnių yra trumpai pristatomas autorius, jo išsilavinimas bei veikla. Bandoma sukurti eksperto įvaizdį, nors, kaip jau buvo minėta anksčiau, teksto gale yra minima, kad autoriaus nuomonė nebūtinai turi sutapti su portalo nuomone. Sputniknews portale straipsniai su autoriais yra visiška retenybė, tik 7 straipsniuose iš 177 jie buvo nurodomi, tačiau šiame portale jie taip pat yra pristatomi kuriant eksperto įvaizdį. Sputniknews tinklalapio autorystės nebuvimo tendencingumui įtakos gali turėti tai, kad dauguma pranešimų yra trumpos aiškos struktūros ir pristatoma tik pati naujiena, nėra pateikiama gilesnės analizės. Taip pat galima paminėti, kad nuasmenintos žinutės leidžia neprisiimti atsakomybės už pristatytą informaciją konkrečioms asmenims.

Grafikas Nr.3 Straipsnių pasiskirstymas pagal autorių buvimą/nebuvimą Sputniknews ir RT internetiniuose portaluose remiantis atlikto tyrimo duomenimis

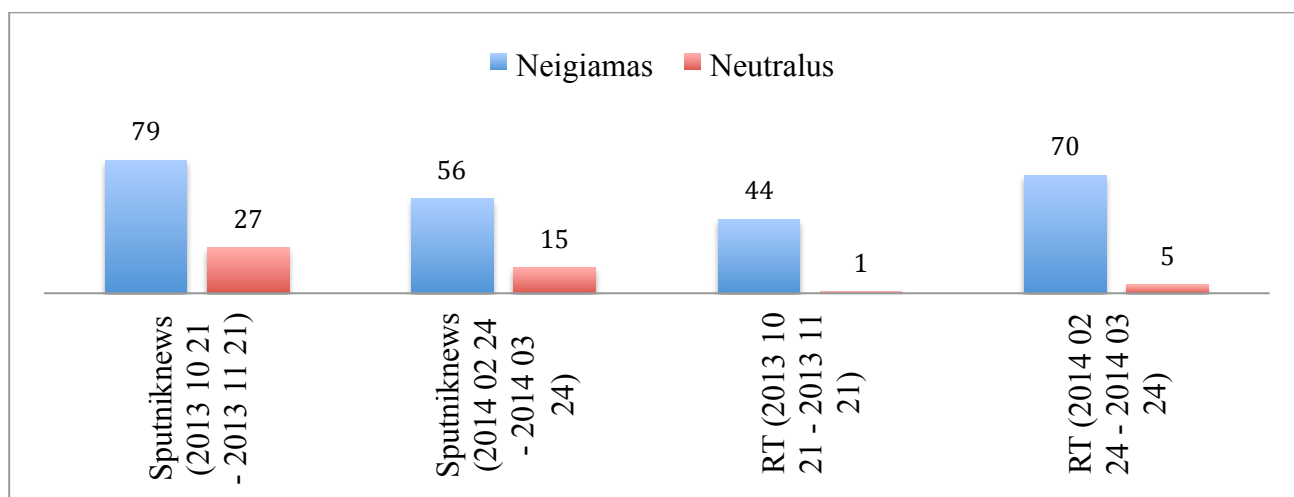

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis tyrimo metu surinktais duomenimis

Kalbant apie patį komunikacijos aspektą analizuotuose straipsniuose, remiantis atlikto tyrimo duomenimis pateikiamuose grafike Nr. 4, galima teigti, kad ne visi straipsniai, kuriuose yra formuojamas Vakarų įvaizdis yra neigiamas. Analizuojant Sputniknews tinklalapio straipsnius, 42

straipsniuose buvo pateikiama informacija, kurioje nebuvo bandoma kritikuoti Vakarus dėl įvairių veiksmų, tiesiog pateikiami faktai. Kalbant apie RT portalą, neutralių straipsnių beveik nebuvo randama, kaip jau buvo minėta anksčiau, šiame tinklalapyje yra naudojamas griežtesnis ir radikalesnis žodynas, kuris atsispindi ir neutralių bei negatyvių straipsnių santykiyje. Apibendrinant galima daryti išvadą, kad vyraujantis yra negatyvus Vakarų įvaizdžio formavimas, kitaip tariant antivakarietiškas naratyvas. Neutralūs straipsniai labiau yra nuokrypis nuo vyraujančios tendencijos.

Grafikas Nr. 4 Straipsnių pasiskirstymas pagal neutralų ir neigiamą Vakarų vertinimą remiantis atlikto tyrimo duomenimis

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis tyrimo metu surinktais duomenimis

IŠVADOS

Tyrimo metu buvo analizuojami du Rusijos internetiniai portalai, kurie skleidžia naujienas anglų kalba, tai www.rt.com ir www.sputniknews.com. Prieš šių tinklalapių analizę buvo siekiama išsiaiškinti propagandos sąvoką bei tai, kaip ji buvo taikoma Šaltojo karo metais Sovietų Sąjungos valdžios. Tam, kad būtų galima suprasti dabartinėje Rusijoje formuojamą antivakarietišką naratyvą, buvo aptariama pačios sąvokos kilmė bei pokyčiai, taip pat pristatomas konkretus Rusijos atvejis. Šiame kontekste buvo tiriama ir Rusijos identiteto problema, nes ji dažnai yra siejama su savęs identifikavimu arba su Europa, arba su Azija. Išanalizavus ir pristačius istorinį kontekstą, buvo atlikta Rusijos žiniasklaidos priemonių transformacijos analizė, kuri leido daryti prielaidą, kad 2013 metais įvykę dideli pokyčiai, lėmė dabartinės propagandos sklaidos dinamiką. Įvertinus ir išanalizavus visą šią medžiagą, buvo pradėtas tyrimas, kurio gauti rezultatai leido patvirtinti arba paneigti tyrimo pradžioje išsikeltus tikrinamuosius teiginius.

Atlikto tyrimo metu buvo išskirtos septynios pagrindinės kategorijos, pagal kurias buvo skirstomi tekstai: konfliktas Sirijoje, Europos Sąjungos susitarimas su Ukraina, kritika JAV, JAV – Rusijos santykiai, grėsmės Rusijos saugumui, Ukrainos – Rusijos santykiai, įvykiai Ukrainoje. Šios kategorijos parodo, kokiame kontekste dažniausiai buvo pastebimas antivakarietiškasis naratyvas.

1. Pirmasis tikrinamasis teiginys yra tai, kad antivakarietiškumo naratyvo turinys pasikeitė po Šaltojo karo. Atlikus tyrimą, šis teiginys tiriamojo darbo ribose iš dalies pasitvirtino. Nepaisant to, kad galima rasti bendrų panašumų būdingų tiek dabartinei Rusijai, tiek buvusiai Sovietų Sąjungai, tai atsikartojančios konspiracijos teorijos bei nuolatinė kritika Vakarų demokratijai, tačiau tiriamuoju laikotarpiu atsiranda naujas veikėjas – Europos Sąjunga. Nors straipsniuose ši šalių sąjunga ir nebuvo pagrindinis antivakarietiškojo naratyvo taikinys, tačiau galima daryti išvada, kad Rusija jaučia grėsmę, todėl yra pasitelkiami radikalių partijų atstovai ir panašūs ekspertai, kurie kritikuotų šį junginį iš vidaus. Konkrečiau kalbant apie kiekvieną internetinį tinklalapį atskirai, yra daroma išvada, kad RT portale labiau jaučiamas istorinis naratyvo palikimas, šiame puslapyje galima rasti panašių istorijų kaip ir Šaltojo karo metais buvo pasakojama apie tai, kad vaikai iš trečiųjų šalių yra grobiami organų donorystės tikslais. Nepaisant to, dalinį naratyvo pokytį lemia ir esminiai pokyčiai tarptautinėje bendruomenėje, pokytis iš dvipolio pasaulio į vienpolį ir Rusijos bandymas susigrąžinti prarastą galią, plėsti Rusiškojo pasaulio konceptą, vykdyti tėvynainių politiką. Tai buvo pastebima ir analizuotuose straipsniuose. Antivakarietiškasis naratyvas dabartinėje Rusijoje yra susijęs su siekiu kritikuoti Vakarus dėl priimamų tarptautinio masto sprendimų, tačiau nėra siūloma alternatyva, Rusijos siekis plėsti yra apsiribojęs buvusiomis Sovietų Sąjungos sienomis, kas yra pastebimas ir analizuojant tekstus.

2. Antrasis tikrinamasis teiginys yra tai, kad antivakarietiškojo naratyvo suintensyvėjimas ir pokyčiai yra jaučiami po įvykių Ukrainoje. Šis teiginys nepasitvirtino. Straipsnių kiekis periodo ir prieš įvykius Ukrainoje ir po įvykių Ukrainoje buvo panašus. Taip pat galima daryti išvadą, kad ir pats naratyvas iš esmės nepasikeitė. Nors Euromaidano, Krymo referendumo ir sankcijų Rusijai tematika buvo itin aktualios po pagrindinių įvykių, tačiau šiose temose formuojamas antivakarietiškas naratyvas išliko panašus į pirmojo periodo metu formotąjį. Pirmiausiai yra formuojamas įvaizdis, kad Rusija bando kalbėtis ir bendradarbiauti, o po to yra pateikiama kritika, kad dėl nesąžiningo Vakarų elgesio tai padaryti yra labai sunku. Ši tendencija ypač atsispindėjo kalbant ir apie konflikto Sirijoje kategoriją, ir apie Euromaidaną bei Krymo referendumą. Taip pat straipsniai, kurie buvo priskiriami kritikos JAV kategorijai, vyravo abiejų periodų imtyje. Taigi, galima daryti išvadą, kad antivakarietiskasis naratyvas sistemingai buvo skleidžiamas iki įvykių ir po jų.

3. Atlikus tyrimą, taip pat galima daryti išvadą, kad naujos komunikacinės priemonės, suteikė daugiau galimybių antivakarietiškojo naratyvo sklaidai. Jau aptarta Rusijos identiteto problematika, atskleidė, kad Rusija save nuolatos identifikuoja arba su Vakaraais arba prieš juos, tačiau tai yra įgyvendinama užsienio politikos dimensijoje. Nors vidinę auditoriją Kremlui valdyti visuomet buvo lengva dėl sutelktų įrankių valdžios rankose, tačiau formuoti kitų valstybių gyventojų nuomonę, buvo sunkiau. Internetiniai portalai suteikė naują galimybę skleisti žinias įvairiomis kalbomis į tolimiausias šalis. Šios naujos technologijos leido ne tik vykdyti numatytą politiką, tačiau ir pristatyti ją pasauliui bei sulaukti palaikymo, kurti destruktivią galią iš vidaus. Nepaisant visų šių pokyčių, remiantis Sputniknews internetinio portalo analize, galima teigti, kad Kremlius atsargiai skleidžia naujienas ir ne visos jos yra kuriamos antivakarietiskame kontekste, jie stengiasi išlaikyti naujienų agentūros vardą, todėl kai kuriuose straipsniuose, iš tiesų, yra tiesiog pristatomos naujienos, kurios neturi siekio kritikuoti ar teisti.

4. Išanalizavus straipsnius bei jų komunikacinius aspektus, taip pat galima daryti išvadą, kad stengiamasi kurti beasmenių pranešimų vaizdą, siekiama atsikratyti atsakomybės už parašomus žodžius. Kaip tyrimo aprašomojoje dalyje jau buvo pristatyta, dauguma straipsnių neturi autorių, yra pateikiamas tik naujienų agentūros vardas. Beasmeniai straipsniai suteikia galimybę manipuliuoti informacija, naudoti radikalesnį žodyną ir straipsnių koncepciją. Nepaisant to, kad dauguma straipsnių yra nuasmeninti, tačiau tie, kuriuose yra pateikiami autoriai, visuomet yra nurodoma, kad jų nuomonė nebūtinai sutinka su naujienų agentūros nuomone. Tai taip pat yra siekis atsikratyti atsakomybės dėl parašytų žodžių. Autoriai, kurie yra pateikiami, dažnai yra pristatomi kaip ekspertai iš Vakarų, taip yra bandoma kurti užsienio auditorijos pasitikėjimą ir susidomėjimą. Nauja auditorija, keičia straipsnių dinamiką bei jų pateikimo būdą, priverčia skleidžius imtis naujų metodų.

5. Atlikus tyrimą galima daryti dar vieną išvadą, JAV vaidmuo vis dar yra labai svarbus. Dauguma įvykių yra pristatomi per JAV – Rusijos santykį. Nors yra pripažįstama ir aiškiai pastebima, kad naujas veikėjas Europos Sąjunga yra svarbus, tačiau dvišaliai didžiųjų valstybių santykiai yra itin sureikšminami. Nors darbo pradžioje antivakarietiško ir antiamerikietiško sąvokos ir buvo sujungtos į bendrą visumą, tačiau galima teigti, kad antiamerikietišumą būtų galima tirti ir kaip atskirą reiškinį. Tyrimo metų didelis kiekis straipsnių buvo priskirtas kritikos JAV kategorijai, kas ir parodo, kad siekis jausti pranašumą prieš pagrindinį visų laikų konkurentą, taip niekada ir nebuvo sumažėjęs.

Būtina paminėti, kad kaip ir kiekvienas tyrimas, taip ir šis turi tiriamojo lauko ribas, jis atspindi tik dalį Rusiškos žiniasklaidos anglų kalba. Remiantis šio tyrimo rezultatais, galima įvertinti vyravusį naratyvą tik atitinkamu periodu ir atitinkamuose kanaluose, tačiau darbe taip pat yra daromos prielaidos, kurias galima būtų ištirti tolimesniuose tyrimuose ateityje. Taip pat būtina atkreipti dėmesį, kad tyrimo metu buvo naudojama turinio analizės metodologija ir pritaikomas indukcinis kategorijų išskyrimo metodas, todėl siekiant dar gilesnės analizės yra reikalingas pastovus šių ir panašių internetinių portalų stebėjimas. Monitoringą turėtų vykdyti bent keletas ar visa grupė asmenų ir tai turėtų daryti pagal atskiras naujienų skiltis. Šios informacijos surinkimas ir analizė padėtų atskleisti dar aiškesnes Rusijos identiteto ir antivakarietiško naratyvos sąsajas bei tendencijas.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Arūnas Skrudupas, „Kinijos propaganda Rusijoje: estetišiai strategijos elementai”, *Politologija* 2(66), 2012, 85.
<<http://www.zurnalai.vu.lt/files/journals/121/articles/1519/public/78-104.pdf>>
2. Balčytienė Auksė, „Žiniasklaidos tekstai”, *Darbai ir dienos*, 2000, 110.
<<http://donelaitis.vdu.lt/publikacijos/balcytiene.pdf>>
3. Caracciolo Marco, „Narrative, meaning, interpretation: an enactivist approach”, *Phenom Cogn Sci*, 11, 2012, 373. <<http://link.springer.com/article/10.1007/s11097-011-9216-0#/page-1>>
4. Cambridge Dictionaries online, „Meaning of “west” in the English Dictionary”, Cambridge University Press, 2016 <<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/west>>
5. Ceaser James, „The Philosophical Origins of Anti-Americanism in Europe” <<http://chapters.ivanrdee.com/15/666/1566635640ch1.pdf>>
6. Clark Neil, „Unelected power: Democracy on the retreat in Europe”, 2014 <<https://www.rt.com/op-edge/democracy-on-retreat-europe-ukraine-608/>>
7. Clark Neil, „US Trojan horse: NSA scandal shows Europe would be better off without Britain”, 2013 <<http://on.rt.com/1w71sb>>
8. Concept of the Foreign Policy of the Russian Federation, Approved by President of the Russian Federation V. Putin, 2013
<http://archive.mid.ru//brp_4.nsf/0/76389FEC168189ED44257B2E0039B16D>
9. Darczewska Jolanta, Zochowski Piotr, „Russophobia in the Kremlin’s strategy: a weapon of mass destruction”, *Point of View*, Number 56, 2015
<http://www.osw.waw.pl/sites/default/files/pw_56_ang_russophobia_net.pdf>
10. Dougherty Jill, „Everyone Lies: The Ukraine Conflict and Russia’s Media Transformation”, Shorenstein Center on Media, Politics and Public Policy, Discussion Paper Series #D-88, 2014 <<http://shorensteincenter.org/wp-content/uploads/2014/07/d88-dougherty.pdf>>
11. Elo Satu & Kynga Helvi, „The qualitative content analysis process”, *Journal of Advanced Nursing* 62(1), 2007, 107. <<https://student.cc.uoc.gr/uploadFiles/192-SIEN407/CONTENT%20ANALYSIS.pdf>>
12. Franzosi Roberto, „Content Analysis: Objective, Systematic, and Quantitative Description of Content”, 2011, 35. <http://www.unive.it/media/allegato/Scuola-Dottorale/2011/allegato/Content_Analysis_-_Introduction.pdf>
13. Garth S. Jowett, Victoria O’Donnell, *Propaganda & Persuasion*. 5 leid. Washington DC: SAGE publications, 2006, 2.

14. Gatov Vasily, „Weapons of Mass Deception. Part One”, Institute of Modern Russia, 2015
<<http://imrussia.org/en/analysis/politics/2279-weapons-of-mass-deception-part-one>>
15. Harold D. Lasswell, „The Theory of Political Propaganda”, *The American Political Science Review*, Vol. 21, No. 3 (Aug., 1927)
16. History.com stuff, „Churchill delivers Iron Curtain speech”, History, 2010<<http://www.history.com/this-day-in-history/churchill-delivers-iron-curtain-speech>>
17. Jolanta Darczewska, Piotr Zochowski, „Russophobia in the Kremlin’s strategy: a weapon of mass destruction”, *Point of View*, Number 56, 2015, 12.<
http://www.osw.waw.pl/sites/default/files/pw_56_ang_russophobia_net.pdf>
18. Katzenstein Peter J., Keohane Robert O., *Anti-americanisms in World Politics*, Cornell University Press:Ithaca and London, 2006
19. Kęstas Kirtiklis, „Filosofinė propagandos analizė,, *Problemos*, 86, 2014.
20. Kiriya Ilya, Degteriova Elena, „Russian TV market: Between state supervision, commercial logic and simulacrum of public service”, *Central European Journal of Communication*, 4, 2010 < http://ptks.pl/cejc/wp-content/uploads/2012/07/CEJC_Vol3_No1_Degtereveva.pdf>
21. Laqueur Walter, „After the Fall: Russia in Search of a New Ideology”, *World Affairs*, 2014
< <http://www.worldaffairsjournal.org/article/after-fall-russia-search-new-ideology>>
22. Laqueur Walter, „After the Fall: Russia in Search of a New Ideology”, *World Affairs*, 2014
< <http://www.worldaffairsjournal.org/article/after-fall-russia-search-new-ideology>>
23. Lee Elizabeth Briant and Lee Alfred McClung, *The fine art of propaganda analysis—then and now*, *A Review of General Semantics*Vol. 36, No. 2 (Summer 1979), 122.
<http://www.jstor.org/stable/42575396?seq=1#page_scan_tab_contents>
24. Lehtisaari Katja, „Market and Political Factors and the Russian media”, Reuters Institute for the Study of Journalism, 2015
<<https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/Market%20and%20political%20factors%20and%20the%20Russian%20media%20-%20Katja%20Lehtisaari.pdf>>
25. Lietuvos mokslo taryba „Propagandinių technikų atpažinimo metodologijos sukūrimas ir taikymas“ projekto tyrimo medžiaga, Vilnius, 2015 gruodžio 3d.
26. Lucas Edward, Nimmo Ben, CEPA Infowar Paper No.1, „Information Warfare: What Is It and How to Win It?”, CEPA, 2015 < http://infowar.cepa.org/files/?id_plik=1896>
27. Makrides Vasilios N., „Orthodox Anti-Westernism Today: A Hindrance to European Integration?” *International Journal for the Study of the Christian Church* Vol. 9, No. 3, August 2009, 212. <<http://dx.doi.org/10.1080/14742250903186935>>
28. Maupin Caleb, „Who are the Anti-Fascists? Hillary Clinton and historical confusion” 2014<<https://www.rt.com/op-edge/clinton-compares-putin-with-hitler-366/>>

29. Mažeikis Gintautas, *Propaganda ir simbolinis mąstymas*, Vytauto Didžiojo universiteto leidykla: Kaunas, 2010, 248.
30. Morozov Viatcheslav, *Human Rights and Foreign Policy Discourse in Today's Russia: Romantic Realism and Securitisation of identity*, Copenhagen Peace Research Institute: Denmark, 2002, 9.
31. Oxford dictionaries, Definition of narrative in English<<http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/narrative>>
32. Pokalbis su Scott Rickard, „US foreign aid agencies paid for Kiev street violence - ex-US agent Scott Rickard”, 2014 <<https://www.rt.com/shows/sophieco/ukraine-revolution-usa-support-246>>
33. Pomerantsev Peter, „Inside the Kremlins's hall of mirrors”, The Guardian, 2015. <<http://www.theguardian.com/news/2015/apr/09/kremlin-hall-of-mirrors-military-information-psychology>>
34. Pomerantsev Peter, „Introduction”, Report: „Information at War: From China's Three Warfares to NATO's Narratives”, Legatum Institute, 2015 <<http://www.li.com/activities/publications/information-at-war-from-china-s-three-warfares-to-nato-s-narratives>>
35. Pomerantsev Peter, „Unplugging Putin TV”, Foreign Affairs <<https://www.foreignaffairs.com/articles/russia-fsu/2015-02-18/unplugging-putin-tv>>
36. Prasad B. Devi, „Content Analysis: A method in Social Science Research”, CSS, 1. <<http://www.css.ac.in/download/Content%20Analysis.%20A%20method%20of%20Social%20Science%20Research.pdf>>
37. Putin Vladimir, „Annual Address to the Federal Assembly of the Russian Federation”, The Kremlin, Moscow, 2005. <<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/22931>>
38. RT, „About RT” <<https://www.rt.com/about-us/>>
39. RT, „Crimean 'referendum at gunpoint' is a myth – intl observers”, 2014 <<http://on.rt.com/sv7518>>
40. Secrieru Stanislav, „The Eastern Partnership: the view from Moldova”, the European Council on Foreign Relations, 2015.
41. Shekhovtsovas Antonas, „Bringing the Rebels”, Legatum Institute, 2015 <<https://lif.blob.core.windows.net/lif/docs/default-source/publications/bringing-the-rebels-by-anton-shekhovtsov-september-2015-pdf.pdf?sfvrsn=2>>
42. Sindelar Daisy, „Sputnik has lift-off: what Russia's new media brand thinks of the world”, The Guardian <<http://www.theguardian.com/world/2014/nov/12/sputnik-news-agency-what-russias-new-website-thinks-of-the-world>>

43. Snegovaya Maria, „Putin’s information warfare in Ukraine: Soviet origins of Russia’s hybrid warfare” (Russia Report I), Institute For The Study Of War, 2015.
< <http://understandingwar.org/report/putins-information-warfare-ukraine-soviet-origins-russias-hybrid-warfare>>
44. Snegovaya Maria, „What explains the sometimes obsessive anti-Americanism of Russian elites?”, Brookings, 2016 <<http://www.brookings.edu/blogs/order-from-chaos/posts/2016/02/23-russian-elites-antiamericanism-snegovaya>>
45. Soroka George, „Putin's Patriarch: Does the Kremlin Control the Church?” Foreign Affairs, 2016. <<https://www.foreignaffairs.com/articles/russian-federation/2016-02-11/putins-patriarch>>
46. Sputniknews, „About us” <<http://sputniknews.com/docs/about/index.html>>
47. Sputniknews, „Defense Minister Shoigu Outlines Security Threats to Russia”, 2013
<<http://sputniknews.com/military/20131109/184611245/Defense-Minister-Shoigu-Outlines-Security-Threats-to-Russia.html#ixzz47hbM5SQj>>
48. Sputniknews, „Russia Blames EU For 'Pressure' on Former Soviet States”, 2013<<http://sptnkne.ws/bjbt>>
49. Sputniknews, „Ukraine Hopeful Over Gas Spat Resolution”, 2013
<http://sputniknews.com/russia/20131101/184472598/Ukraine-Hopeful-Over-Gas-Spat-Resolution.html?utm_source=short_direct&utm_medium=short_url&utm_content=bjeF&utm_campaign=URL_shortening>
50. Sputniknews, „UN Chief to Visit Moscow and Kiev to Discuss Ukraine Crisis”, 2014
<<http://sputniknews.com/world/20140319/188575581/UN-Chief-to-Visit-Moscow-and-Kiev-to-Discuss-Ukraine-Crisis.html#ixzz47hihiRbQ>>
51. Taylor Philip M., *Munitions of the Mind: A history of propaganda from the ancient world to the present era*, Manchester: Manchester University Press, 1995
52. Taylor Philip M., *Munitions of the Mind: A history of propaganda from the ancient world to the present era*, 3 leid. Manchester: Manchester University Press, 2003.
53. The Economist, „Steel and shadows”, 2015
<<http://www.economist.com/news/obituary/21657755-yevgeny-primakov-russian-spy-diplomat-and-politician-died-june-29th-aged-85-steel-and>>
54. Tsygankov Andrei P., „Finding a Civilisational Idea: “West,” Eurasia,” and “Euro-East” in Russia’s Foreign Policy”, *Geopolitics*, 2007, 376.
<<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14650040701305617>>

55. Tsygankov Andrei P., „From International Institutionalism to Revolutionary Expansionism: The Foreign Policy Discourse of Contemporary Russia” *Mershon International Studies Review*, Vol. 41, No. 2, 1997, 248. <<http://www.jstor.org/stable/222669>>
56. Tsygankov Andrei P., Tsygankov Pavel A., „New directions in Russian international studies: pluralization, Westernization, and isolationism”, *Communist and Post-Communist Studies* (37), 2004.
<<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0967067X03000813>>
57. Weiss Michael, Pomerantsev Peter, „The Menace of Unreality: How the Kremlin Weaponizes Information, Culture and Money”, *The Interpreter*, 2014.
<<http://www.interpretermag.com/the-menace-of-unreality-how-the-kremlin-weaponizes-information-culture-and-money/>>

Priedas Nr. 1

Tyrimo metu išanalizuoti straipsniai RT tinklalapyje 2013 10 21 - 2013 11 21

Straipsnio pavadinimas	Autorius	Nuoroda į straipsnį
Citizenship for sale: Malta sells EU passports for €650k	Nëra	http://on.rt.com/mo600a
Go for broke: Ukraine's risky EU trade deal	Nëra	http://on.rt.com/tq5kmg
US Trojan horse: NSA scandal shows Europe would be better off without Britain	Neil Clark	http://on.rt.com/1w71sb
EU parliament votes to suspend US from financial databank to avoid spying	Nëra	http://on.rt.com/9lg78k
Irritated EU leaders voice 'lack of trust' with US after spying claims	Nëra	http://on.rt.com/2pbf7f
40,000 NATO troops to stage massive European war games	Nëra	http://on.rt.com/n4vgre
'EU should use surveillance drones to keep out illegal immigrants' – Belgian MEP	Nëra	http://on.rt.com/gcmiqr
Spain to US: Mass phone-tapping 'inappropriate and unacceptable'	Nëra	http://on.rt.com/51lchq
Italy urges EU to share burden of migrant crisis	Nëra	http://on.rt.com/608x12
Britain's GCHQ shepherding mass surveillance operations throughout Europe	Nëra	http://on.rt.com/41n7ot
Pushing boundaries: US eyes Russian encirclement via NATO 'Trojan horse'	Nëra	http://on.rt.com/rrxdhv
Putin victorious as Ukraine postpones 'trade suicide', halts talks with EU	Nëra	http://on.rt.com/bsuffs
'Respect red lines': Hopes, skepticism as deal expected in Iran nuclear talks	Nëra	http://on.rt.com/xzoind
American focus on Iraq allowed a 'defeated' Taliban to re-emerge - top US diplomat	Nëra	http://on.rt.com/sz7kex
NSA 'no longer spying' on UN headquarters in New York – report	Nëra	http://on.rt.com/ftq8u
NSA scandal may stop AT&T's ambitions to expand in Europe	Nëra	http://on.rt.com/k185yc
Poland asks European court to hide CIA secret torture prison case from public	Nëra	http://on.rt.com/w3fg9h
Saudi Arabia stamps feet at lack of US backing on Syria, Israel	Nëra	http://on.rt.com/lpeoas
Europe's reaction to NSA spying 'inadequate, nothing more than words'	Nëra	http://on.rt.com/jg97du
Ukraine dodges 'EU death spiral'	Nëra	http://on.rt.com/t5z15m
Top spying fallout: EU summit promises NSA thunder, data-protection storm	Nëra	http://on.rt.com/k0ss08
NSA chief calls reports about spying in France, Spain and Italy 'completely false'	Nëra	http://on.rt.com/acr5c3
Europe views NSA scandal as 'middle-schoolers run amok without supervision'	Nëra	http://on.rt.com/bk7clw
US, Romania break ground on missile defense	Nëra	http://on.rt.com/jneq37

system		
US readies for \$400 bln nuclear arms upgrade	Nëra	http://on.rt.com/d7aom6
Britain allegedly spied on Merkel a mere stone's throw from her desk	Nëra	http://on.rt.com/m59w8a
NSA spied on phones of 35 world leaders	Nëra	http://on.rt.com/yaa574
Israel needs new friends since link with US 'weakened' - FM	Nëra	http://on.rt.com/2enw63
NSA's Italy op exposed: 'Millions' of private communications intercepted with govt awareness	Nëra	http://on.rt.com/nmtgcj
NSA, 'Five Eyes' use Australian embassies to gather intel on Asia	Nëra	http://on.rt.com/l3utvf
NSA tracked 46mln Italian phone calls - report	Nëra	http://on.rt.com/nxhc5s
Spy fears: CIA, Pentagon 'work against' Russia building GLONASS station in US	Nëra	http://on.rt.com/qej8es
German Chancellor Merkel on NSA spy list since 2002 – reports	Nëra	http://on.rt.com/4hhyl6
Ego building? NATO erects \$1bn HQ as members slash military spending	Robert Bridge	http://on.rt.com/fp1zt0
CIA monitors Americans' financial activities	Nëra	http://on.rt.com/o2kxmr
Avoiding NSA clutches: India to launch internal email policy for govt comms	Nëra	http://on.rt.com/q1b9ai
AT&T gets paid millions by the CIA to give up user data	Nëra	http://on.rt.com/dik9z3
6,000 NATO troops hold one of largest post-Cold War drills near Russia's borders	Nëra	http://on.rt.com/kdw80p
President Obama, tear down this wall of fear!	Robert Bridge	http://on.rt.com/eif37i
American cities installing ominous surveillance tech despite NSA scandal	Nëra	http://on.rt.com/6s3byb
Obama 'knew and approved' NSA spying on Chancellor Merkel – report	Nëra	http://on.rt.com/lwvyfq
Stuxnet evolution: NSA input turned stealth weapon into internet-roaming spyware	Nëra	http://on.rt.com/di654w
Germany, Brazil submit UN draft resolution to end mass surveillance	Nëra	http://on.rt.com/qdt2z7
China's Xinhua: 'Peeping Tom' US risks own security by spying on allies	Nëra	http://on.rt.com/appvpv
Netanyahu to Putin: Resolve Iran like you did Syria	Nëra	http://on.rt.com/6xkvrn

Priedas Nr. 2

Tyrimo metu išanalizuoti straipsniai RT tinklalapyje 2014 02 24 - 2014 03 24

Straipsnio pavadinimas	Autorius	Nuoroda į straipsnį
EU, US 'ideological sowing' behind current Ukrainian crisis – Russian official	Nëra	http://on.rt.com/hdz95o

Who will threatened sanctions hit most? US-EU-Russia trade in numbers	Nèra	http://on.rt.com/w7wqx3
Russia's deputy PM, two presidential aides added to EU black list	Nèra	http://on.rt.com/21m6pp
Unelected power: Democracy on the retreat in Europe	Neil Clark	http://on.rt.com/o5q9ud
EU, US impose sanctions against Russian officials after Crimea referendum	Nèra	http://on.rt.com/al3dzv
Russian lawmakers ask President Obama to impose sanctions on them all	Nèra	http://on.rt.com/xkxp2s
Merkel: Russia to face massive damage if no progress made on Ukraine	Nèra	http://on.rt.com/4mcy13
Sanctions effect: Russia to change its economic partners...for the better	Irina Sukhoparova	http://on.rt.com/a5ool0
West furious as Crimea accepted into Russia	Nèra	http://on.rt.com/jwksn7
EU stagnation: Why Soros says the Euro threatens the Union	Patrick L Young	http://on.rt.com/9jc8wt
Democratic presidential candidate accuses US of provoking Ukrainian crisis	Nèra	http://on.rt.com/4tli4o
US hypocrisy over 'Russian aggression' in Ukraine	Nile Bowie	http://on.rt.com/ksmane
Crimean 'referendum at gunpoint' is a myth – intl observers	Nèra	http://on.rt.com/sv7518
Starved & evicted: Britain's poor now treated worse than animals	Tony Gosling	http://on.rt.com/gej9z0
Western sanctions will only strengthen Russian industry – Rogozin	Nèra	http://on.rt.com/qt1bla
Mistakes of Brussels breed radicals across Europe - Luzi Stamm, Swiss' People's Party VP	Pokalbis	https://www.rt.com/shows/sophieco/switzerland-referendum-curb-immigration-381/
'Western sanctions against Russia may boost Eurasian Economic Union'	Pokalbis	http://on.rt.com/9ewtl3
Cold war & peace	Pokalbis	https://www.rt.com/shows/worlds-apart-oksana-boyko/147013-oldwar-and-peace/
Who are the Anti-Fascists? Hillary Clinton and historical confusion	Caleb Maupin	http://on.rt.com/4iwlgs
Snowden: NSA pressured EU into creating 'European bazaar' of spy networks	Nèra	http://on.rt.com/19h5b2
US, UK 'Enemies of the Internet' for first time	Nèra	http://on.rt.com/q2yca7
US, Germany inspectors to fly over Russia amid Ukraine tensions	Nèra	http://on.rt.com/pre5fj
Kerry's threats vs Russia unacceptable, West sides with neo-Nazis - Russian FM	Nèra	http://on.rt.com/ofs0qg
Senators suggest recalling Russia's ambassador from US over Obama speech	Nèra	http://on.rt.com/7hw2hw
Russian Senator seeks to strip President Obama of Nobel over double standards	Nèra	http://on.rt.com/uatpai
US foreign aid agencies paid for Kiev street violence - ex-US agent Scott Rickard	Pokalbis	https://www.rt.com/shows/sophieco/ukraine-

		revolution-usa-support-246/
If Ukrainian radicals blow up pipeline from Russia, Europe will be in trouble	Pokalbis	http://on.rt.com/sebrhi
'West siding with Ukraine neo-Nazis may backfire with extremism in Europe'	Pokalbis	http://on.rt.com/wlkums
Top 10 powerful quotes from Putin's historic Crimea address	Pokalbis	http://on.rt.com/lib64e
15 years on: Looking back at NATO's 'humanitarian' bombing of Yugoslavia	Nèra	http://on.rt.com/8st699
Communists warn fellow legislators against visiting USA, EU	Nèra	http://on.rt.com/dxfwml
Sanctions won't hurt Russia – veteran MP	Nèra	http://on.rt.com/nkm1zo
NSA bulk spying may see termination of EU-US agreements – MEP resolution	Nèra	http://on.rt.com/sohuz2
Ron Paul on Crimea: None of America's business	Nèra	http://on.rt.com/xk07vx
Coups for export: US has history of supporting anti-govt upheavals	Nèra	http://on.rt.com/lqkwp8
Russia to redirect trade elsewhere in case of EU-US sanctions	Nèra	http://on.rt.com/epne64
Will NATO annex Ukraine?	Pepe Escobar	http://on.rt.com/nuj9v9
Westward march of Chinese Dragon in Eurasia	Mahdi Darius Nazemroaya	http://on.rt.com/o1jq48
NATO: Coming to terms with America's Frankenstein monster	Robert Bridge	http://on.rt.com/pn9g9z
'More democracy in Crimean vote than Kiev's coup' - Ewald Stadler MEP	Pokalbis	https://www.rt.com/shows/sophieco/more-democracy-crimean-vote-253/
'Imposing sanctions against Russia isn't a good approach'	Nèra	http://on.rt.com/yr6ra8
'US, EU staged classic regime change in Ukraine'	Nèra	http://on.rt.com/e6iat6
Calls in Kiev to 'regain nuclear status in six months'	Nèra	http://on.rt.com/o96x6r
Plastic chemical found in nearly 500 foods sold in US	Nèra	http://on.rt.com/igd4gh
Brazil presses EU for progress on undersea cable to circumvent US spying	Nèra	http://on.rt.com/xzz05v
From Kabul to Kiev, American meddling wreaking havoc	Robert Bridge	http://on.rt.com/r4phcm
OSCE military observer mission en route to Crimea	Nèra	http://on.rt.com/menatr
One last year in the sun for UK-US 'special relationship'?	Tony Gosling	http://on.rt.com/1oy9lk
'Treasury empty', Ukraine's economy in free fall	Nèra	http://on.rt.com/7bzf0y
President Putin's address to Parliament over Crimea	Pokalbis	http://on.rt.com/x9p95c
China demands end to US spying activities after new Snowden leak	Nèra	http://on.rt.com/ad0mi2
Existential threat: 'Russians cannot allow Ukraine to be ruled by neo-fascists'	Pokalbis	http://on.rt.com/yf94pm
Russia proposes creating international 'support group' to resolve Ukrainian crisis	Nèra	http://on.rt.com/pszpoy

US suspends trade talks, military cooperation with Russia over Ukraine	Nëra	http://on.rt.com/9ft3ik
NATO bombing of Yugoslavia: Symbolic stage of current World War	Claudio Gallo	http://on.rt.com/092xm1
Ron Paul: US shouldn't meddle in Ukraine	Nëra	http://on.rt.com/7hdzcb
'West plays with fire to drive the Russian naval base out of Crimea'	Nëra	http://on.rt.com/kecfhg
Solving the crisis in Ukraine	Eric Draitser	http://on.rt.com/i7xfre
'Height of hypocrisy': West demonizes Russia doing everything to avoid conflict in Ukraine	Eric Draitser	http://on.rt.com/rjixab
US, UK military to stage NATO exercises in Ukraine	Nëra	http://on.rt.com/8k2sbb
Afghanistan bleeding US taxpayers, corruption the culprit	Nëra	http://on.rt.com/hwyost
Russia hits back at US 'barefaced cynicism and double standards' over Ukraine	Nëra	http://on.rt.com/17mv4f
'No chance of Russia being able to back down on Ukraine'	Nëra	http://on.rt.com/c7rri9
'They are fascists!' German Left leader blasts Merkel's support of illegitimate Ukraine govt	Nëra	http://on.rt.com/lm2os1
US-sponsored UN resolution on Crimea could aggravate crisis - China	Nëra	http://on.rt.com/r2vmfs
Russia vetoes US-sponsored UN resolution declaring Crimea vote invalid	Nëra	http://on.rt.com/lw6kq3
Kiev snipers shooting from bldg controlled by Maidan forces – Ex-Ukraine security chief	Nëra	http://on.rt.com/0dxw6m
Paving the future: Ukraine's Crimea goes to independence poll	Nëra	http://on.rt.com/1ioco5
'Crimean referendum is democracy in action'	Nëra	http://on.rt.com/fq9qgw
Crimea parliament announces referendum on Ukrainian region's future	Nëra	http://on.rt.com/39x0zc
Mercenaries took part in Maidan violence – Ex-Ukraine security chief	Nëra	http://on.rt.com/n3mafh
Czech Republic ready to repatriate ethnic Czech families from Ukraine	Nëra	http://on.rt.com/7oi5j9
Will be a war crime to use force against Ukraine civilians, Russia warns self-proclaimed president	Nëra	http://on.rt.com/sml06x
Seriously, what?! Kerry tells Russia 'you don't invade a country on completely phony pretexts'	Nëra	http://on.rt.com/57zps7

Priedas Nr. 3

Tyrimo metu išanalizuoti straipsniai Sputniknews tinklalapyje 2013 10 21 - 2013 11 21

Straipsnio pavadinimas	Autorius	Nuoroda į straipsnį
Dozens of Americans Sought to Join Syrian Rebels – Reports	Nëra	http://sptnkne.ws/bhME

Ukraine Ditches Plans for EU Deal, Turns to Russia	Nèra	http://sptnkne.ws/aGte
Due West: Russia's Arms Deal With Egypt Is Huge Blow to US	Konstantin von Eggert	http://sptnkne.ws/bhSj
EU Sees Ideal Conditions for Trans-Caspian Gas Pipeline	Nèra	http://sptnkne.ws/bhU6
Uncertain World: Russia: Shifting the Focus from Europe to Asia	Fyodor Lukyanov	http://sptnkne.ws/bhUE
Ukraine Resumes Gas Purchases From Russia – Gazprom	Nèra	http://sptnkne.ws/bhUS
UEFA Head Rules Out Football Matches in Russia's Caucasus	Nèra	http://sptnkne.ws/bhVw
German Observers to Inspect Russian Base in Tajikistan	Nèra	http://sptnkne.ws/bhVE
Gazprom Says No 'Positive Dynamics' in Ukraine Gas Debt Repayment	Nèra	http://sptnkne.ws/bhVM
Transmissions from a Lone Star: After Snowden, Should American Writers Censor Themselves?	Daniel Kalder	http://sptnkne.ws/bhVY
Ukraine Delays Tymoshenko Release Law, EU Deal Under Threat	Nèra	http://sptnkne.ws/bhWP
Russian Orthodox Church, Vatican Ready for Collaboration	Nèra	http://sptnkne.ws/bhXq
Ukrainian Businessmen Ask President to Postpone EU Deal	Nèra	http://sptnkne.ws/bhXw
Ukraine Stops Buying Russian Gas – Agency	Nèra	http://sptnkne.ws/bhX3
Defense Minister Shoigu Outlines Security Threats to Russia	Nèra	http://sptnkne.ws/bhXA
Ukraine Concerned Over Falling Gas Volumes From Russia	Nèra	http://sptnkne.ws/bhXE
Russia Fines Ukrainian Band for Breaking Migration Rules	Nèra	http://sptnkne.ws/bhXK
Moscow to Request Arms Dealer's Extradition When Appeals Are Over	Nèra	http://sptnkne.ws/bhXV
Uncertain World: Ukraine's Final Declaration of Independence	Fyodor Lukyanov	http://sptnkne.ws/bhYg
Finnish Media Accuse Russia, China of Hacking Foreign Ministry Network	Nèra	http://sptnkne.ws/bhYn
US Modernizing Key Nuclear Bomb Amid Funding Concerns	Nèra	http://sptnkne.ws/bjac
Russian History Gets State-Approved Outline	Nèra	http://sptnkne.ws/bjah
US Lawmaker Slams Putin Over Treatment of Meskhetian Turks	Nèra	http://sptnkne.ws/bjar
Ecuador's president said Tuesday that sending the case of WikiLeaks founder Julian Assange to a United Nations court was under consideration.	Nèra	http://sptnkne.ws/bjat
Putin's Spokesman Denies Media Reports of Spying on G20 Powers	Nèra	http://sptnkne.ws/bja2
Russia to Demand Upfront Payment From Ukraine For Gas	Nèra	http://sptnkne.ws/bja3
Russia Sets Terms for Lifting Lithuanian Dairy Goods Ban	Nèra	http://sptnkne.ws/bja9
Moscow Needs More 'Predictability' in NATO	Nèra	http://sptnkne.ws/bjaM

Missile Defense Plans		
US Defunds Venerable Russian Studies Program	Nèra	http://sptnkne.ws/bjaQ
No NATO Membership For Georgia, Ukraine in 2014 – Official	Nèra	http://sptnkne.ws/bjaS
Russian Protester Seeks Political Asylum in Lithuania	Nèra	http://sptnkne.ws/bjaY
Ukraine Remains Committed to EU Trade Deal	Nèra	http://sptnkne.ws/bjbp
US Senate Calls for Tymoshenko’s Release in Ukraine	Nèra	http://sptnkne.ws/bjbr
Russia Blames EU For 'Pressure' on Former Soviet States	Nèra	http://sptnkne.ws/bjbt
Russia and Ukraine Reach 'Compromise' Gas Payment Deal – Kiev	Nèra	http://sptnkne.ws/bjbw
US-Blacklisted Russian Singer Admits Knowing Mafia Suspect	Nèra	http://sptnkne.ws/bjby
US Senator Criticizes Russian ‘Pressure’ on ex-Soviet States	Nèra	http://sptnkne.ws/bjb5
Ukraine Consumer Watchdog to Inspect Candymaker's Factories	Nèra	http://sptnkne.ws/bjb9
Ukraine Sees Improving Russia Relations As Top Priority	Nèra	http://sptnkne.ws/bcmH
Ukraine to Resume Russian Gas Imports ‘When Needed’	Nèra	http://sptnkne.ws/bjbJ
US Asset Manager Buys \$5Bln of Ukrainian Debt, Despite Risks	Nèra	http://sptnkne.ws/bjbM
Gays Fleeing Persecution Are Eligible for EU Asylum – Top Court	Nèra	http://sptnkne.ws/bjbP
Gazprom Says Ukraine Far From Paying Off Gas Debt	Nèra	http://sptnkne.ws/bjbT
Snowden Cites Calls for Reform as Justifying Leaks	Nèra	http://sptnkne.ws/bjbU
Russian-Japanese Talks Focus on US Missile Defense Plans	Nèra	http://sptnkne.ws/bjbV
Hacker Group Anonymous Says It Downed Estonian Ministry Website	Nèra	http://sptnkne.ws/bjbW
Ukraine Hopeful Over Gas Spat Resolution	Nèra	http://sptnkne.ws/bjeF
Polish FM Warns Kiev of Possible Delay in EU Deal	Nèra	http://sptnkne.ws/bjfe
Deeper Ties With Russia Will Help Crisis-Hit Greece – Lavrov	Nèra	http://sptnkne.ws/bjfp
EU Extends Sanctions Against Belarus Until October 31, 2014	Nèra	http://sptnkne.ws/bjfs
US Officials Defend Spying, Say Allies Do the Same	Nèra	http://sptnkne.ws/bjfc
Anti-Saakashvili Candidate Wins Georgian Presidential Election	Nèra	http://sptnkne.ws/bjfx
No Russian Ban on Ukrainian Imports After EU Deal – Minister	Nèra	http://sptnkne.ws/bjgn
Russian, Ukrainian Foreign Ministers to Meet in S.Russia	Nèra	http://sptnkne.ws/bjgr
Presidential Vote Kicks Off in Ex-Soviet Georgia	Nèra	http://sptnkne.ws/bjg3
Moldova to Fight for Return of its Wines to Russia – PM	Nèra	http://sptnkne.ws/bjg6

US Ambassador Is Alumnus of Defunded Russia Studies Program	Nèra	http://sptnkne.ws/bjgB
Ukraine Not Ready to Free Tymoshenko Despite EU Ultimatum	Nèra	http://sptnkne.ws/bjgJ
No Customs Union for Ukraine in Case of EU Deal – Putin	Nèra	http://sptnkne.ws/bjgR
Russia to Take Anti-Dumping Dispute with EU to WTO	Nèra	http://sptnkne.ws/bjgZ
Human Rights Court Rebukes Russia Over WWII Katyn Massacre	Nèra	http://sptnkne.ws/bjhf
Russian Court Rules Not to Reopen Posthumous Magnitsky Case	Nèra	http://sptnkne.ws/bjhp
90% of Russians Asking for US Visas Obtain Them – Ambassador	Nèra	http://sptnkne.ws/bjhM
Russia Concerned at US Plans for Bases in Afghanistan	Nèra	http://sptnkne.ws/bjhR
Lavrov and Kerry to Meet in 'Coming Days'	Nèra	http://sptnkne.ws/bjhV
Chemical Weapons Watchdog Seeking Host for Syrian Arsenal	Nèra	http://sptnkne.ws/bjjb
Russia Should've Passed Gay Propaganda Law After Olympics – Minister	Nèra	http://sptnkne.ws/bjjp
Iran FM Hopeful on Next Round of Nuclear Talks	Nèra	http://sptnkne.ws/bjjv
Russia Offers Egypt Helicopters, Air Defense Systems	Nèra	http://sptnkne.ws/bjjz
As Cold War Peaked, Soviets in US Chose Atari PCs Over Commodore	Nèra	http://sptnkne.ws/bjj5
Syrian Opposition Mulls Visit to Russia	Nèra	http://sptnkne.ws/bjjB
Russia, Egypt Vow to Boost Military Ties	Nèra	http://sptnkne.ws/bjkb
First Chapter of US-Russian Megatons-to-Megawatts Deal Closes	Nèra	http://sptnkne.ws/bjkj
US Cancels Russian Helicopter Buy Amid Syria Standoff – Senator	Nèra	http://sptnkne.ws/bjks
Uzbekistan Shows Cautious Interest in Russia-Led Trade Bloc	Nèra	http://sptnkne.ws/bjkb
Russia Helps Nab Mexican Drug Kingpin	Nèra	http://sptnkne.ws/bjkN
US State Secretary John Kerry opposed a draft deal on Iran's nuclear program during high-profile talks in Geneva, a source at the negotiations told RIA Novosti on Saturday.	Nèra	http://sptnkne.ws/bjmE
US Plays Cat and Mouse With Russian Hackers	Nèra	http://sptnkne.ws/bjmZ
Snowden Persuaded NSA Workers to Provide Passwords – Report	Nèra	http://sptnkne.ws/bjny
Russia Ready to Sell Weapons to Egypt – Arms Exporter	Nèra	http://sptnkne.ws/bjnz
Amnesty Condemns US Rejection of Clemency Option for Snowden	Nèra	http://sptnkne.ws/bjp4
Convicted Arms Trafficker Bout Drops US Sentence Appeal	Nèra	http://sptnkne.ws/bjp5
Snowden Cites Calls for Reform as Justifying Leaks	Nèra	http://sptnkne.ws/bjbU
Russia Boosting Arms Shipments to Syria – US Officials	Nèra	http://sptnkne.ws/bjpN

US to Buy 30 Russian Helicopters for Afghanistan Next Year	Nëra	http://sptnkne.ws/bjpQ
NATO to Kick Off Military Exercise Near Russia	Nëra	http://sptnkne.ws/bjpT
Snowden Ready to Testify About US Spying on Merkel – German Lawmaker	Nëra	http://sptnkne.ws/bjpW
US Blacklists Popular Russian Crooner Over Links to Mob	Nëra	http://sptnkne.ws/GEX
Russian, US Top Diplomats Discuss Syria	Nëra	http://sptnkne.ws/bjqn
Moderate Opposition Bloc in Syria Backs Geneva-2	Nëra	http://sptnkne.ws/bjqw
‘Sponsors’ of Syrian Rebels Sabotage Geneva-2 – Russian MP	Nëra	http://sptnkne.ws/bjq4
Magazine Claims NSA Spied on Merkel’s Mobile Phone Since 2002	Nëra	http://sptnkne.ws/bjqC
Russian Military Inspectors to Fly Over United States	Nëra	http://sptnkne.ws/bjqE
UN Experts Call For More US Transparency on Drones	Nëra	http://sptnkne.ws/bjqJ
Metal Band Opens US Ears to Russian Pop	Nëra	http://sptnkne.ws/bjqN
NSA Monitored Phone Conversations of 35 World Leaders – Report	Nëra	http://sptnkne.ws/bjqU
Russian Asylum Seekers Surge in US, Gay Laws Seen as Factor	Nëra	http://sptnkne.ws/bjrf
Russian Missile Forces to Field All-New Arsenal by 2021	Nëra	http://sptnkne.ws/bepJ
Russia, US Stand Closer on Key World Issues - Ambassador	Nëra	http://sptnkne.ws/bjrq
US Drone Strikes May Be War Crimes – Rights Groups	Nëra	http://sptnkne.ws/bjru
More Putin-Obama Meetings Unlikely in 2013 – Aide	Nëra	http://sptnkne.ws/bjrz
White House Says ‘All Nations’ Spy, Vows to Review Espionage Tactics	Nëra	http://sptnkne.ws/bjr2
Equipment Destroyed at 14 Syrian Chemical Arms Sites	Nëra	http://sptnkne.ws/bjr4
Due West: The Many Uses of Monarchy in Russia	Konstantin von Eggert	http://sptnkne.ws/bjrJ
Russia’s Supreme Court Upholds Life Sentence of Former Yukos Employee	Nëra	http://sptnkne.ws/bjrN
Trendwatcher: Volgograd Terror Attack: Loathing and Loneliness	Natalia Antonova	http://sptnkne.ws/bjrS

Priedas Nr. 4

Tyrimo metu išanalizuoti straipsniai Sputniknews tinklalapyje 2014 02 24 - 2014 03 24

Straipsnio pavadinimas	Autorius	Nuoroda į straipsnį
EU Adds 12 Russian, Crimean Officials To Sanctions List	Nëra	http://sptnkne.ws/bjuD
Death Toll From Unrest in Ukraine Rises to 103	Nëra	http://sptnkne.ws/bjvw

Russia Supports Idea of OSCE Observer Mission in Ukraine	Nèra	http://sptnkne.ws/JKB
Western Countries Sanction Russian Officials Over Crimea Vote	Nèra	http://sptnkne.ws/JKm
Russians Overwhelmingly Support Crimea Joining Russia – Poll	Nèra	http://sptnkne.ws/JKv
Putin Tells Obama Crimean Vote Complies with International Law	Nèra	http://sptnkne.ws/JJS
Over 95 Percent of Crimean Voters Back Joining Russia - First Referendum Results	Nèra	http://sptnkne.ws/JJR
93 Percent of Crimeans Vote for Joining Russia - Exit Polls	Nèra	http://sptnkne.ws/JJQ
Lavrov, Kerry Start Ukraine Talks in London	Nèra	http://sptnkne.ws/bjxa
Russia Accuses OSCE of Double Standards in Ukrainian Stance	Nèra	http://sptnkne.ws/bjxh
Lavrov, Kerry Agree That Ukraine Should Uphold Peace Accord	Nèra	http://sptnkne.ws/bjxn
OSCE to Send Military Mission to Ukraine	Nèra	http://sptnkne.ws/bjxt
Ruble Dives to Historic Low, Stocks Crash on Ukraine Fears	Nèra	http://sptnkne.ws/bjxD
Obama Warns Russia Against Crimea Incursion	Nèra	http://sptnkne.ws/bjxN
Yanukovich Condemns Interim Ukraine Govt as Violent Usurpers	Nèra	http://sptnkne.ws/bjyg
US Envoy Candidate Urges Russia-US Cooperation on Ukraine	Nèra	http://sptnkne.ws/bjys
Tymoshenko to Start Treatment in Germany in March	Nèra	http://sptnkne.ws/bjy3
Western Leaders Move to Secure Financial Aid for Ukraine	Nèra	http://sptnkne.ws/bjy9
Ukraine-EU Pact Signals Step Towards NATO – Russian Ministry Source	Nèra	http://sptnkne.ws/bjzk
EU Adds \$1.4Bln to Ukrainian Aid After Political Deal Signed	Nèra	http://sptnkne.ws/bjzu
Kiev Refuses to Recognize Crimea’s Reunification With Russia	Nèra	http://sptnkne.ws/JKC
Crimeans Celebrate Landslide Vote to Join Russia	Nèra	http://sptnkne.ws/JJV
Russia Vetoes UN Resolution on Ukraine’s Crimea	Nèra	http://sptnkne.ws/bjzS
Russian Deputy PM Plays Down Western Sanctions	Nèra	http://sptnkne.ws/bjzW
OECD Freezes Russia’s Membership Bid	Nèra	http://sptnkne.ws/bj2b
US Bill on Ukraine Aid, Sanctions Advances	Nèra	http://sptnkne.ws/bj2f
Ukraine, EU to Sign Political Association Deal Next Week	Nèra	http://sptnkne.ws/bj2m
Ousted Ukrainian President Warns of Civil War	Nèra	http://sptnkne.ws/bj2r
Russia’s Gazprom Warns Ukraine of New Gas War	Nèra	http://sptnkne.ws/bj2x
Russian Parliament Welcomes Crimea to Leave Ukraine for Russia	Nèra	http://sptnkne.ws/bj2G
Ukraine Crisis Deepens as Sevastopol Votes to Join Russia	Nèra	http://sptnkne.ws/bj2K

EU to Freeze Assets of Ousted Ukrainian President and Allies	Nèra	http://sptnkne.ws/bj2Q
Russia Mulls Seizing Foreign Assets Over Sanctions Threat	Nèra	http://sptnkne.ws/bj2Y
EU Plans No Sanctions on Russia for Now – Russian Envoy	Nèra	http://sptnkne.ws/bj3e
EU Condemns Russian 'Aggression' in Crimea	Nèra	http://sptnkne.ws/bj3n
Russia Enlists Chinese Support on Ukraine Position	Nèra	http://sptnkne.ws/bj3v
Ukrainian Court Drops Criminal Charges Against Ex-PM Tymoshenko	Nèra	http://sptnkne.ws/bj3z
Russia's Best Bet in Ukraine? Sitting on the Fence (for Now)	Nabi Abdullaev	http://sptnkne.ws/bj38
Parliament in Ukraine Votes to Give Yanukovich ICC Trial	Nèra	http://sptnkne.ws/bj3B
Medvedev Raises Doubts on Legitimacy of New Powers in Ukraine	Nèra	http://sptnkne.ws/bj3C
Russia Imposes Sanctions on Canadians in Tit-For-Tat Over Crimea	Nèra	http://sptnkne.ws/bj5N
US Imposing Sanctions to Assert Its Dominance – Lavrov	Nèra	http://sptnkne.ws/bj5W
EU Broadens Sanctions Against Russia, Threatens Economic Measures	Nèra	http://sptnkne.ws/bj6e
US, German Military Inspectors to Fly Over Russia, Belarus	Nèra	http://sptnkne.ws/bj6m
Russia Puts Political Distractions Aside to Dominate First Paralympics	Nèra	http://sptnkne.ws/bj6u
Russian, US Top Diplomats to Meet Over Ukraine on March 14	Nèra	http://sptnkne.ws/bj6E
US Congress Pushes for Expelling Russia From G8 and Imposing Sanctions	Nèra	http://sptnkne.ws/bj7b
US Begins Navy Drills in Black Sea Near Crimea	Nèra	http://sptnkne.ws/bj7f
US Financial Aid to Kiev Government 'Illegal' – Moscow	Nèra	http://sptnkne.ws/bj7r
Ukrainian PM to Visit US Next Week	Nèra	http://sptnkne.ws/bj7u
Russia Mulls Banning US Nuclear Arms Inspections – Source	Nèra	http://sptnkne.ws/bj7F
Russia Warns US Sanctions Would Have Boomerang Effect	Nèra	http://sptnkne.ws/bj8m
Putin to Attend Paralympic Opening Ceremony	Nèra	http://sptnkne.ws/bj83
Putin Adviser Urges Dumping US Bonds In Reaction to Sanctions	Nèra	http://sptnkne.ws/bj88
Russia Slams Kerry's 'Threats' over Ukraine	Nèra	http://sptnkne.ws/bj8C
US Bars Russian Delegation From Washington Talks	Nèra	http://sptnkne.ws/bj8M
G7 Condemns Russia Over Ukraine	Nèra	http://sptnkne.ws/bj8T
Ukraine's Parliament Confirms Government as Crises Loom	Nèra	http://sptnkne.ws/bj9e
US Mulls Loan to Ukraine, Warns Against Russian Intervention	Nèra	http://sptnkne.ws/bj9j
Russia Gathering Facts on Violence, Nationalists in Ukraine	Nèra	http://sptnkne.ws/bjAy

Russia Won't Revise Crimea Reunification Deal – Lavrov	Nèra	http://sptnkne.ws/JMq
Federal State Is Only Solution for Ukraine – Lavrov	Nèra	http://sptnkne.ws/JMh
Russia, Crimea Sign Historic Reunification Treaty	Nèra	http://sptnkne.ws/JKy
Russian Paratroopers Hold Massive Drills as Crimea Vote Nears	Nèra	http://sptnkne.ws/bjAQ
Putin Tells Merkel, Cameron That Crimea Referendum Legal	Nèra	http://sptnkne.ws/bjAU
Deputy PM Says Russia Should Re-Arm Amid US, NATO 'Threats'	Nèra	http://sptnkne.ws/bjBe
US Authorizes Sanctions Against Officials 'Destabilizing' Ukraine	Nèra	http://sptnkne.ws/bjBh
Russia Starts Massive Air Defense Drills Amid Crimea Standoff	Nèra	http://sptnkne.ws/bjBx
Russia Says Ukraine Action Aimed at Protecting Human Rights	Nèra	http://sptnkne.ws/bjB5
Ukraine Urges Putin to Abandon Military Intervention Plans	Nèra	http://sptnkne.ws/bjBE
Ukraine Appeals to NATO for Assistance	Nèra	http://sptnkne.ws/bjBx

Priedas Nr. 5

Tyrimo metu surinkti duomenys excel formatu

Summary

Information war and spread of propaganda has always been the main tool of implementing the ideas which could make people more sympathetic. Since the Cold War times Russia has been one of the best users of this tool. The control of information helped to manage the society and impose the certain point of view. Despite the extraordinary skills to spread propaganda internally, the relevant information was also propagated within the ex-Soviet nations. Both, inside and outside of the territory, there has always been one topic which was one of Kremlin's priorities. It is propagation of anti-Western narrative. There have always been many stories, which were created to criticize the West and to convince that United States and other Western countries are trying to eliminate Russia as one of the main powers of the international arena.

This paper is based on the following issue: after the Cold War a lot of people thought that Russia was going to choose liberalized and more democratic way of information spread, however, the events in Ukraine a few years ago changed everything and the fact that Russia had always been getting ready for the information war against the West became more clear. At this time there is no doubt that Russia is using the same narrative as during the Cold War era. The idea of spreading Western mistakes to the West is clever and well developed. The main goal of this thesis is to understand what kind of anti-Western narrative Russia is developing nowadays to the Western society and how intensive it is. The goal will be sought by applying the content analysis method. To be more precise, two of the biggest representative news websites (www.rt.com, www.sputniknews.com) will be analysed during two periods (2013/10/21 – 2013/11/21 and 2014/02/24 – 2014/03/24) using these keywords: West, United States, European Union and Europe. All the articles, which have been found in these periods using the certain keywords, will be placed in the categories which will allow to understand the concept of anti-Western narrative in contemporary Russia. To make more objective conclusions the research and analysis of Russia's identity problems and Russia's media transformation will be used. These analyses will help to compare methods of implementation of anti-Western narrative in the Cold War era and in the contemporary Russia.

The research has shown that anti-Western narrative has partly changed since the Cold War. Conspiracy theories still exist and they are trying to present different point of view in the same situation. Despite the similarities, the main difference is a new player – the European Union. Even though it was not the main anti-Western narrative topic, there was certain amount of the articles, which were about struggles of the European Union. They were using Western experts to criticize the democracy in the West. Talking about RT website particularly, it should be mentioned that the Cold War concept of narrative is more visible, they are using history interpretation as a tool. Also it

is well shown that contemporary Russia is implementing the idea of Russkiy Mir in the anti-Western narrative. Expansion of the European Union and NATO is seen as a threat to all Slavic world. There also was a presumption that anti-Western narrative had changed and become more intensive after the main events in Ukraine. It can be denied because of the fact that the intensity of articles in both periods was almost the same, the categories had some differences but intentions and formations were nearly the same. It should be mentioned that criticism to the US was seen during all the periods. Events in Ukraine only changed the topics but anti-Western narrative was very similar.

The research also allows to understand the principles of communication in RT and Sputniknews websites. It is well seen that both sites are using impersonal articles concept. It can be assumed that this method is used in order to reduce personal responsibility of the words which author has written in the article. It should also be mentioned that in every article, which had an author, it was written that news agency has no responsibility of these words and they can even have different opinion about the topic. All these authors, who are not anonymous, are presented as experts from the West in order to receive more trust from the audience. These authors are using more radical vocabulary and are trying to create more negative picture of the West. Talking about the conceptual side of these articles it should also be noted that news is more about bilateral relations than about group actions. There are many citations of certain countries officials.

The research could be further continued by increasing the number of articles. It can be done by monitoring these and other similar websites permanently. This observation should be done by group of people and in different website's sections. These analyses could help to develop more clear Russian identity and anti-Western narrative connections and tendencies.